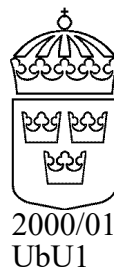

Utbildningsutskottets betänkande

2000/01:UbU1

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag till mål för politikområdena Utbildningspolitik och Forskningspolitik och till anslag m.m. inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001. I samband därmed behandlas drygt 200 motionsyrkanden.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag på samtliga punkter och avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Ett särskilt anslag riktat till *skolsektorn* för att öka personaltätheten införs. Avsikten är att statsbidraget stegvis skall tillföra kommunerna utökade resurser med en miljard kronor per läsår med start höstterminen 2001. För år 2001 avsätts 500 miljoner kronor, för år 2002 1,5 miljarder kronor osv. tills nivån 5 miljarder kronor är nådd. Under ett särskilt anslag Maxtaxa i barnomsorgen m.m. beräknas 150 miljoner kronor för år 2001. En successiv minskning av medlen till Kunskapslyftet inleds under andra halvåret 2001. Medlen till forskning inom skolväsendet ökas till 30 miljoner kronor.

En ändring görs i skollagen som innebär att den garanterade undervisningstiden för elever på gymnasieskolans nationella program ökas med 30 timmar på det estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet och med 60 timmar på övriga nationella program.

Den grundläggande utbildningen vid *universitet och högskolor* byggs ut i enlighet med beslut vid föregående riksmöte om drygt 10 500 nya platser hösten 2001. Ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer räknas upp med 1,93 % (pris- och löneomräkning). Ytterligare högskolor får möjlighet att få ersättning för konstnärlig utbildning för ett begränsat antal helårsstudenter. De konstnärliga högskolorna i Stockholm får ökade medel för lokalkostnader. Medlen för stöd till studenter med funktionshinder ökas med 1,9 miljoner kronor. Umeå universitet och Luleå tekniska universitet får medel för 75 platser vardera för rymd- och miljövetenskaplig utbildning i Kiruna.

Universiteten, de små och medelstora högskolorna samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping får ökade medel till forskning och i förekommande fall forskarutbildning. Vissa universitet får medel till forskarskolor i enlighet med vad som redovisas i forskningspropositionen (prop.

2000/01:3). De konstnärliga högskolorna i Stockholm får ökade medel till konstnärligt utvecklingsarbete.

Högskolelagen kompletteras med regler om villkoren för att Högskoleverket skall få tilldela ett statligt lärosäte examensrätt i grundutbildningen respektive återkalla examensrätt.

Ytterligare resurser om ca 30 miljoner kronor tillförs *Högskoleverket*, som enligt tidigare riksdagsbeslut får en tydligare roll som den myndighet som ansvarar för att granska och främja kvaliteten inom högskolan.

Vetenskapsrådet inleder sin verksamhet den 1 januari 2001 och övertar då de ansvarsområden som i dag handhas av Forskningsrådsnämnden, Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Medicinska forskningsrådet, Naturvetenskapliga forskningsrådet samt Teknikvetenskapliga forskningsrådet, vilka avvecklas. Utskottet föreslår i sitt betänkande 2000/01:UbU6 att riksdagen godkänner regeringens förslag i forskningspropositionen (prop. 2000/01:3) om riktlinjer för Vetenskapsrådet. Anslaget till Vetenskapsrådet förs upp med drygt 1,7 miljarder kronor, varav 76 miljoner kronor utgör nya medel. Medlen till *Kungl. biblioteket* förstärks med 25 miljoner kronor.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet står fast vid sina egna förslag till utgiftsram, som i samtliga fall är lägre än den ram som riksdagen har fastställt. De redovisar sina budgetalternativ i särskilda yttranden.

Moderaterna föreslår att ett fristående nationellt kvalitetsinstitut inrättas inom skolektorn och tilldelas 50 miljoner kronor. Skolverkets verksamhet beträffande uppföljning och utvärdering förs över till det nya institutet. Kvarvarande verksamhet inom Skolverket och Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) slås samman och bildar en gemensam myndighet. Anslaget till SIH utgår. Moderaterna föreslår ytterligare medel bl.a. under anslagen Forskning inom skolväsendet, Program för IT i skolan och Specialskolemyndigheten och resurscenter. Anslagen Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna, Maxtaxa i barnomsorgen m.m. och Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem föreslås utgå. Besparingar föreslås av medlen till Kunskapslyftet. Samtidigt föreslås en utökning av den kvalificerade eftergymnasiala yrkesutbildningen.

Moderaterna föreslår ökade medel till universitet och högskolor för grundutbildning. Ökningen skall användas till höjda ersättningsbelopp per plats. Fördelningen av studieplatser skall inte styras av regionalpolitiska hänsyn utan i första hand följa studenternas val. Moderaterna vill anslå medel till mikroelektroniskt centrum vid Chalmers tekniska högskola. De föreslår förstärkta anslag till forskning, dels under lärosätenas anslag till forskning och forskarutbildning, dels inom en ny forskningsrådsorganisation. Moderaterna vill dra ned resurserna till Centrala studiestödsnämnden och helt avveckla Distansutbildningsmyndigheten. Anslaget Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m. halveras.

Moderaterna är vidare emot inrättandet av Vetenskapsrådet och fördelar i stället de för rådet avsedda medlen, med vissa förstärkningar, på tre nya anslag, *Nationella institutet för hälsa och medicin*, *Vetenskapsrådet för na-*

Kristdemokraterna vill slopa anslagen Maxtaxa inom barnomsorgen m.m. och Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem. De föreslår vidare besparingar bl.a. under anslagen Utveckling av skolväsende och barnomsorg och Program för IT i skolan. Kristdemokraterna avsätter 5 miljoner kronor under ett nytt anslag för Ekeskolan och Hällsboskolan. De vill bygga ut högskolan långsammare än regeringen (med 7 500 platser per år), höja den s.k. studentpengen och satsa 100 miljoner kronor på kvalitet inom spetsutbildningen. Som ett led i besparingar på myndigheter minskar Kristdemokraterna anslagen till Högskoleverket och Centrala studiestödsnämnden.

Centerpartiet föreslår en minskning av anslaget till Statens skolverk och att ett särskilt nationellt kvalitetsinstitut inrättas för skolektorn. Institutet tilldelas 200 miljoner kronor under ett särskilt anslag. En minskning föreslås av anslaget Utveckling av skolväsende och barnomsorg och i stället görs en satsning på att stärka kompetensen och insatserna mot läs- och skrivsvårigheter samt dyskalkyli. Under ett särskilt anslag beräknas 200 miljoner kronor. Medlen för personalförstärkningar i skola och fritidshem flyttas till utgiftsområde 25. Enligt Centerpartiet bör utbildningssatsningen gå direkt till kommunerna. Centern föreslår större förstärkningar av anslagen till forskning och forskarutbildning vid de nya universiteten, Mithögskolan, Högskolan i Kalmar och Blekinge tekniska högskola än regeringen gjort. Partiet vill också att Distansutbildningsmyndigheten skall utvecklas till en Distanshögskola och anslår 50 miljoner kronor för detta.

Folkpartiet anser att den förbättrade konjunkturen gör att utgifterna för Kunskapslyftet kan minska med ca 25 % eller en miljard kronor. Folkpartiet förordar också en långsammare takt i utbyggnaden av högskolans grundutbildning (4 500 nya platser hösten 2001). I stället vill partiet använda pengarna till att höja kvaliteten i utbildningen. Folkpartiet vill satsa 120 miljoner kronor på universitet som har ett särskilt högt sökandetryck. Forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor får i Folkpartiets alternativ ytterligare drygt 575 miljoner kronor år 2001. Detta finansieras till en del genom att anslaget till Vetenskapsrådet minskas med 76 miljoner kronor. Folkpartiet vill vidare förstärka det statliga stödet till Stiftelsen Svenska Barnboksinstitutet med 1,35 miljoner kronor.

I betänkandet finns också ett stort antal reservationer från oppositionspartierna till förmån för yrkanden på andra punkter än anslagen.

Propositionen

Regeringen har i proposition 2000/01:1 Budgetpropositionen för 2001, utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, föreslagit

1. att riksdagen godkänner de föreslagna målen för politikområdena Utbildningspolitik (avsnitt 4.3) och Forskningspolitik (avsnitt 5.3),
2. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100),
3. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100),

4. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna,

5. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434),

6. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina,

7. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 25:16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna, besluta om bidrag till viss kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 652 000 000 kronor under åren 2002–2005 (avsnitt 4.8),

8. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation, göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 810 000 000 kronor under åren 2002–2006 (avsnitt 5.8),

9. att riksdagen för budgetåret 2001 anvisar anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt uppställningen i *bilaga 6* till detta betänkande.

Lagförslagen återfinns som *bilaga 1*, *bilaga 2*, *bilaga 3*, *bilaga 4* och *bilaga 5* till detta betänkande.

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden

2000/01:Ub202 av Sten Tolgfors (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa ekonomiska incitament för landets skolor genom ett resurstillskott för ambitiösa skolor, i ett system med nationell skolpeng.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa ekonomiska incitament för landets skolor genom ett resurstillskott i tre år för skolor som inte möter de nationella kvalitetskraven, varefter rätten att ta emot skolpeng försvinner om problemen inte åtgärdas.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket och det nationella institutet för kvalitetsgranskning i skolan löpande bör publicera såväl de skolor som inte uppfyller de nationella kvalitetsmålen som de skolor som väl uppfyller kraven.

2000/01:Ub216 av Sten Tolgfors (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om inrättande av ett nationellt kvalitetsgranskningsinstitut för skolan samt i konsekvens därmed avveckling av berörda delar av Skolverket, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resultatet av kvalitetsgranskningarna av enskilda skolor löpande skall publiceras av Skolverket.

2000/01:Ub225 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en nationell skolinspektion.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydliga mål i förskolan.

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högskoleutbildade förskollärare skall ha ansvaret för den pedagogiska verksamheten.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbete mellan föräldrar och förskola.

2000/01:Ub227 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkerställa Svenska barnboksinstitutets framtid genom att skjuta till 1,35 miljoner kronor.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en långsiktig lösning av Kungl. bibliotekets finansiering.

2000/01:Ub236 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av lärarlegitimation och att den föreslagna resursökningen till skolan även skall kunna gå till löneökningar för lärare.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avslå regeringens förslag till lag om ändring i skollagen angående kommunernas skyldighet att betala för särskilda omvårdnadsinsatser.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till dator och egen e-postadress för alla elever.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en nationell skolinspektion.

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om magnetskolor och att gymnasieskolor i utsatta områden skall få extra resurser.

2000/01:Ub239 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett införande av etableringsfrihet för förskolor.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tidiga insatser för läs- och skrivutveckling.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till föräldrar.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett kvalitetsinstitut.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa särskilda riktlinjer för förskollärare i läroplanen.

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärare ges möjlighet till fortbildning om barns läs- och skrivutveckling, dyslexi och dyskalkyli exempelvis enligt Bornholmsmodellen.

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvalificerade lärarutbildningar för alternativa pedagogiker ges tillräckliga resurser.

2000/01:Ub243 av Mikael Oscarsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avvisa förslaget om maxtaxa inom barnomsorgen.

2000/01:Ub258 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till åtgärder för en förnyelse av skolan i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Ub260 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av en barnskola för barn i åldern fyra till sex år.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en nationell skolpeng.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett oberoende nationellt utvärderingsinstitut för skolväsendet.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler universitet och högskolor i stiftelseform.

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konkurrensutsättning av CSN.

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett virtuellt universitet.

2000/01:Ub265 av Agneta Ringman m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för elever med läs- och skrivsvårigheter.

2000/01:Ub287 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av forskning inom området vuxenutbildning med inriktning mot handikappade.

2000/01:Ub315 av Paavo Vallius och Sinikka Bohlin (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bidrag för pedagogiska insatser för finskspråkiga barn och ungdomar.

2000/01:Ub316 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om specialdestinerade statliga bidrag till skolan.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att nya forskningsresurser till skolområdet möjliggör för lärare att forska.

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att elever lär sig sovra och värdera informationen på Internet.

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Skolverkets bristande tillsynsverksamhet.

2000/01:Ub337 av Monica Öhman och Lars U Granberg (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att successivt utöka den avgiftsfria förskolan.

2000/01:Ub351 av Inga Berggren och Inger René (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att öka antalet lärarutbildningsplatser för hem- och konsumentkunskap och annat ämne.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att undersöka möjligheten att inrätta utbildningsplatser för tidigare lärare i hem- och konsumentkunskap och annat ämne.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att öka utbudet av fortbildning och vidareutbildning för lärare i hem- och konsumentkunskap och annat ämne.

2000/01:Ub401 av Rolf Gunnarsson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en satsning bör ske på Högskolan Dalarna med inriktning mot ett universitet.

2000/01:Ub407 av Maud Ekendahl (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fortbildningen av specialpedagoger för hörselskadade och döva bör bedrivas på fler platser än i Stockholm.

2000/01:Ub408 av Ulf Björklund (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom en femårsperiod etablera ett akademiskt lärosäte med universitetsstatus, benämnt Dalauniversitetet.

2000/01:Ub410 av Yvonne Andersson och tredje vice talman Rose-Marie Frebran (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Centrum för handikappvetenskap vid universiteten i Linköping och Örebro uppmärksammas som resurs för verksamheter som rör handikappade.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medel till Centrum för handikappvetenskap anvisas så att långsiktig verksamhet säkerställs.

2000/01:Ub413 av Kenneth Johansson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en högskolesatsning för regional utveckling.

2000/01:Ub415 av tredje vice talman Rose-Marie Frebran (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen begär att regeringen överväger frågan om att ge Örebro universitet ett nationellt ansvar att utveckla en teckenspråkig universitetsmiljö.

2000/01:Ub416 av tredje vice talman Rose-Marie Frebran m.fl. (kd, m, v, c, fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Örebro universitet inte bör åläggas någon begränsning för hur stor del av anslaget som kan användas för musikutbildning.

2000/01:Ub417 av Bertil Persson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatt utveckling av de två nya storstadshögskolornas nyckeluppgifter.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vidgade forskningsområden och utökad examinationsrätt för dessa högskolor.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättvisa forskningsanslag även för de nya högskoledelarna.

2000/01:Ub424 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningsplatser inom högre utbildning och forskningsresurser i region Västra Götaland.

2000/01:Ub425 av Marianne Andersson och Åsa Torstensson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag om resurser till ett utvecklingscentrum för arbetsintegrerat lärande vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla.

2000/01:Ub428 av Yvonne Ångström och Åke Sandström (fp, c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelning av medel från utgiftsområde 16 anslag 25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor, till de universitet och högskolor som har extra kostnader för decentraliserad utbildning samt till berörda kommuner för deras extra kostnader.

2000/01:Ub431 av Anna Åkerhielm och Jan Backman (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättande av en professur i medicinsk rehabilitering vid Lunds universitet.

2000/01:Ub433 av Ingvar Johnsson m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningsresurser, utbildningsplatser och medel för utvecklandet av ett centrum för arbetsintegrerat lärande.

2000/01:Ub434 av Yvonne Ångström m.fl. (fp, kd, c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av farmaceututbildning vid Umeå universitet.

2000/01:Ub435 av Lennart Hedquist m.fl. (m, kd, c, fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att säkerställa en långsiktig finansiering av Östersjöuniversitetet, the Baltic University Programme, fr.o.m. 2001.

2000/01:Ub437 av Göran Lindblad och Hans Hjortzberg-Nordlund (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Västsverige behöver fler utbildningsplatser för läkare i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Ub440 av Per-Olof Svensson och Sinikka Bohlin (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till distansutbildningsplatser.

2000/01:Ub441 av Chatrine Pålsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utökad farmaceututbildning.

2000/01:Ub442 av Barbro Hietala Nordlund m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge högskolorna bemyndigande att inom det ekonomiska taket få använda resurser för utvecklings- och rekryteringsinsatser.

2000/01:Ub447 av Kenneth Johansson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Högskolan Dalarna skall få statusen av universitet till år 2005 med benämningen Dalauniversitetet.

2000/01:Ub448 av Marianne Carlström och Mona Berglund Nilsson (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omfördelning av anslag till Svenska barnboksinstitutet.

2000/01:Ub449 av Stig Eriksson och Siv Holma (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör lägga fram ett förslag till hur staten skall kunna täcka kommuners merkostnader för distansutbildningar inom stödområde 1.

2000/01:Ub451 av Gunilla Tjernberg (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om merkostnader vid decentraliserad utbildning.

2000/01:Ub453 av Lennart Hedquist (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att studenternas förstahandsval i ökad utsträckning måste få påverka resursfördelningen till universitet och högskolor.

2000/01:Ub455 av Sven-Erik Österberg (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn beträffande platser inom lärarutbildningen.

2000/01:Ub456 av Catharina Elmsäter-Svärd (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om innehåll och finansiering av lärarutbildningen vid Rudolf Steinerhögskolan.

2000/01:Ub460 av Anita Sidén och Anne-Katrine Dunker (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Rudolf Steinerskolan skall ges förutsättningar för att kunna erbjuda fullständiga Waldorflärarutbildningar.

2000/01:Ub463 av Kerstin Kristiansson Karlstedt m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om farmaceututbildning.

2000/01:Ub464 av Yvonne Ångström m.fl. (fp, kd, c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att regeringen utan dröjsmål upptar förhandlingar kring ett nytt avtal om samarbete om läkarutbildning och forskning m.m.

2000/01:Ub466 av Yvonne Ångström m.fl. (fp, kd, c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av uppräknig av resurser till den grundläggande högskoleutbildningen.

2000/01:Ub467 av Margareta Andersson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge resurser till Högskolan i Jönköping så att man får rätt att utfärda forskarexamina inom hela det humanistisk-samhällsvetenskapliga området.

2000/01:Ub471 av förste vice talman Anders Björck och Ulf Melin (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Högskolan i Jönköping bör inlemmas i den nya indexuppräknigen samt tilldelas examinationsrätt inom hela det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet.

2000/01:Ub473 av Elver Jonsson m.fl. (fp, m, v, kd, c, mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättvisa statsbidrag för de frikyrkliga teologiska högskolorna i Sverige.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föra in de teologiska högskolorna i Stockholm, Uppsala och Örebro i de allmänna villkoren för högskoleutbildningen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om antalet årsstudieplatser så att en rimlig tillväxt kan ske vid de nya teologiska högskolorna.

2000/01:Ub475 av Lennart Axelsson m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett eventuellt tak för utbildningsplatser vid Musikhögskolan vid Örebro universitet inte får utformas så att det tvingar universitetsstyrelse- och ledning att skära ned utbildningen.

2000/01:Ub476 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen anvisar till anslaget 25:71 för budgetåret 2001 10 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit eller således sammanlagt 209 887 000 kr.

2. Riksdagen begär att regeringen återkommer i budgetpropositionen för 2002 med förslag om permanent förstärkning av medel till forskning vid Högskolan i Skövde.

2000/01:Ub477 av Birgitta Carlsson m.fl. (c, m, kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ytterligare forskningsmedel till Högskolan i Skövde.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ansökan om vetenskapsområde för Högskolan i Skövde måste prövas.

2000/01:Ub478 av Alice Åström (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Högskolan i Jönköping skall tilldelas rätten att utfärda forskarexamina inom hela det humanistisk-samhällsvetenskapliga området.

2000/01:Ub479 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nationellt kompetenscentrum inom ITS, Intelligent Transport System, bör inrättas vid Högskolan Dalarna.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en distanshögskola.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrat resurstilldelningssystem för distansutbildning.

2000/01:Ub480 av Margareta Andersson och Birgitta Sellén (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Konstfack och Animationens hus i Eksjö ges fortsatta möjligheter till samarbete genom att de garanteras högskoleplatser.

2000/01:Ub482 av Annika Nilsson och Kent Härstedt (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att högskoleutbyggnaden fortsätter i Helsingborg och att detta lyfts fram i det fortsatta arbetet med att utveckla högskolorna och universiteten.

2000/01:Ub485 av Lena Sandlin-Hedman m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad intagning till tandläkarutbildningarna i Umeå och övriga utbildningsorter i Sverige.

2000/01:Ub487 av Kenth Skårvik och Ulf Nilsson (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs angående behovet av fler utbildningsplatser på Trafikflyghögskolan.

2000/01:Ub492 av Anders Karlsson och Christer Skoog (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs angående tilldelning av anslag till Trafikflyghögskolan för dess verksamhet.

2000/01:Ub493 av Agne Hansson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förstärkning av Högskolan i Kalmar.

2000/01:Ub494 av Kenneth Johansson m.fl. (c, s, kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om distansutbildning för hela landet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studiecentrum.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att NITUS och Siljansutbildarna erbjuder möjlighet att erhålla egna behovsstyrda resurser som villkoras till att upphandla utbildningsplatser av högskolor och universitet.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurser för drift av kommunala studiecentrum.

2000/01:Ub497 av Ingvar Eriksson och Anna Åkerhielm (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslag till Trafikflyghögskolan.

2000/01:Ub498 av Agneta Brendt m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen låter utreda formerna och de ekonomiska förutsättningarna för utlokaliserad/decentraliserad utbildning eller distansutbildning.

2. Riksdagen begär att regeringen låter utreda formerna för utbildnings-samarbetet mellan högskolor/universitetet å ena sidan och kommuner/näringsliv å andra sidan för att bättre kunna matcha utbildningsbehov och utbildningsutbud på akademisk nivå.

2000/01:Ub502 av Nikos Papadopoulos och Anders Ygeman (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökade satsningar på högre utbildningar i Stockholmsregionen.

2000/01:Ub507 av Reynoldh Furustrand m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurser till Mälardalens högskola.

2000/01:Ub509 av Gunnar Axén och Stefan Hagfeldt (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fakultetsanslag till Linköpings universitet.

2000/01:Ub510 av Cinnika Beiming m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler högskoleplatser till Stockholmsregionen.

2000/01:Ub511 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningen/forskningsmedlen vid Mälardalens högskola.

2000/01:Ub515 av Rune Berglund m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om teckenspråksutbildning vid Mitthögskolan.

2000/01:Ub516 av Hans Stenberg m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av ett centrum för inneklimatehälsa vid Mitthögskolan.

2000/01:Ub517 av Hans Stenberg m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det statliga forskningsanslaget till Mitthögskolan.

2000/01:Ub520 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om inrättandet av en psykologutbildning vid Karlstads universitet.

2000/01:Ub805 av Helena Höij m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tilldelningen av högskoleplatser till Stockholmsregionen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en prioritering av regionens södra delar vid tilldelning av högskoleplatser.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheterna att skapa campus för högskolestudenter i Stockholmsregionen.

2000/01:Ub807 av Ewa Thalén Finné m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningsresurser till Skåne.

2000/01:Ub808 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den högre utbildningen.

2000/01:Ub809 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen anvisar för budgetåret 2001 anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

2000/01:Ub810 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbyggnadstakten av högskolan.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nya årsstudieplatser till de icke statliga högskolorna i allmänhet och de fria teologiska högskolorna i synnerhet.

2000/01:Ub811 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen anvisar för budgetåret 2001 anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

2000/01:Ub819 av Beatrice Ask m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om ändring i högskolelagen (1992:1434) i enlighet med vad som anförs i motionen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av ett fristående nationellt kvalitetsinstitut.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Skolverket och Statens institut för handikappfrågor i skolan.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en nationell skolpeng.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsningen på informationstekniken i skolan.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler studieplatser inom kvalificerad eftergymnasial yrkesutbildning.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av maxtaxa i barnomsorgen.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av "barnskola".

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principerna gällande fördelning av studieplatser till högskolor och universitet.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad satsning på grundutbildning, forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avveckling av den särskilda distansutbildningen.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationella och internationella forskningsresurser.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnaderna för utbyggnad av ett mikrolab vid Chalmers tekniska högskola.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Centrala studiestödsnämnden.

18. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:3, Forskning inom skolväsendet, anvisa 38 000 000 kr för år 2001 i enlighet med vad som anförs i motionen.

19. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:4, Program för IT i skolan, anvisa 700 000 000 kr för år 2001 i enlighet med vad som anförs i motionen.

20. Riksdagen beslutar att anslaget 11:1, Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna, skall utgå i enlighet med vad som anförs i motionen.

21. Riksdagen beslutar att anslaget 25:5, Statens institut för handikappfrågor i skolan, skall utgå i enlighet med vad som anförs i motionen.

22. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:6, Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp, anvisa 22 788 000 kr för år 2001 i enlighet med vad som anförs i motionen.

23. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:7, Specialskolor och resurscenter, anvisa 421 774 000 kr för år 2001 i enlighet med vad som anförs i motionen.

24. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:13, Bidrag till svensk undervisning i utlandet, anvisa 84 195 000 kr för år 2001 i enlighet med vad som anförs i motionen.

25. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:16, Särskilda utbildningsinsatser för vuxna, kvalificerad yrkesutbildning samt bidrag till folkbildningen,

anvisa 3 443 879 kr för år 2001, 2 847 713 kr för år 2002 och 2 847 713 kr för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

29. Riksdagen beslutar att under ett nytt anslag 25:83, Nationellt kvalitetsinstitut, anvisa 50 000 000 kr för år 2001, 100 000 000 kr för år 2002 och 150 000 000 kr för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

30. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:69, Enskilda och kommunala högskoleutbildningar, anvisa 1 915 764 000 kr för år 2001, 1 954 362 000 kr för år 2002 och 2 033 509 000 kr för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

31. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:71, Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor, anvisa 149 887 000 kr, respektive 154 356 000 kr och 159 029 000 kr för de tre åren i enlighet med vad som anförs i motionen.

32. Riksdagen beslutar att under ett nytt anslag 25:84, Ökade grundutbildningsanslag, anvisa 242,1 miljoner kronor för år 2001, 443,5 miljoner kronor för år 2002 och 588 miljoner kronor för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

33. Riksdagen beslutar att under ett nytt anslag 25:85, Ökade fakultetsanslag, anvisa 146,05 miljoner kronor för år 2001, 246,75 miljoner kronor för år 2002 och 424 miljoner kronor för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

34. Riksdagen beslutar ej anvisa medel under anslagen 5:26:1, respektive 5:26:2 och 25:70 i enlighet med vad som anförs i motionen.

35. Riksdagen beslutar att under ett nytt anslag, Nationella institutet för hälsa och medicin, anvisa 630 698 000 kr för år 2001, 662 749 000 kr för år 2002 och 743 704 000 kr för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

36. Riksdagen beslutar att under anslaget 5:26:11, Vetenskapsrådet för naturvetenskap och teknik, anvisa 1 239 966 000 kr för år 2001, 1 417 751 000 kr för år 2002 och 1 693 519 000 kr för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

37. Riksdagen beslutar att under anslaget 5:26:12, Vetenskapsrådet för humanism och samhällskunskap, anvisa 303 206 000 kr för år 2001, 352 348 000 kr för år 2002 och 432 141 000 kr för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

38. Riksdagen beslutar att under ett nytt anslag, 5:26:13, anvisa 2 miljarder kronor år 2002 för två nya stiftelsehögskolor i enlighet med vad som anförs i motionen.

39. Riksdagen beslutar att under anslaget 25:81, Utvecklingsarbete i Utbildningsdepartementet, anslå 8 716 000 kr för år 2001, 5 414 000 kr för år 2002 och 8 977 000 kr för år 2003 i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Ub820 av Ulf Nilsson m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen avslår förslag 5 i budgetpropositionen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning om förslag till lag om ändring av högskolelagen.

3. Riksdagen avslår, med hänvisning till motionens budgetförslag, förslag 8 i budgetpropositionen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning om ramanslaget för Vetenskapsrådet.

4. Riksdagen avslår, med hänsyn till Folkpartiets budgetförslag, förslag 9 i budgetpropositionen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning om anslagen för budgetområdet.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall återkomma med ett förslag om hur högskolor som förlorat sin examensrätt skall ta ansvar för studenterna på den utbildning som examen avser.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av fler doktorandtjänster.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta fler fristående högskolor.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurser till Vetenskapsrådet.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överföra 200 miljoner kronor för år 2001 samt 400 miljoner kronor för år 2002 från de medel regeringen avsatt för utbyggnaden av högskolan åren 2001–2002 till förbättring av kvaliteten i grundutbildningen.

33. Riksdagen avslår regeringens förslag till riksdagsbeslut att godkänna vad regeringen förordar om utbyggnad av forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor.

34. Riksdagen anvisar för budgetåret 2001 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd samt utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning (delvis).

2000/01:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

18. Riksdagen anvisar för budgetåret 2001 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd och utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning (delvis).

2000/01:Sk1025 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barnomsorgskonto och etableringsfrihet inom barnomsorgen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolpeng och statligt betalningsansvar.

2000/01:Sf273 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om maxtaxan.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om definitionen av begreppen barnomsorg och förskola.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av alternativ barnomsorg och etableringsmöjligheter för dessa.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att arbetet inom den öppna förskolan tillvaratas och utvecklas.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personalen ges goda möjligheter till vidareutbildning och kompetenshöjning.

2000/01:Sf308 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nej till statligt reglerad maxtaxa för barnomsorg.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barnomsorgsavgift.

2000/01:Sf611 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den positiva betydelsen av den öppna förskolan.

2000/01:So222 av Gunnel Wallin och Birgitta Sellén (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utökade forskningsmedel för handikappforskning behövs.

2000/01:So303 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nya och alternativa barnomsorgsformer.

2000/01:Kr537 av Kent Olsson m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrottsforskningen.

2000/01:T229 av Owe Hellberg (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Högskolan i Gävle utses till en av de högskolor som skall utveckla och genomföra distansutbildningar fr.o.m. 2002.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommuner som via sina lärocentrum samordnar högskoleutbildning på distans får del av medlen för distansutbildning fr.o.m. 2002.

2000/01:T230 av Britt Bohlin m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fler utbildningsplatser till Västsverige.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett virtuellt universitet i Västsverige.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fler platser till läkarutbildningen i Västsverige.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ökade satsningar på forskning och forskarutbildning i Västsverige.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om likvärdighet mellan stiftelsehögskolor och andra högskolor.

2000/01:T713 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen begär att regeringen ger Skolverket i uppdrag att initiera och utvärdera projekt för distansutbildning i grund- och gymnasieskolan.

2000/01:T717 av Carl Bildt m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om examination av fler civilingenjörer med inriktning mot IT.

2000/01:MJ259 av Sven Bergström (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbättra utbildningsmöjligheterna.

2000/01:MJ798 av Harald Nordlund och Åsa Torstensson (fp, c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige även fortsättningsvis tar ansvar för att administrera Östersjöuniversitetet.

2000/01:N321 av Carl-Erik Skårman m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om situationen och behovet av åtgärder på utbildningsområdet i Stockholmsregionen.

2000/01:N325 av Runar Patriksson (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om universitetens/högskolornas ansvar för distansundervisning.

2000/01:N383 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utlokalisera speciella högskoleutbildningar.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om distansutbildningen.

2000/01:N386 av Marianne Andersson (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om distansutbildning.

2000/01:N388 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utlokalisera speciella högskoleutbildningar.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om distansutbildningen.

2000/01:A806 av Mikael Odenberg m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell skolpeng och mångfald i utbildningen.

Motion med anledning av proposition 2000/01:3 Forskning och förnyelse

2000/01:Ub12 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalitet framför ytterligare kvantitativ utbyggnad av den högre utbildningen.

Utskottet

Inledning

Riksdagen har den 22 november 2000 beslutat bifalla regeringens förslag att utgiftsramen år 2001 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning skall vara 34 845 518 000 kr (bet. 2000/01:FiU1, rskr. 36).

Utskottet behandlar i det följande regeringens förslag i budgetpropositionen för år 2001 när det gäller utgiftsområde 16 och motionsyrkanden som berör dessa förslag.

1 Mål för politikområdet Utbildningspolitik

I årets budgetproposition redovisar regeringen en indelning av den statliga verksamheten i politikområden. Denna indelning syftar till att möjliggöra en bättre koppling mellan mål, kostnader och resultat. För varje politikområde skall fastställas ett eller flera mål. Ett av politikområdena är Utbildningspolitik.

Politikområdet Utbildningspolitik omfattar barnomsorg och skola, vuxenutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, högskoleutbildning, forskarutbildning, folkbildning samt kostnader för olika former av ekonomiskt stöd till enskilda under studier. Dessutom omfattas ett antal centrala myndigheter inom dessa områden.

2000/01:UbU1

”Målet för utbildningspolitiken är att Sverige skall vara en ledande kunskapsnation som präglas av utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande för tillväxt och rättvisa.”

I fråga om den närmare inriktningen av utbildningspolitiken anges i budgetpropositionen att internationellt framstående utbildning – från förskolan till högskolan, i vuxenutbildningen och forskarutbildningen – är ett kraftfullt verktyg för modernisering och jämlikhet. Visionen om en skola för alla måste realiseras och vidgas till en möjlighet till livslångt lärande för alla. Genom reformen med maxtaxa och allmän förskola för fyra- och femåringar lägger regeringen grunden för en tidig start för det livslånga lärandet. Det föreslagna resurstillskottet till skolan tillsammans med den ökade tillväxten i kommunerna ger möjlighet till satsningar för att förbättra lärmiljön i skolan. Antalet vuxna i skolan måste öka och satsningarna på kompetensutveckling fortsätter. Syftet är att förbättra måluppfyllelsen när det gäller såväl kunskapsmålen som de övergripande värdegrundsmålen enligt läroplanerna. Forskarutbildningen är strategisk och sexton nya forskarskolor inrättas. Högskolan expanderar med ca 100 000 platser mellan 1997 och 2003.

U t s k o t t e t konstaterar att indelningen i politikområden gjorts så att vissa verksamheter som tidigare brukat behandlas inom ramen för forskningspolitiken förts till politikområdet Utbildningspolitik. Det gäller forskarutbildningen och universitetens och högskolornas egenfinansierade forskning. Kostnaderna för forskarutbildningen går i dag inte att fullt ut särskilja från kostnaderna för forskning, egenfinansierad eller externt finansierad, vid universitet och högskolor. Universitetens och högskolornas egna forskningsanslag svarar för en betydande del av de samlade statliga insatserna för forskning. Eftersom det angivna syftet med indelningen i politikområden är att möjliggöra en bättre koppling mellan mål, kostnader och resultat, kan förutsättningarna för och konsekvenserna av den nu redovisade uppdelningen mellan politikområdena behöva analyseras närmare. Arbetet med vidareutvecklingen av det statliga budget- och styrsystemet, bl.a. indelningen av den statliga budgeten, pågår inom Regeringskansliet och regeringen har redovisat sin avsikt att återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Riksdagen uttalade våren 2000 (bet. 1999/2000:FiU13, rskr. 106) att målen för den statliga verksamheten bör göras mätbara och uppföljningsbara så att det blir meningsfullt att ställa dessa i relation till kostnaderna. Samtidigt framhölls att det är av värde att målen uttrycks i sådana termer att de kan utgöra utgångspunkter för politiska prioriteringar och diskussioner samt att målen inte bör vara alltför vagt eller allmänt formulerade. Riksdagen har också nyligen (bet. 2000/01:FiU1, rskr. 36) betonat vikten av att målen är välformulerade och uppföljningsbara för att resultatstyrningen skall vara meningsfull och effektiv.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner det föreslagna målet för utbildningspolitiken. Målet för utbildningspolitiken anger vad som måste vara den övergripande och långsiktiga ambitionen för den svenska utbildningspolitiken. I det fortsatta arbetet med att utveckla budget- och styrsystemet ligger

självfallet också ett fortsatt arbete med målen för den statliga verksamheten, där målen kan preciseras i enlighet med de riktlinjer som riksdagen tidigare angivit.

Regeringen har i anslutning till sitt förslag om mål också angivit de närmare riktlinjerna för utbildningspolitiken. Utskottet har ovan återgivit dessa riktlinjer i sammanfattning. Dessa riktlinjer bör, enligt utskottets mening, ligga till grund för utformningen av utbildningspolitiken.

2 Skola, förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och vuxenutbildning

2.1 Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet anslagen 11:1 och 25:1–16. Det förstnämnda anslaget tillhör politikområde 11 Storstadspolitik. Övriga anslag tillhör politikområde 25 Utbildningspolitik och avser olika anslag inom skola, barnomsorg och vuxenutbildning. Området omfattar anslag till skolmyndigheter, utveckling och forskning inom skolområdet, särskilda stödinsatser för elever med handikapp, de statliga skolorna (sameskolor, specialskolor och statens skolor för vuxna). Vidare finns anslag för viss verksamhet inom det kommunala skolväsendet och till svensk undervisning i utlandet. I området ingår också den särskilda vuxenutbildningssatsningen Kunskapslyftet och försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning. Nytt anslag föreslås för maxtaxa i barnomsorgen m.m. respektive för personalförstärkningar i skola och fritidshem.

Utskottet går först in på regeringens redovisning och bedömning av resultat. Därefter behandlas regeringens lagförslag som följs av vissa övergripande frågor jämte motionsyrkanden. Sist behandlas vart och ett av anslagen 11:1 och 25:1–16 jämte motionsyrkanden.

2.2 Resultat

Enligt budgetpropositionerna för åren 1999 och 2000 (prop. 1998/99:1, 1999/2000:1 var målet för *förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen* under 1999 och 2000 att ge barn stöd och stimulans för utveckling och lärande samt underlätta för föräldrar att förena förvärvsarbete och studier med vård och ansvar för barn.

Tre av fyra barn i åldern 1–5 år har plats i förskoleverksamheten. Skolbarnsomsorgen omfattar två av tre barn i åldern 6–9 år och 7 % av 10–12-åringarna.

Den totala kostnaden för förskolan beräknas 1999 enligt Statens skolverks preliminära bedömning till 26,2 miljarder kronor. Kostnaden per inskrivet barn beräknas till 79 800 kr. I fritidshemmet beräknas den totala kostnaden 1999 uppgå till 8,5 miljarder kronor. Barnantalet har ökat men kostnaden per inskrivet barn har minskat från året innan från 27 922 till 26 000 kr.

Enligt Skolverkets föräldraenkät som sammanställdes våren 2000, *Tillgång och efterfrågan på barnomsorg* har ca 25 % av alla barn i åldern 1–5 år, sammanlagt 110 000 barn, för närvarande inte plats i förskola eller familje-

daghem. Den största gruppen av dessa barn, närmare 50 000 (11 %) är hemma med en föräldraledig förälder. För 17 000 barn (4 %) klarar föräldrarna omsorgen själva genom att t.ex. skiftarbeta. För 3 % av barnen har föräldrarna valt privata lösningar, t.ex. barnflicka eller släkting. 3 % av barnen är hemma med en arbetslös förälder och 1 % är hemma med en hemarbetande förälder.

Enligt regeringens bedömning är tillgången till förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg god i dagsläget. Kommunerna uppfyller sin skyldighet att tillhandahålla barnomsorg till förvärvsarbetande eller studerande föräldrar utan oskäligt dröjsmål.

Målen för *skolan* var för åren 1999 och 2000 att ge alla barn och ungdomar oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden lika tillgång till likvärdig utbildning av hög kvalitet.

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att den första årskullen elever lämnade grundskolans år 9 med mål- och resultatrelaterade betyg våren 1998. En elev som inte uppnått nivån för godkännande i grundskolans år 9 får inget betyg i ämnet. Regeringen pekar på att andelen elever som saknade betyg eller hade 1 eller 2 i betyg i ämnena svenska, engelska och matematik var betydligt större år 1992 än den andel elever som inte når godkända betyg i det nuvarande systemet. Detta antyder, enligt regeringen, trots svårigheterna att jämföra två olika betygssystem, att skolan lyckats bättre nu jämfört med tidigare år och att den bild av "krisen" i skolan som målas upp i viss utsträckning kan ifrågasättas. Regeringen konstaterar dock att skolan ännu inte svarat upp mot den ambitionshöjning som lades fast i de nya kursplanerna. Dessutom varierar resultaten mellan skolor och kommuner, varför en genomsnittssiffra för riket inte speglar verkligheten i alla kommuner. Regeringen anser att måloppfyllelsen i grundskolan bör öka och att kommunerna har ett ansvar för att analysera resultaten och sätta in åtgärder.

Nya behörighetsregler tillämpades för första gången vid gymnasieintagningen till hösten 1998. Dessa innebär att en elev är behörig att tas in på ett nationellt eller specialutformat program i gymnasieskolan om denne har avslutat år 9 i grundskolan med minst betyget godkänd i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik. Elever som inte är behöriga skall erbjudas undervisning på ett individuellt program. Andelen elever på individuellt program har ökat de tre senaste åren och var 7 % av alla elever i gymnasieskolan läsåret 1999/2000. En jämförelse över tid visar, trots ökade krav, att andelen ungdomar som börjar gymnasieskolan direkt efter grundskolan har ökat från 83,4 % höstterminen 1990 till 98 % år 1999. Om det individuella programmet räknas bort var övergångsfrekvensen 89 %.

Av de elever som gått på ett nationellt eller specialutformat program fick 81 % av nybörjarna 1995 slutbetyg inom fyra år. Spridningen mellan kommunerna var liksom tidigare stor.

Regeringen pekar på att beroende på vilket mått som väljs blir resultaten mycket olika. SCB:s rapport *Vad händer efter grundskolan*, en enkätundersökning våren 1999 bland ungdomar födda år 1978, visar att 95 % av ungdomarna börjat studera i gymnasieskolan direkt efter grundskolans slut och ytterligare 3 % började senare. Närmare 90 % av ungdomarna födda 1978

hade avslutat gymnasieskolan när undersökningen gjordes våren 1999, 72 % uppgav att de hade ett slutbetyg och 16 % att de hade ett samlat betygsdokument. Andelen elever som uppnått grundläggande behörighet för högskolestudier har emellertid fortsatt att öka och uppgick våren 1999 till 84 % av samtliga elever som fått slutbetyg.

Det faktum att en relativt stor andel lämnar gymnasieskolan utan att ha fått slutbetyg skall enligt regeringen ses i perspektivet av införandet av en treårig gymnasieskola med bl.a. för alla gemensamma kärnämneskurser. Detta innebär att gymnasieskolan har genomgått en påtaglig ambitionshöjning. Enligt regeringens bedömning måste andelen elever med slutbetyg öka.

Målen för *vuxenutbildningen* för år 2000 (prop. 1999/2000:1) var att ge vuxna tillfälle att utifrån individuella önskemål komplettera sin utbildning och att stärka individen för arbetslivet samt det kulturella och politiska livet. Målet för *Kunskapslyftet* (prop. 1995/96:222) är att höja utbildningsnivån och därigenom bidra till ökad sysselsättning, tillväxt och minskad arbetslöshet.

Regeringen hänvisar till en aktuell rapport från OECD *Literacy in the Information Age*, som är slutrapporten från IALS (International Adult Literacy Survey). Resultaten visar att Sveriges långsiktiga satsningar på vuxenutbildning har haft avsedda effekter.

När det gäller den *kommunala vuxenutbildningen (komvux)* var enligt Skolverkets uppföljningar det totala antalet studerande under läsåret 1998/99 350 870, vilket motsvarar 227 681 heltidsplatser. Detta är en ökning med 9 % jämfört med föregående läsår. Av det totala antalet deltagare studerade 13 % inom grundläggande vuxenutbildning, 85 % inom gymnasial vuxenutbildning och 2 % deltog i påbyggnadsutbildningar.

När det gäller *Kunskapslyftet* tilldelades kommunerna statsbidrag motsvarande totalt 100 927 heltidsplatser år 1999. Kommunerna har totalt genomfört 106 884 heltidsplatser enligt Skolverkets uppföljningar. Till detta kommer den kommunalt finansierade basorganisationen som omfattar 36 100 platser.

Folkhögskolorna har inom ramen för *Kunskapslyftet* genomfört utbildning motsvarande ca 9 300 årsstudieplatser. Utöver de riktade *Kunskapslyftsplatserna* har kommunerna upphandlat utbildning från folkhögskolor och studieförbund motsvarande drygt 6 000 årsstudieplatser.

Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) har under de senaste fyra åren ökat med 14 % och uppgick läsåret 1998/99 till 4 137 elever. Hälften av deltagarna studerade på grundsärskolenivån medan en dryg tredjedel återfanns på träningskolenivån och återstoden på gymnasiesärskolenivå.

Under läsåret 1998/99 deltog 34 701 studerande i *svenskundervisning för invandrare (sfi)*. Antalet deltagare inom sfi har minskat med drygt 41 % sedan läsåret 1994/95 då ett stort antal flyktingar från det forna Jugoslavien blev kommunplacerade. Drygt 36 % av sfi-deltagarna var flyktingar. Under de senaste åren har andelen deltagare som uppnår sfi-nivån minskat och andelen avbrott bland deltagarna ökat.

I *påbyggnadsutbildningar inom komvux* deltog 7 539 personer läsåret 1998/99. Mellan åren 1997/98 och 1998/99 har det skett en liten minskning av deltagarantalet.

Försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning har som mål att pröva nya eftergymnasiala yrkesutbildningar, nya pedagogiska former och nya utbildningsanordnare. Totalt omfattade försöksverksamheten 12 000 årsstudieplatser 1999. Antalet utbildningar uppgår till 266. Utbildningarna fördelar sig inom olika utbildningsområden. Försöksverksamheten har sedan starten 1996 varit framgångsrik. Utbildningsformen är eftertraktad såväl i arbetslivet som hos de studerande.

80 utbildningar vid 39 skolor erhåller statsbidrag och berättigar till studie-stöd som *kompletterande utbildningar*. Ytterligare 64 utbildningar vid 26 skolor berättigar endast till studiestöd. Totalt omfattar utbildningarna drygt 10 000 deltagare. Utbildningarna har tidigare kompletterat gymnasieskolan. Alltfler utbildningar förutsätter emellertid att de sökande har avslutad gymnasieutbildning.

Folkbildningen erhåller statsbidrag utifrån att staten har angett vissa övergripande syften för verksamheten. Detta innebär att folkbildningen styrs av sina egna mål och regler. Studieförbunden och folkhögskolorna präglas därför i hög grad av huvudmannens ideologiska profil. Under 1999 redovisade studieförbunden en verksamhet som omfattade drygt 2,8 miljoner deltagare i studiecirkelverksamheten, ca 17,9 miljoner deltagare i kulturprogrammen samt 540 000 deltagare i den övriga folkbildningsverksamheten. Folkhögskolornas verksamhet samlade ca 110 000 deltagare (inkl. Kunskapslyftet). Av dessa deltagare deltog drygt 30 000 i de långa kurserna. För 1999 fick Folkbildningsrådet i uppdrag att redovisa vilka utvärderingar som rådet både genomför och avser att genomföra och som visar hur rådets bidragsgivning bidrar till att uppnå syftet med statsbidraget. Rådet redovisade de utvärderingsprojekt som avslutats 2000 samt en utvärderingsplan för åren 2000–2002.

Inom området *teckenspråk, tolkutbildning och kontakttolkutbildning* bedrevs utbildning av tio folkhögskolor. Det totala antalet deltagare ökade 1999 jämfört med 1998. Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) har redovisat att det finns svårigheter när det gäller att överbrygga de hinder som finns för att utbilda fler tolkar, bl.a. saknas det lärare.

Vid *statens skolor för vuxna* i Härnösand (SSVH) och Norrköping (SSVN) var antalet kursdeltagare under 1999 drygt 30 000, vilket innebär en oförändrad nivå jämfört med 1998. Skolorna har under året arbetat med att utveckla nya metoder för Internetbaserade kurser samt att stödja kommunerna i deras utveckling. Skolorna spelar därvid en stor roll i kommunernas strävan efter att öka tillgängligheten av vuxenutbildning. I utvecklingsarbetet har skolorna, förutom eget utvecklingsarbete, även arbetat inom det s.k. SSV-projektet med olika delprojekt i samarbete med kommunerna. Syftet med utvecklingsarbetet är att öka tillgängligheten av vuxenutbildning och att erbjuda och utveckla läromedel, pedagogik och metoder för distansutbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning. Resultat från projektverksamheten kommer att rapporteras till regeringen under år 2000.

Regeringen informerar att den avser att återkomma till riksdagen med förslag om vuxnas lärande.

U t s k o t t e t har inget att erinra mot regeringens resultatredovisningar och bedömningar. Utskottet har i det föregående erinrat om att målen för de statliga insatserna bör utformas så att de blir mätbara och uppföljningsbara. I detta ligger att regeringens resultatredovisningar och resultatbedömningar bör göras med utgångspunkt i målen för verksamheten och ge möjlighet att bedöma i vilken utsträckning målen har uppnåtts.

2.3 Lagförslag

Garanterad undervisningstid i gymnasieskolan

Regeringen föreslår att 5 kap. 4 d § skollagen ändras så att den garanterade undervisningstiden för elever på det estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet ökas med 30 timmar till 2 180 undervisningstimmar och för övriga nationella program med 60 timmar till 2 430 undervisningstimmar. Utökningen motiveras främst av att det krävs mer resurser för projektarbetet som införs fr.o.m. hösten 2000. Regeringen redovisar att utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner kommer att tillföras 110 miljoner kronor för att kompensera kommunsektorn för en ökad undervisningstid för gymnasieskolans program.

I propositionen *Växa med kunskaper* (prop. 1990/91:85) angavs motiven för att höja ambitionsnivån för den gymnasiala utbildningen vara att höja den allmänna utbildningsnivån och förbereda för ett livslångt lärande, där återkommande utbildning blir allt vanligare och möjligheterna för alla att gå vidare till högre studier är reella. Alla nationella och specialutformade program är treåriga och har en gemensam kärna av allmänna ämnen. Gymnasie-reformen har inneburit en ambitionsnivåhöjning framför allt för yrkesutbildningen, som har fått ett ökat innehåll av allmänna ämnen som svenska, engelska och matematik.

Gymnasieskolan är enligt regeringen i dag i realiteten en allmän skola. Målen för gymnasieskolan har en hög ambitionsnivå. Många elever har dock svårigheter att nå gymnasieskolans mål. Andelen 20-åringar som har en fullföljd gymnasieutbildning är i dag lägre än för fem år sedan. Detta är främst en effekt av den högre ambitionsnivån för gymnasieutbildningen. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra resultaten, t.ex. möjlighet till etappindelning av vissa kärnämnen.

U t s k o t t e t anser i likhet med regeringen det angeläget att resultaten i gymnasieskolan förbättras och att andelen elever med slutbetyg ökar. Alla elever har rätt till en likvärdig utbildning av hög kvalitet. En ökad total undervisningstid i gymnasieskolan kommer enligt utskottets uppfattning att ge bättre förutsättningar för eleverna att nå målen. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100).

Regeringen föreslår att en ändring skall göras i 5 kap. 33 § skollagen, som innebär att av riksdagen tidigare beslutade ändringar i bestämmelsen samordnas.

I proposition *Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd* (prop. 1998/99:105), som överlämnades till riksdagen i maj 1999, föreslogs en ändring i 5 kap. 33 § skollagen. I september 1999 föreslog regeringen i proposition *Ett reformerat studiestödssystem* (prop. 1999/2000:10) en ändring i samma paragraf. Det senare ändringsförslaget föranleddes av en ny studiestödslag, vilket innebär att endast en följdändring behövde göras i 5 kap. 33 § skollagen. I studiestödspropositionen uppmärksammades inte det ändringsförslag som överlämnats till riksdagen i propositionen om elever med funktionshinder. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag i proposition 1998/99:105, och en lag om ändring i skollagen utfärdades den 4 november 1999 (1999:886). Lagen trädde i kraft den 1 juli 2000. I december 1999 beslutade riksdagen om en lag om ändring i skollagen med anledning av studiestödspropositionen. Lagen (1999:1402) utfärdades den 16 december 1999 och träder i kraft den 1 juli 2001. Detta innebär att den av riksdagen beslutade ändringen genom lagen (1999:886) upphävs den 1 juli 2001. Detta var inte avsikten med förslagen i studiestödspropositionen. Regeringen föreslår därför en lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100).

Folkpartiet begär i motion 2000/01:Ub236 yrkande 14 avslag på regeringens förslag till lag om ändring i skollagen angående kommunernas skyldighet att betala för särskilda omvårdnadsinsatser.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet och antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100). Regeringens förslag innebär att tidigare ändringsförslag samordnas. Förslaget innebär således ingen saklig ändring i förhållande till riksdagens tidigare beslut.

En gemensam styrelse för statens skolor för vuxna

Regeringen föreslår att lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna ändras så att det för skolorna skall utses en gemensam styrelse. Regeringen skall utse styrelsen. Enligt 2 § lagen om statens skolor för vuxna (SSV) i dess nuvarande lydelse skall det för varje skola finnas en styrelse. Regeringen anser att de resurser och den kompetens som finns vid skolorna måste utnyttjas på ett sådant sätt att skolornas samlade verksamhet kan utgöra ett effektivt stöd för utveckling och flexibelt lärande.

U t s k o t t e t vill anföra följande. Regeringen föreslår att ändringen av lagen om SSV skall träda i kraft den 1 januari 2001. Enligt vad utskottet erfarit planeras en sammanläggning av skolorna till en myndighet den 1 juli 2001. Lagändringen bör, enligt utskottets mening, därför träda i kraft först vid denna tidpunkt. Riksdagen bör anta regeringens lagförslag med den ändringen att lagen träder i kraft den 1 juli 2001.

Nationell skolpeng

Enligt Moderaterna bör en *nationell skolpeng införas* (mot. 2000/01:Ub258, 2000/01:Ub260 yrk. 11, 2000/01:Ub819 yrk. 4). Alla skolor bör vara fria skolor. Detta kan åstadkommas genom att kommunernas detaljstyrning avvecklas och en nationell skolpeng införs. Staten bör ta över ansvaret för grundskolans finansiering fr.o.m. år 2002. Alla elever skall ha reella möjligheter att fritt välja skola. Moderaterna vill avsätta 54,1 miljarder kronor år 2002, vilket motsvarar kostnaden för grundskolan och innebär en förstärkning av skolorna. En övergång till att fördela resurser efter vilken skola eleverna och föräldrarna väljer innebär enligt motionärerna att skolornas självständighet och frihet att förfoga över de ekonomiska medlen och hur de skall användas ökar. Liknande synpunkter framförs i motionerna 2000/01:A806 (m) yrkande 6 och 2000/01:Sk1025 (m) yrkande 6. I motion 2000/01:Ub202 (m) begärs ett tillkännagivande om att skapa ekonomiska incitament för landets skolor genom ett resurstillskott för ambitiösa skolor, i ett system med nationell skolpeng. Det grundläggande skall vara att låta elevernas val av skola styra resursfördelningen. En bra skola med god elevtillströmning får en god ekonomi. Riktigt dåliga skolor förlorar rätten att ta emot skolpeng och måste därmed stänga (yrk. 1). En tänkbar modell är att betala ut extra medel första året en skola inte klarar kvalitetskraven som hjälp att förbättra skolans kvalitet. Andra året liksom tredje året utgår också medel för detta. Om skolan trots detta inte klarar de nationella kvalitetskraven bör dess rätt till skolpeng dras in (yrk. 2).

U t s k o t t e t har tidigare vid ett flertal tillfällen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden från Moderaterna om införande av en nationell skolpeng (jfr senast bet. 1999/2000:UbU1 s. 40). Riksdagen har varje gång avslagit yrkandena. Utskottet har ingen annan uppfattning nu. En schablonberäknad nationell skolpeng ger enligt utskottets uppfattning inte de grundläggande förutsättningarna för att kraven på en likvärdig skola av hög kvalitet för alla elever skall kunna uppfyllas. Resurser till skolans verksamhet skall enligt utskottets uppfattning fördelas med utgångspunkt i behov som enskilda elever, olika grupper av elever och skolor faktiskt har. Det är därför inte rimligt att införa en central resursfördelning. Utskottet vill betona att skolans verksamhet måste vara utformad så att den genom stöd och stimulans ger varje elev möjlighet att nå målen och i övrigt utvecklas efter sina förutsättningar.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionerna 2000/01:Ub202 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Ub258, 2000/01:Ub260 yrkande 11, 2000/01:Ub819 yrkande 4, 2000/01:Sk1025 yrkande 6 och 2000/01:A806 yrkande 6.

Inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan

I flera motioner föreslås inrättandet av ett kvalitetsinstitut för skolan. Moderaterna anser att ett fristående nationellt kvalitetsinstitut bör inrättas med uppdrag att utvärdera alla skolors verksamhet. Resultaten skall offentliggöras så att alla elever och föräldrar kan få del av skolornas kvalitet och basera sina val på detta. Utbildningens kvalitet måste säkras (mot. 2000/01:Ub260 yrk.

12 och 2000/01:Ub819 yrk. 3). Ett fristående nationellt kvalitetsinstitut bör inrättas fr.o.m. den 1 januari 2001. Skolverkets verksamhet beträffande uppföljning och utvärdering förs över till institutet. Mer specifika projekt som rör utvärdering och tillsynsverksamheten skall ligga kvar hos Skolverket. Kvarvarande verksamhet hos Skolverket förs samman med Statens institut för handikappfrågor (SIH) som bildar en gemensam myndighet. Anslaget 25:5 utgår (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 2 och 21). Under ett nytt anslag bör anvisas 50 miljoner kronor för år 2001 för det nationella kvalitetsinstitutet (yrk. 29). Motsvarande förslag finns i motion 2000/01:Ub216 (m) yrkande 1. I yrkande 2 i motionen och i motion 2000/01:Ub202 (m) yrkande 3 anförs att resultatet av kvalitetsgranskningarna av enskilda skolor löpande skall publiceras av Skolverket och det nationella institutet för kvalitetsgranskning i skolan.

Enligt Folkpartiet (mot. 2000/01:Ub225 yrk. 17 och 2000/01:Ub236 yrk. 24) bör en nationell skolinspektion inrättas. Skolverket skall enligt motionärerna behålla sin stödjande och rådgivande roll och sina utvecklingsuppgifter. En ny myndighet bör skapas för att stärka statens roll i utvärderingen av skolans resultat. Även Centerpartiet anser (mot. 2000/01:Ub239 yrk. 15) att ett kvalitetsinstitut bör inrättas. Som huvudman för institutet skulle t.ex. kommunerna och lärarnas organisationer kunna fungera. Institutet bör också ha till uppgift att utveckla och förfina metoder för utvärdering och stödjande kommunerna i deras arbete genom att bl.a. erbjuda expertis på området. Centerpartiet avsätter 200 miljoner kronor till ett kvalitetsinstitut och minskar anslaget till Skolverket med 50 miljoner kronor i sitt budgetalternativ (mot. 2000/01:Ub809 i denna del).

U t s k o t t e t har tidigare vid ett flertal tillfällen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om inrättande av ett kvalitetsinstitut för skolan, bl.a. i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 1999 (bet. 1998/99:UbU1 s. 22) och budgetpropositionen för år 2000 (bet. 1999/2000:UbU1 s. 24). Riksdagen har varje gång avslagit yrkandena. Utskottet har ingen annan uppfattning nu och hänvisar till vad utskottet tidigare anfört. Utskottet ansåg bl.a. att en kvalitetsgranskningsnämnd knuten till den ansvariga sektorsmyndigheten är att föredra framför ett fristående kvalitetsinstitut. Utskottet framhöll att nämnden bör bli ett komplement till Skolverkets reguljära uppgifter och att detta kommer att bidra till att viktiga synergieffekter uppnås för verksamheten. Enligt utskottets uppfattning har de kvalitetsgranskningar som hittills genomförts av nämnden tillfört skolområdet viktig information som kan bidra till utvecklingen av kvaliteten i verksamheten. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub202 yrkande 3, 2000/01:Ub216 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Ub225 yrkande 17, 2000/01:Ub236 yrkande 24, 2000/01:Ub239 yrkande 15, 2000/01:Ub260 yrkande 12, 2000/01:Ub819 yrkandena 2 och 3 beträffande inrättande av ett kvalitetsinstitut för skolan. Utskottet avstyrker därmed också motionerna 2000/01:Ub809 (delvis) och 2000/01:Ub819 yrkandena 21 och 29 med förslag till ändrad medelsberäkning.

Folkpartiet anser att det skall vara en skyldighet för kommunerna att ge gymnasieskolor i utsatta områden extra resurser för att hindra utslagning av elever. Fler magnetskolor, dvs. skolor med attraktiv profil som drar till sig elever från olika stadsdelar, bör startas (mot. 2000/01:Ub236 yrk. 31).

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå yrkandet. Det ankommer på kommunerna att själva besluta om resurser till de olika skolorna i den egna kommunen. Det är också kommunerna som beslutar om t.ex. eventuella profileringar vid skolor i den egna kommunen.

2.5 Anslagen

11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsområdena

Från och med budgetåret 1999 har medel anvisats under ett nytt ramanslag för särskilda utbildningsinsatser i storstadsregionerna. Under anslaget beräknas medel under treårsperioden den 1 juli 1999–den 1 juli 2002 för förskola i socialt utsatta bostadsområden och språkutveckling i skolan samt till praktikanskaffning för vuxna invandrare.

150 miljoner kronor om året har avsatts för utbyggd förskoleverksamhet. Ytterligare 75 miljoner kronor har anvisats för andra halvåret år 2002. För att kommunerna skall få del av dessa medel skall 3–5-åringar i de berörda bostadsområdena erbjudas avgiftsfri förskola under minst tre timmar om dagen med en särskild inriktning på barns språkutveckling.

50 miljoner kronor per år har avsatts för språkutveckling i skolan. Medlen skall användas för åtgärder som syftar till att främja språkutvecklingen i svenska hos invandrarelever.

Medel har även fördelats – 20 miljoner kronor – för att underlätta varvning mellan praktik och studier för arbetslösa invandrare och sfi-studerande.

Vidare har 45 miljoner kronor avsatts för år 2000 för insatser där vuxna stöder elever med t.ex. läxläsning och till projekt inom förskola och skola som syftar till att bryta segregationen mellan svenska ungdomar och ungdomar med utländsk bakgrund.

Regeringen har beräknat medelsbehovet för år 2001 till 220 miljoner kronor. Anslaget tillhör politikområde 11 Storstadspolitik.

Moderaterna anser att detta anslag skall utgå. De menar att problemen med utanförskap inte löses med mer statsbidrag till vissa kommuner. Det som behövs är i stället att alla elever ges bra möjlighet att välja skola och att staten tar över finansieringen av skolan, heter det i motionen (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 20).

U t s k o t t e t påminner om att riksdagens beslut med anledning av propositionen *Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet* har lagt grunden för en nationell politik för storstadsregionerna (prop. 1997/98:165, bet. 1998/99:AU2). Enligt denna proposition bör medel bl.a. fördelas till särskilda insatser för barn och ungdomar samt vuxna inom utbildningsområdet. Vid behandlingen av budgetpropositionen för år 1999 beslutade riksdagen att för detta ändamål anvisa sammanlagt 220 miljoner kronor per år under en treårsperiod med början den 1 juli 1999. I samband

därmed avslag riksdagen ett yrkande från Moderaterna om att det föreslagna anslaget skulle utgå. Riksdagen avslag även ett motsvarande yrkande i samband med behandlingen av budgeten för år 2000. Utskottet som fortfarande anser att det är mycket angeläget att en särskild utbildningssatsning görs för barn, ungdomar och vuxna i storstädernas utsatta områden avstyrker motion 2000/01:Ub819 yrkande 20.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet – 220 miljoner kronor – för år 2001.

25:1 Statens skolverk

Statens skolverk är sektorsföreträdare för det offentliga skolväsendet och för den av det allmänna anordnade förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Skolverkets uppdrag är att bidra till att effektmålen nås genom att stimulera huvudmännen att öka måluppfyllelsen och säkra kvalitet och likvärdighet i alla skolformer samt i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Skolverket skall aktivt verka för att de mål och riktlinjer som riksdagen och regeringen har fastställt förverkligas.

Den 1 juli 1999 inrättades en kvalitetsgranskningsnämnd inom Skolverket med uppgift att utföra nationella kvalitetsgranskningar på uppdrag av regeringen.

Regeringen informerar om att den avser att ge Skolverket i uppdrag att utveckla formerna för stöd till utvecklingen av barnomsorg, skola och vuxenutbildning i syfte att mer aktivt stödja måluppfyllelsen och att trygga en nationell likvärdighet.

Kristdemokraterna föreslår att anslaget minskas med 20 miljoner kronor, vilket motsvarar anslagssparandet för år 1999 (mot. 2000/01:Ub811 i denna del). Moderaterna, Centerpartiet och Folkpartiet föreslår i något olika utformning inrättande av ett särskilt *kvalitetsinstitut för skolan*.

U t s k o t t e t har i det föregående behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om inrättande av ett kvalitetsinstitut för skolan samt förslag om ändrad medelsberäkning.

Utskottet ansluter sig till regeringens beräkning av anslaget och avstyrker därmed även motion 2000/01:Ub811 i denna del. Av propositionen framgår bl.a. att regeringen dragit in en del av överskottet från år 1999 och att resterande överskott beräknas vara förbrukat vid utgången av år 2000.

I Kristdemokraternas motion 2000/01:Ub316 yrkande 30 begärs ett tillkännagivande om Skolverkets bristande *tillsynsverksamhet*. Motionärerna pekar på att Skolverket under flera år har fått uppdraget att öka tillsynen. Under år 1999 har tillsynen i stället minskat, vilket är anmärkningsvärt och måste föranleda åtgärder från regeringens sida. Skulle inte Skolverket inom ett år klara en kvalitetshöjning av sitt arbete måste det övervägas att anlita annat institut, företag/myndighet, heter det i motionen.

U t s k o t t e t konstaterar att regeringen i propositionen tagit upp frågan om den minskade tillsynen och uttalat att regeringen noga kommer att följa den fortsatta utvecklingen. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna och regeringen om vikten av Skolverkets tillsynsverksamhet. Något särskilt uttalande från riksdagen erfordras dock inte enligt utskottets uppfatt-

ning. Regeringen har redan uppmärksammat frågan. Utskottet utgår från att regeringen håller riksdagen informerad om den fortsatta utvecklingen. Riksdagen bör med det anförda avslå yrkandet.

25:2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg

Det övergripande syftet med verksamheterna under anslaget är att utveckla de nationella mål- och styrdokumenterna och att ge stöd och stimulans till barnomsorgens och skolväsendets utveckling mot de nationella målen.

Regeringen informerar om att den ånyo avser att anvisa särskilda medel till angelägna områden. Särskilda medel har anvisats för att stimulera en ökad måluppfyllelse. Regeringen avser därvid att göra särskilda insatser för att stärka elevernas basfärdigheter i att läsa, skriva och räkna. Kompetensutveckling inom det specialpedagogiska området är ett prioriterat område. Enligt regeringen bör därvid beaktas behovet av kunskap i dyslexi och teckenspråk, liksom specialscolans och särskolans behov av kompetens. Regeringen avser vidare att anvisa medel för kompetensutveckling av skolledare, bl.a. avseende läroplanens övergripande mål. Regeringen avser att senare återkomma med en särskild satsning på matematik.

Regeringen redovisar att Skolverket kommer att få ett uppdrag att utveckla en strategi för hur verkets medel för lokal skolutveckling under detta anslag samt en huvudpart av de tidsbegränsade särskilda medlen för en ökning av basfärdigheterna kan användas för genomförande i kommuner och skolor och bidra till en ökad måluppfyllelse.

Regeringen föreslår vissa överföringar till andra anslag, bl.a. 9 728 000 kr till anslaget Forskning inom skolväsendet för att stimulera skolforskningen. Regeringen har beräknat anslaget till 449 206 000 kr.

Centerpartiet begär i motion 2000/01:Ub239 ett tillkännagivande om vikten av tidiga *insatser för läs- och skrivutveckling*. Resurserna för detta bör ökas (yrk. 2). Centerpartiet har avsatt resurser för detta i sitt budgetalternativ. Under ett nytt anslag föreslås 200 miljoner kronor för insatser mot läs- och skrivsvårigheter. Samtidigt minskar Centerpartiet detta anslag med 100 miljoner kronor. Lärare bör ges möjlighet till fortbildning om barns läs- och skrivutveckling, dyslexi och dyskalkyli (yrk 20). Det är enligt motionärerna viktigt att föräldrarna deltar i barnens skolarbete hemma. Skolan måste kunna ge föräldrarna stöd och råd om barns inlärningsprocess genom t.ex. temakvällar om läs-, skriv- och matematikinläring (yrk. 14). I motion 2000/01:Ub265 (s) framförs behovet av insatser för elever med läs- och skrivsvårigheter. Det är viktigt att så tidigt som möjligt ställa diagnos och upptäcka elevers problem att läsa och skriva. Skolan måste bl.a. ha speciallärare. Vidare bör obligatorisk utbildning om dyslexi ingå i lärarutbildningen.

U t s k o t t e t anser att elevernas språkutveckling är ett av skolans viktigaste uppdrag. Detta har utskottet också tidigare gett uttryck för vid behandlingen av motsvarande motionsyrkanden. Utskottet vill än en gång peka på att det mycket tydligt framgår av såväl skollagen som läroplanen (Lpo 94) att skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika skäl har svårigheter att nå målen för utbildningen. Det är betydelsefullt att lärarna har insikter i specialpedagogik och att skolan har tillgång till lärare med fördjupad sådan

kompetens. Utskottet har nyligen behandlat propositionen *En förnyad lärarutbildning* (prop. 1999/2000:135, bet. 2000/01:UbU3). Utskottet konstaterade bl.a. att den nya lärarutbildningen kommer att förstärka den specialpedagogiska kompetensen bland alla lärare i skolorna mycket påtagligt. Specialpedagogik skall ingå i det allmänna utbildningsområdet för alla lärarstudenter. Vidare ges möjlighet att välja specialpedagogik som inriktning och/eller specialisering. På så sätt kan blivande lärare skaffa sig kompetens att i vanliga skolor särskilt ägna sig åt elever med behov av specialpedagogiska insatser. Inriktningar och specialiseringar skall kunna väljas även av redan utbildade lärare för kompetensutveckling, vilket utskottet anser mycket angeläget.

Utskottet noterar att regeringen avser att göra särskilda insatser för att stärka elevernas basfärdigheter i att läsa, skriva och räkna. Utskottet anser i likhet med regeringen att kompetensutveckling av lärare inom det specialpedagogiska området är ett prioriterat område och att behovet av kunskap i bl.a. dyslexi bör beaktas. Med hänvisning till det anförda bör riksdagen avslå motionerna 2000/01:Ub239 yrkandena 2, 14 och 20 och 2000/01:Ub265.

I motion 2000/01:T713 yrkande 5 begär Centerpartiet ett tillkännagivande om ett uppdrag till Skolverket att initiera och utvärdera projekt för *distansutbildning i grund- och gymnasieskolan*. Motionärerna anser att distansutbildningen bör utvecklas.

U t s k o t t e t avstyrker yrkandet. Enligt förordning om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan (2000:158) är en kommun som deltar i försöksverksamheten skyldig att medverka i uppföljning och utvärdering av verksamheten. Skolverket skall senast den 1 oktober varje år med början 2001 redovisa omfattningen av försöksverksamheten samt göra en utvärdering av densamma. Någon motsvarande försöksverksamhet finns inte i grundskolan.

I motion 2000/01:Ub315 (s) tas frågan upp om öronmärkning av bidrag till *pedagogiska insatser för finskspråkiga barn och ungdomar*. Motionärerna pekar på att det tidigare fanns ett öronmärkt bidrag. Nu bestämmer Skolverket om bidraget och bara en bråkdel i jämförelse med tidigare delas ut sedan öronmärkningen togs bort.

U t s k o t t e t avstyrker yrkandet. I ett mål- och resultatstyrt system är det inte rimligt med en omfattande detaljstyrning från riksdag och regering. Det kan dock finnas skäl att öronmärka medel till t.ex. försöksverksamhet. Nu ingår bidraget i anslagsposten 6 Insatser för skolväsendets internationalisering. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslagsbelopp.

25:3 Forskning inom skolväsendet

Skolverket skall stödja kunskapsbildning inom områden av särskild betydelse för skolan, där det finns angelägna behov och där kunskap saknas eller är bristfällig. Skolforskningen skall ta sin utgångspunkt i skolväsendets kärnverksamheter och bidra till att utveckla skolan i överensstämmelse med samhällets behov. Forskningen skall sätta in skolans och barnomsorgens verksamhet i ett större samhälleligt sammanhang. Den skall bidra till att

utveckla skolektorn som en professionell organisation med en kritiskt reflekterande kunskapsbas. Enligt regeringen skall en ny strategi för Skolverkets forskningsprogram utarbetas i syfte att ge översikt och öka tillgängligheten till relevant forskning och kunskap. Skolverket skall som sektorsorgan ta ansvar för att forskning kommer till stånd och samtidigt bidra till spridning i form av att understödja lärares forskningsverksamhet, höja verksamhetens vetenskapliga bas och stärka den vetenskapliga kompetensen.

Regeringen pekar på att den vetenskapliga grunden för skolans verksamhet är svag och måste såväl stärkas som höjas. I enlighet med propositionen *En förnyad lärarutbildning* (prop. 1999/2000:135) lägger regeringen fram förslag om att anslagen till det utbildningsvetenskapliga området ökas med 90 miljoner kronor. Dessutom inrättas två nya forskarskolor inom detta område. Samtliga universitet och högskolor med lärarutbildning skall stärka den vetenskapliga grunden för lärarutbildning. Regeringen framhåller betydelsen av forskningsinsatser inom skolväsendet och föreslår en betydande uppräknings av detta anslag till 30 miljoner kronor.

Moderaterna föreslår en ytterligare ökning – 8 miljoner kronor – av anslaget för att Skolverket skall ges möjlighet att följa de förändringar som motionärerna föreslår (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 18).

I motion 2000/01:So222 (c) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att det behövs utökade forskningsmedel för handikappforskning, t.ex. skulle det behövas forskning om ”hörselskadade elevers delaktighet i undervisningen”.

Kristdemokraterna anser att det är positivt att ökade resurser avsätts till forskning inom skolväsendet. De understryker vikten av att dessa medel kommer lärarkåren till del och att pedagogisk forskning görs i anslutning till skolans vardag (mot. 2000/01:Ub316 yrk. 19).

U t s k o t t e t delar regeringens och motionärernas uppfattning om betydelsen av forskningsinsatser inom skolväsendet. Den vetenskapliga grunden för skolans verksamhet måste stärkas. Utskottet ser positivt på att regeringen har föreslagit ökade medel under anslaget. Det ankommer på Skolverket som sektorsföreträdare att ta ansvar för att forskning kommer till stånd inom angelägna områden där kunskap saknas eller är bristfällig. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub316 yrkande 19 och 2000/01:So222 yrkande 5. Utskottet ansluter sig till regeringens förslag till medelsberäkning och avstyrker därmed även motion 2000/01:Ub819 yrkande 18.

25:4 Program för IT i skolan

Från och med budgetåret 1999 har under ett nytt ramanslag medel anvisats för IT i skolan. Satsningen omfattar medel om totalt 1 490 miljoner kronor under tre år. Under anslaget beräknas medel för bl.a., kompetensutveckling av lärare, inköp av datorer och stöd till infrastruktureringar.

Regeringen redovisar att den pågående satsningen berör knappt hälften av antalet hösten 1997 verksamma lärare i förskoleklassen, grundskolan, särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och de svenska utlandsskolorna. Regeringen anser det angeläget att utvidga satsningen till att omfatta fler lärare i de berörda skolformerna liksom till lärare inom den kommunala

vuxenutbildningen. Regeringen anser att satsningen bör fortsätta även år 2002 och beräknar 170 miljoner kronor för detta år.

Enligt Moderaterna är målet att alla lärare skall omfattas av satsningen. Det är bra att regeringen förlänger projektet. Trots detta bör en kraftigare satsning göras. För år 2001 föreslås 700 miljoner kronor, vilket är drygt 47 miljoner mer än regeringens förslag. Under de kommande tre åren föreslås sammanlagt 327 144 000 kr mer än regeringen (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 5 och 19).

I Folkpartiets motion 2000/01:Ub236 yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om *tillgång till dator och egen e-postadress för alla elever*. Motionärerna anser att det finns risk för uppdelning av eleverna i A- och B-lag, där några har tillgång till dator och IT i hemmet.

Kristdemokraterna tar upp frågan om *eleverna och informationen på Internet* (mot. 2000/01:Ub316 yrk. 27). De betonar vikten av att eleverna lär sig sovra och värdera informationen på Internet. Kristdemokraterna föreslår i sitt budgetalternativ en minskning av anslaget med 100 miljoner kronor (mot. 2000/01:Ub811 i denna del).

U t s k o t t e t anser i likhet med regeringen det angeläget att satsningen på IT i skolan utvidgas så att fler lärare får del av den. Därigenom stärks förutsättningarna att barn, ungdomar och vuxenstuderande får möjlighet att tidigt lära sig att använda IT som ett verktyg för sitt eget kunskapssökande och lärande. Utskottet tillstyrker medelsberäkningen för år 2001 och avstyrker därmed motionerna 2000/01:Ub811 i denna del och 2000/01:Ub819 yrkandena 5 och 19.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub236 yrkande 18 beträffande *tillgång till dator och egen e-postadress för alla elever*. Medel under detta anslag används bl.a. till inköp av datorer och till infrastruktur-satsningar. Under år 1999 fördelades 180 miljoner kronor i statsbidrag till kommunerna för att ansluta skolor till Internet eller förbättra uppkopplingarna samt för att ge alla lärare och elever en egen e-postadress. Enligt regeringens beslut skall delegationen för IT i skolan följa och utvärdera verksamheten. Delegationen har beslutat om en utvärdering som skall vara slutredovisad före utgången av 2003.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub316 yrkande 27 om *eleverna och informationen på Internet*. Utskottet förutsätter att all verksamhet i skolan utgår från de mål och riktlinjer som anges i läroplanerna. Enligt läroplan för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) är skolans uppdrag bl.a. att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

25:5 Statens institut för handikappfrågor i skolan

Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) skall ge specialpedagogisk rådgivning och stöd till kommunerna och sådana fristående skolor som står under statlig tillsyn. SIH skall också utveckla, framställa och distribuera läromedel för synskadade, rörelsehindrade, hörselskadade/döva och utvecklingsstörda elever. SIH skall genom sina insatser verka för att minimera de svårigheter som kan uppstå för elever med funktionshinder.

I kommittédirektiv (dir. 2000:9) Statens stöd i specialpedagogiska frågor har regeringen preciserat uppdraget till den organisationskommitté som skall förbereda ombildandet av SIH till en ny myndighet för statens stöd i specialpedagogiska frågor. Den nya myndigheten skall inrättas den 1 juli 2001.

Regeringen har beräknat anslaget till 125 292 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslagsbelopp.

Som utskottet har redovisat i det föregående under punkten Inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan föreslås i Moderata samlingspartiets motion 2000/01:Ub819 yrkandena 2, 3, och 21 bl.a. en sammanslagning av Skolverket och SIH och att anslaget till SIH utgår. Utskottet hänvisar till sina överväganden härom i det föregående.

25:6 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp

Ur anslaget bekostas dels bidrag enligt förordningen (1991:978) om statsbidrag till produktion av vissa läromedel, dels kostnader för utveckling och produktion av samt information om läromedel för elever med funktionshinder. Från anslaget finansieras även olika utvecklingsinsatser för elever med funktionshinder. Målet är att framställa läromedel och hjälpmedel i nödvändigt antal och av god kvalitet för att tillgodose målgruppens behov.

Enligt propositionen *Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd* (prop. 1998/99:105) skall statens engagemang för produktion av läromedel och studiematerial för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder utredas ytterligare. Utgångspunkten skall vara Funkiskommitténs respektive Kunskslyftskommitténs överväganden och slutsatser. Direktiv bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har beräknat anslaget till 21 788 000 kr.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 2000/01:Ub819 att anslaget tillförs ytterligare 1 miljon kronor för år 2001 (yrk. 22). De anser att verksamheten under anslaget *Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp* är ett prioriterat område och förordar att anslaget ökar med 3 miljoner kronor under de närmaste tre åren (yrk. 6).

Utskottet anser i likhet med motionärerna att utveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp är en angelägen verksamhet. Den av regeringen aviserade utredningen bör dock avvaktas. Riksdagen bör avslå motion 2000/01:Ub819 yrkandena 6 och 22. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till anslag.

25:7 Specialskolemyndigheten och resurscenter

Utbildningen i specialskolan har som mål att ge barn och ungdomar med dövhet eller hörselskada en till varje elevs förutsättningar anpassad utbildning som så långt möjligt motsvarar den utbildning som ges i grundskolan. Resurscentren skall genom utredning och träning främja den allsidiga utvecklingen hos elever i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom samt informera och kompetensutveckla lärare och övrig personal.

Specialskolmyndigheten, som inrättades den 1 juli 2000, skall samordna resurser, utvecklingsarbete m.m. i syfte att stärka utvecklingen av skolornas inre arbete för att bidra till en ökad måluppfyllelse.

Enligt propositionen *Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd* (prop. 1998/99:105, bet. 1999/2000:UbU4) höjs hemkommunens ersättning till staten för elev i specialskolan fr.o.m. hösten 2001 till 175 000 kr. För närvarande tillförs ersättningarna inkomsttiteln 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet. Regeringen föreslår att medlen i stället fr.o.m. den 1 juli 2001 tillförs anslaget och att anslaget räknas ned med belopp motsvarande de beräknade avgiftsinkomsterna. Regeringen har beräknat inkomsterna till 96 miljoner kronor för läsåret 2001/02. År 2001 uppstår halvårseffekt, vilket innebär att anslaget minskas med 48 miljoner kronor. År 2002 har anslaget minskats med ytterligare 48 miljoner kronor. Regeringen har beräknat anslaget till 411 774 000 kr år 2001.

Moderaterna föreslår att ytterligare 10 miljoner kronor anvisas för år 2001 samt att sammanlagt 30 miljoner kronor anvisas för treårsperioden i syfte att bibehålla och utveckla den kompetens som finns vid Ekeskolan och Hällsboskolan (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 23). Motionärerna har tidigare avvisat nedläggningen av dessa skolor. Kristdemokraterna föreslår i sitt budgetalternativ att 5 miljoner kronor anvisas under ett nytt anslag Ekeskolan och Hällsboskolan (mot. 2000/01:Ub811 i denna del) för att återuppta den kontinuerliga intagningen till de fasta skoldelarna vid dessa skolor.

U t s k o t t e t hänvisar till riksdagens beslut med anledning av förslagen i propositionen *Elever med funktionshinder – ansvar för utbildning och stöd* (prop. 1998/99:105, bet. 1999/2000:UbU4, rskr. 1999/2000:14). Beslutet innebar bl.a. att synskadade och talskadade inte längre skall tillhöra den statliga specialskolans målgrupp och som en följd skall de fasta skoldelarna vid Ekeskolan och Hällsboskolan avvecklas successivt. Detta avses ske genom intagningsstopp, fr.o.m. den 1 juli 2001 vid Ekeskolan respektive fr.o.m. den 1 juli 2002 vid Hällsboskolan. Samtidigt byggs resurscentren ut vid de båda nämnda skolorna och tillförs en mindre skoldel för visstidsplacering.

Utskottet anser att riksdagen bör bifalla regeringens förslag till anslagsbelopp och avslå motionerna 2000/01:Ub811 (delvis) och 2000/01:Ub819 yrkande 23.

25:8 Särskilda insatser på skolområdet

Under anslaget beräknas medel för bidrag enligt förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet till kommuner för samordnade regionala utbildningsinsatser avseende särskild undervisning på sjukhus m.m. och samordnade regionala utbildningsinsatser för elever med funktionshinder. Medel beräknas också för bidrag till vissa riksrekryterande utbildningar för elever med funktionshinder.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det av regeringen begärda beloppet 278 526 000 kr under anslaget.

Sameskolstyrelsen är en styrelse för sameskolorna och den integrerade samiska undervisningen i den kommunala grundskolan. Utbildningen vid sameskolorna och den integrerade samiska undervisningen har som mål att bevara och utveckla det samiska språket och den samiska kulturen genom att ge samiska barn en utbildning med samisk inriktning. Sameskolstyrelsen har som särskild uppgift att utveckla, framställa och distribuera läromedel för samisk undervisning.

Läsåret 1999/2000 gick 187 elever i sameskolan, jämfört med 189 elever läsåret 1998/99. Den integrerade verksamheten omfattade 168 elever, jämfört med 150 elever läsåret dessförinnan.

Regeringen har beräknat anslaget till 29 666 000 kr.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

25:10 Maxtaxa i barnomsorgen m.m.

Regeringen föreslår att medlen för maxtaxa och allmän förskola förs upp under ett särskilt anslag benämnt Maxtaxa i barnomsorgen m.m. med 150 miljoner kronor för år 2001, 4 400 miljoner kronor år 2002 och 5 600 miljoner kronor år 2003. Ur anslaget skall bekostas ersättning till kommunerna för de lagreglerade reformerna allmän förskola och förskoleverksamhet för barn till arbetslösa eller föräldralediga. Ur anslaget bekostas även statsbidrag till de kommuner som inför ett system med maxtaxa i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen samt statsbidrag till kvalitetssäkrande åtgärder för kommuner som inför maxtaxa. Anslagsberäkningen förutsätter att regeringens förslag i propositionen *Maxtaxa och allmän förskola m.m.* (prop. 1999/2000:129) antas av riksdagen, vilket numera har skett (bet. 2000/01:UbU5, rskr. 46).

Reformen innehåller ett antal olika delar som genomförs vid skilda tidpunkter. Kommunernas skyldighet att erbjuda förskoleverksamhet för barn till arbetslösa eller föräldralediga införs den 1 juli 2001 för arbetslösas barn och den 1 januari 2002 för föräldraledigas barn. Ersättningssystemet för maxtaxa införs den 1 januari 2002 samtidigt med det specialdestinerade bidraget om 500 miljoner kronor per år för kvalitetssäkrande åtgärder till kommuner som inför systemet med maxtaxa. En avgiftsfri allmän förskola omfattande minst 525 timmar om året för alla barn i åldern 4 och 5 år införs den 1 januari 2003.

Moderaterna hänvisar till att de tidigare föreslagit avslag på propositionen om Maxtaxa och allmän förskola m.m. och lämnat förslag till alternativa lösningar. Medlen under anslaget bör utgå (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 8). Moderaterna föreslår i motionerna 2000/01:Ub260 yrkande 1 och 2000/01:Ub819 yrkande 10 *införande av en barnskola* för barn i åldern fyra till sex år.

U t s k o t t e t avstyrker yrkandena. Utskottet har nyligen behandlat och avstyrkt motsvarande förslag (prop. 1999/2000:129, bet. 2000/01:UbU5, rskr. 46). Utskottet tillstyrkte regeringens förslag till avgiftsfri allmän förskola för alla fyra- och femåringar omfattande minst 525 timmar om året och avstyrkte förslag om inrättande av barnskola. Utskottet framhöll bl.a. att

betoningen av förskolans pedagogiska roll gör att frågan om vilka barn som inte nås av förskolan får ökad betydelse. En allmän förskola erbjuder alla barn en pedagogisk stimulans och gruppgemenskap och förbättrar därmed barnens möjligheter till lärande och en positiv utveckling.

Maxtaxa inom barnomsorgen behandlas i flera motioner. Enligt Moderaterna cementerar maxtaxan det kommunala dagismonopolet genom att göra dess tjänster billigare än de redan är, i jämförelse med alla andra alternativ (mot. 2000/01:So303 yrk. 5). Enligt motion 2000/01:Sk1025 (m) yrkande 4 bör barnomsorgskonto och rätt till avdrag för styrkta barnomsorgskostnader samt etableringsfrihet för alternativ barnomsorg införas. Enligt Kristdemokraterna förstärker maxtaxan dagens orättvisor mellan dem som kan och vill utnyttja den kommunalt finansierade barnomsorgen och dem som måste ordna annan barnomsorg (mot. 2000/01:Sf273 yrk. 12). De betonar vikten av alternativ barnomsorg och etableringsmöjligheter för dessa (yrk. 14). Förslaget om maxtaxa avvisas i motion 2000/01:Ub243 (kd) yrkande 1. Kristdemokraterna anser i sitt budgetalternativ att anslaget bör utgå (mot. 2000/01:Ub811 i denna del). Folkpartiet avvisar maxtaxareformen och anser att barnomsorgskonto med 40 000 kr per barn, avdragsrätt för barnomsorgskostnader och etableringsfrihet inom barnomsorgen bör införas i stället (mot. 2000/01:Sf308 yrk. 8 och 9). Centerpartiet anser att det skall införas etableringsfrihet för förskolor (mot. 2000/01:Ub239 yrk. 1).

U t s k o t t e t har som redovisats i det föregående nyligen behandlat propositionen *Maxtaxa och allmän förskola m.m.* (prop. 1999/2000:129, bet. 2000/01:UbU5). Utskottet har därvid tillstyrkt regeringens förslag och avstyrkt motionsyrkanden motsvarande de nu föreliggande om att i stället införa barnkonto, avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader samt etableringsfrihet i barnomsorgen. Utskottet delade regeringens uppfattning att en maxtaxa med låga och enhetliga avgifter kommer att medföra att barnens närvarotider blir mindre splittrade och att verksamheten i förskolan och fritidshemmet lättare kan läggas upp utifrån pedagogiska överväganden. En låg avgift i förskoleverksamheten och skolbarnomsorgen kommer vidare att innebära en avsevärd standardhöjning för merparten av alla barnfamiljer. Utskottet var inte berett att införa en skyldighet för kommunerna att ge stöd till alternativa barnomsorgsformer. Utskottet framhöll bl.a. att enskild barnomsorg kan berika barnomsorgen och bidra till en positiv utveckling. Utskottet fann emellertid inte anledning att ändra reglerna om att det är kommunen som avgör om bidrag kan lämnas till enskild barnomsorg (2 a kap. 17 § skollagen). Utskottet har ingen annan uppfattning nu och föreslår att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub239 yrkande 1, 2000/01:Ub243 yrkande 1, 2000/01:Sk1025 yrkande 4, 2000/01:Sf273 yrkandena 12 och 14, 2000/01:Sf308 yrkandena 8 och 9 och 2000/01:So303 yrkande 5.

Behovet av att utveckla *den öppna förskolan* understryks av Centerpartiet (mot. 2000/01:Sf611 yrk. 13) och Kristdemokraterna (mot. 2000/01:Sf273 yrk. 15).

U t s k o t t e t anser att den öppna förskolan är ett viktigt komplement inom förskoleverksamheten. Den bör även fortsättningsvis utvecklas efter lokala behov. Något tillkännagivande behövs inte enligt utskottets uppfatt-

ning, varför riksdagen bör avslå motionerna 2000/01:Sf273 yrkande 15 och 2000/01:Sf611 yrkande 13.

Folkpartiet tar i motion 2000/01:Ub225 upp frågan om *mål för förskolan m.m.* Det bör vara två typer av mål. Mål att sträva mot skall ange inriktningen på förskolans pedagogiska verksamhet och uttrycka en önskad kvalitetsutveckling. Mål att uppnå skall uttrycka vad varje barn skall ha uppnått när de lämnar förskolan (yrk. 19). Det är viktigt att samarbetet mellan föräldrar och personal i förskolan ständigt utvärderas (yrk. 22).

U t s k o t t e t har nyligen i betänkande 2000/01:UbU5 även behandlat motsvarande yrkanden. Utskottet hänvisar till vad utskottet då anförde. Utskottet pekade bl.a. på att en arbetsgrupp tillsatts inom Utbildningsdepartementet med uppdrag att göra en översyn av läroplanerna som styrinstrument och att skollagen ses över av en särskild utredning. Utskottet har även i tidigare sammanhang, bl.a. i samband med behandlingen av läroplan för förskolan behandlat yrkanden om mål för förskolan. Utskottet anförde då att avsikten med mål att uppnå när det gäller skolan är att målen skall kunna utvärderas och utgöra grunden för en resultatbedömning. I förskolan är det inte det enskilda barnets resultat som skall utvärderas och inga betyg eller omdömen skall utfärdas. Utskottet instämde därför med regeringen i bedömningen att läroplanen för förskolan endast skall innehålla en typ av mål, nämligen mål att sträva mot för det enskilda barnets utveckling och lärande (bet. 1997/98:UbU16 s. 9). Utskottet finner inte skäl att ändra sitt tidigare ställningstagande. Något behov av ett tillkännagivande om samarbete mellan föräldrar och förskola finns inte enligt utskottets uppfattning. Det framgår tydligt av läroplanen (Lpfö 98) att förskolans arbete med barnen skall ske i nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Riksdagen bör avslå yrkandena.

Frågor med anknytning till *personalen i förskolan* tas upp i flera motioner. Folkpartiet anser att högskoleutbildade förskollärare skall ha ansvaret för den pedagogiska verksamheten (mot. 2000/01:Ub225 yrk. 21). Enligt Centerpartiet skall det införas särskilda riktlinjer för förskollärare i läroplanen (mot. 2000/01:Ub239 yrk. 19). Kristdemokraterna betonar vikten av att personalen ges goda möjligheter till vidareutbildning och kompetenshöjning (mot. 2000/01:Sf273 yrk. 16).

U t s k o t t e t hänvisar även i denna fråga till vad utskottet anfört nyligen i betänkande 2000/01:UbU5 vid behandlandet av motsvarande motionsyrkanden. Utskottet hänvisade bl.a. till sitt ställningstagande i samband med behandlingen av läroplanen då det gällde liknande motionsyrkanden om förskollärares pedagogiska ansvar och särskilda riktlinjer som vänder sig till förskolläraren (bet. 1997/98:UbU16 s. 10). Utskottet anförde bl.a. följande.

Att förskolan nu får en läroplan är ett uttryck för de krav som ställs på att den pedagogiska verksamheten skall ha hög kvalitet. – – – Kommunerna har ansvar för att kvaliteten i förskolan utvecklas. Utskottet vill betona att det ankommer på dem att organisera verksamheten och anskaffa den kompetens som behövs för att målen i läroplanen skall kunna nås. I likhet med regeringen utgår utskottet från att kommunerna satsar på välutbildad personal för att garantera hög professionalitet. Som regeringen anmärker är arbetslaget i dag det vanligaste sättet att organisera arbetet i förskolan. Det är därför enligt

utskottets mening naturligt att riktlinjerna i läroplanen vänder sig till arbetslaget.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande vikten av fortbildning och vidareutbildning av förskolans personal. Det är kommunernas ansvar att fortbilda sin personal. Enligt utskottets uppfattning kommer strukturen i den nya lärarutbildningen att innebära ett utökat utbud av olika kurser och specialiseringar som med fördel kan användas av förskolans och skolans personal för kompetensutveckling (prop. 1999/2000:135, bet. 2000/01:UbU3, rskr. 5). Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2000/01:Ub225 yrkande 21, 2000/01:Ub239 yrkande 19 och 2000/01:Sf273 yrkande 16.

Kristdemokraterna anser att regeringen bör reda ut *begreppen barnomsorg och förskola*. Ibland är förskola något som inbegriper både daghem, familjedaghem och öppen förskola. Ibland uppfattas det som om begreppet endast rör daghem (mot. 2000/01:Sf273 yrk. 13).

U t s k o t t e t avstyrker yrkandet. Det finns enligt utskottets uppfattning inget behov av ett tillkännagivande. Begreppen förskoleverksamhet (förskola, familjedaghem och kompletterande förskoleverksamhet, öppen förskola) och skolbarnsomsorg (fritidshem och familjedaghem samt öppen fritidsverksamhet) är angivna i 2 a kap. skollagen. Skollagskommittén har i uppdrag att analysera och definiera de termer som används i skollagen, t.ex. skola/skolform, undervisning och pedagogisk verksamhet.

I motion 2000/01:Ub337 (s) begärs ett tillkännagivande om att *successivt utöka den avgiftsfria förskolan*. Förskolan måste på sikt bli avgiftsfri för alla barn i åldern 1–5 år. Liksom i skolan skall inga avgifter förekomma.

U t s k o t t e t avstyrker yrkandet. Något tillkännagivande erfordras inte enligt utskottets mening. Regeringen har i propositionen angivit att förskolan, i likhet med skolan, föräldraförsäkringen, barnbidraget och hälso- och sjukvården skall vara en del av den generella välfärden och erbjudas alla barn och barnfamiljer. Målet är en avgiftsfri förskola.

25:11 Bidrag till personalförstärkning i skola och fritidshem

Regeringen föreslår att ett särskilt statsbidrag riktat till skolsektorn införs för att öka personaltäteten. Bidraget avser att förbättra förutsättningarna för att höja skolans resultat i förhållande till mål uttryckta i läroplan och kursplaner genom att tillföra mer personal till skolan och fritidshemmen. Avsikten är att stegvis tillföra kommunerna utökade resurser med 1 miljard per läsår med början höstterminen 2001 tills nivån 5 miljarder är nådd. Under femårsperioden anvisas medlen under ett särskilt anslag. Bidraget avses vara ett ömsesidigt åtagande mellan stat och kommun, och särskilda villkor skall gälla för att få bidraget. Efter fem år skall bidraget infogas i det generella statsbidraget och blir då nivåhöjande.

Moderaterna avvisar förslaget om ett särskilt bidrag till personalförstärkning (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 9). Även Kristdemokraterna avvisar förslaget. De anser att det är ett intrång i det kommunala självstyret och att kommunerna själva bäst kan bedöma behovet i den egna kommunen (mot.

2000/01:Ub316 yrk. 1 och 2000/01:Ub811 i denna del). Centerpartiet anser att anslaget skall utgå och medlen införas i det generella bidraget till kommunerna (mot. 2000/01:Ub809 i denna del). Folkpartiet anser att resursökningen även skall kunna gå till löneökningar för lärare (mot. 2000/01:Ub236 yrk. 13).

U t s k o t t e t anser det angeläget att en tidsbegränsad kraftsamling görs för att möjliggöra att skolans resultat förbättras. Förstärkningen kommer att ha stor betydelse för de elever som behöver stöd för att nå målen. Alla insatser som görs tidigt i skolsystemet är av stor betydelse – särskilt när det gäller att erövra grundläggande basfärdigheter. Avsikten är att medlen skall användas för personalförstärkningar som är strategiska för att nå en ökad måluppfyllelse. Det är angeläget med fler vuxna i skolorna. Kommunerna bestämmer själva vilka personalkategorier som pengarna skall användas för. På så sätt utnyttjas fördelarna med lokala beslut.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till anslag och avstyrker motionerna 2000/01:236 yrkande 13, 2000/01:Ub316 yrkande 1, 2000/01:Ub809 i denna del och 2000/01:Ub819 yrkande 9.

25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola

Under anslaget beräknas bidrag till bl.a. vissa riksrekryterande utbildningar, kostnader för Sveriges anslutning till examensorganisationen International Baccalaureate Organisation och särskilt bidrag till IB-utbildningar (International Baccalaureate), riksinternatskolor, internationella grund- och gymnasieskolor, kostnader för utlandssvenska barns skolgång i Sverige och ersättning för nordiska elever.

Regeringen har beräknat anslaget till 114 540 000 kr.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Bidragsbestämmelserna finns i förordningen om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar (1994:519). Bestämmelserna innebär i korthet att statsbidrag lämnas till huvudmannen för en svensk utlandsskola, distansundervisning, kompletterande svensk undervisning och undervisning vid utländsk skola (internationell skola). Regeringen har beräknat anslaget till 74 195 000 kr.

Moderaterna föreslår att ytterligare 30 miljoner kronor anvisas under den kommande treårsperioden. För år 2001 föreslås ytterligare 10 miljoner kronor. De svenska skolorna i utlandet underlättar svenska medborgares möjligheter att arbeta utomlands (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 24).

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå yrkandet och bifalla regeringens förslag till anslagsbelopp.

Målet för statens skolor för vuxna (SSV) i Norrköping och Härnösand är att öka tillgängligheten av vuxenutbildning genom att i form av distansutbildning erbjuda och utveckla undervisningsverksamhet som motsvarar kommunal vuxenutbildning. Anslaget tillförs inkomster för bl.a. uppdragsutbildning.

I avvaktan på den kommande propositionen om vuxnas lärande, i vilken bl.a. SSV:s framtid och utvecklingen av det flexibla lärandet i den gymnasiala vuxenutbildningen kommer att behandlas föreslår regeringen ett oförändrat anslag, 40 427 000 kr.

U t s k o t t e t tillstyrker regeringens förslag.

25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning

Från anslaget bekostas statsbidrag till kompletterande skolor enligt förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar (2000:521), vissa andra skolor bl.a. Katrineholms tekniska skola och viss kursverksamhet. Från anslaget utgår också medel enligt särskilda regeringsbeslut till försöksverksamhet och utvecklingsarbete inom vuxenutbildningsområdet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet, 163 535 000 kr.

25:16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna

Från anslaget bekostas statsbidrag enligt förordningen (1998:276) om statligt stöd till särskilda satsningar på utbildning av vuxna, bidrag till fackliga organisationer m.fl. för uppsökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor, till försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning (KY) samt medel till administration m.m. av försöksverksamheten.

I 2000 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att satsningen på Kunskapslyftet skulle vidmakthållas på en i huvudsak oförändrad nivå till utgången av 2002. För 2003 beräknades medel för sammanlagt 56 000 årsstudieplatser inom den kommunala vuxenutbildningen och folkhögskolan. Regeringen anser att en rad skäl talar mot att en så kraftig minskning av volymen sker från ett budgetår till nästa. Inte minst de praktiska möjligheterna att anpassa utbildningsorganisationen till en lägre nivå motiverar att minskningen sker successivt under några år. Regeringen gör bedömningen att en successiv minskning bör inledas under andra halvåret 2001. Minskningen av antalet platser beräknas till ca 15 000 fr.o.m. andra halvåret 2001.

Regeringen informerar om att den avser att lämna en särskild proposition om vuxnas lärande i slutet av året.

Regeringens utgångspunkt är att försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning skall övergå i reguljär verksamhet. Regeringen återkommer i en proposition i slutet av år 2000.

Regeringen begär ett särskilt bemyndigande att besluta om bidrag till viss kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 652 000 000 kr under åren 2002–2005.

Regeringen har beräknat anslaget till 4 156 379 000 kr.

Moderaterna begär i motion 2000/01:Ub819 yrkande 7 ett tillkännagivande om behovet av fler studieplatser inom *kvalificerad eftergymnasial yrkesutbildning*. I avvaktan på proposition om vuxenutbildning föreslås en successiv neddragning av antalet studieplatser inom Kunskapslyftet samtidigt som den kvalificerade yrkesutbildningen byggs ut till att omfatta 25 000 platser år 2003. Motionärerna pekar på att denna utbildning har goda resultat och stor efterfrågan. Moderaterna föreslår en minskning av anslaget med 712,5 miljoner kronor år 2001 (yrk. 25). Kristdemokraterna föreslår en minskning av anslaget med 40 miljoner kronor (mot. 2000/01:Ub811 i denna del). Folkpartiet föreslår en minskning av anslaget med 1 000 miljoner kronor (2000/01:Ub820 yrk. 34).

U t s k o t t e t har ingen annan uppfattning än regeringen beträffande en successiv minskning av antalet platser i Kunskapslyftet fr.o.m. andra halvåret 2001.

Antalet platser i försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning har fr.o.m. våren 1999 utökats till 12 000 platser samtidigt som försöksverksamheten förlängts t.o.m. år 2001. Regeringens utgångspunkt är att försöksverksamheten skall övergå i reguljär verksamhet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga. Även om erfarenheterna av försöksverksamheten är goda och utbildningen är eftertraktad finns det enligt utskottets mening inte anledning att föregripa den aviserade propositionen och uttala behov av fler *studieplatser inom kvalificerad yrkesutbildning*. Riksdagen bör avslå motion 2000/01:Ub819 yrkande 7 om tillkännagivande i denna fråga.

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning av medel under anslaget och avstyrker förslagen till ändrade anslagsbelopp. Riksdagen bör vidare godkänna regeringens förslag till bemyndigande beträffande utbetalning av medel för kvalificerad yrkesutbildning.

3 Universitet och högskolor

3.1 Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet anslagen 25:17–73.

Tolv universitet och 23 högskolor föreslås få var sitt anslag till grundutbildning. Samtliga universitet under Utbildningsdepartementet samt fyra högskolor – de som tilldelats vetenskapsområde – föreslås också få var sitt anslag till forskning och forskarutbildning. En högskola, som när budgetpropositionen lades fram inte hade tilldelats vetenskapsområde, föreslås få särskilt anslag till forskning. Dessa anslag har beteckningarna 25:17–25:68.

Vidare finns ett anslag (25:69) för statsbidrag till enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m. Anslaget finansierar bl.a. grundutbildning, forskning och forskarutbildning vid Chalmers tekniska högskola AB och Stiftelsen Högskolan i Jönköping samt statsbidrag till ett stort antal landsting för medellånga vårdutbildningar.

Anslaget 25:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* finansierar verksamhet inom högskoleområdet för vilken medel inte har ställts

till förfogande under annat anslag. Detta anslag avser även bidrag till Svenska studenthemmet i Paris samt Sveriges Förenade Studentkårer.

Ett särskilt anslag, 25:71 *Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.*, är fördelat på anslagsposter för var och en av de statliga högskolor som inte har eget anslag till forskning och forskarutbildning.

Från anslaget 25:72 *Ersättningar för klinisk utbildning och forskning* utgår ersättning till vissa landsting enligt avtal om samarbete om läkarutbildning och forskning m.m. samt om samarbete om tandläkarutbildning och forskning m.m.

Under anslaget 25:73 beräknas ersättning för premier för de statliga avtalsförsäkringarna.

Utskottet går först in på regeringens redovisning och bedömning av resultat. Därefter behandlas regeringens förslag om vissa lagändringar och sedan regeringens förslag om anslag för budgetåret 2001, jämte de motionsyrkanden som gäller detta. Sist behandlas i tur och ordning motionsyrkanden om tillkännagivanden som gäller övergripande frågor, frågor om vissa lärosäten och regioner, frågor om vissa utbildnings- och forskningsområden, frågor om distansutbildning samt slutligen övriga motionsyrkanden.

3.2 Resultat

Grundläggande högskoleutbildning

Varje lärosäte – universitet eller högskola – har i regleringsbrev för år 1999 fått ett utbildningsuppdrag för grundutbildningen. I utbildningsuppdragen anges bl.a. mål för antalet examina av vissa slag samt mål för antalet helårsstudenter totalt och för antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena. Vidare anges i många fall att antalet helårsstudenter inom vissa utbildningsområden bör minska och antalet inom andra bör öka.

I propositionen redovisas hur dessa mål har uppfyllts.

Examensmål för perioden 1997–1999 har funnits för magisterexamen, apotekarexamen, civilingenjörsexamen, grundskollärarexamen med inriktning mot årskurserna 4–9 samt gymnasielärarexamen. Målen för magisterexamen har överträffats. Även målen för civilingenjörsexamen (inkl. arkitektexamen) har totalt över landet överträffats, men i mindre grad och inte vid samtliga lärosäten. När det gäller apotekarexamen, som hittills endast kunnat avläggas vid Uppsala universitet, nåddes inte målet. I fråga om grundskollärarexamen med inriktning mot årskurserna 4–9 låg utfallet långt från målen. Målen för gymnasielärarexamen nåddes inte heller. Andelen som avlagt någon av dessa två lärarexamina med matematisk eller naturvetenskaplig inriktning sjönk också mellan läsåren 1996/97 och 1998/99, tvärt emot vad som varit önskvärt.

Regeringen gör bedömningen att examensmål inte längre behöver anges för apotekarexamen. Behovet av examinerade apotekare kommer på sikt att tillgodoses genom den ökning av antalet platser som skett vid Uppsala universitet och genom att Göteborgs universitet startat sådan utbildning hösten 2000. Trots att det för närvarande råder brist på utbildade receptarier behöver

inte heller examensmål uppställas för receptarieutbildningen, anser regeringen och hänvisar till att utbildning nu har startat eller planeras vid fyra ytterligare lärosäten och att flera lärosäten har ansökt om examenstillstånd. Regeringen förutsätter att de lärosäten som ger utbildningen samverkar inför beslut om dimensionering av utbildningen med hänsyn till arbetsmarknadens behov.

Samma bedömning gör regeringen när det gäller behovet av examensmål för psykologutbildningen. Antalet examinerade psykologer bör öka, enligt regeringens uppfattning med minst 120 psykologer per år. De universitet som ger utbildningen förutsätts beakta arbetsmarknadens behov av psykologer och anpassa dimensioneringen efter detta behov. Regeringen kommer att följa utvecklingen.

Inga examensmål har heller angetts för högskoleingenjörsexamen. Examinationsgraden i högskoleingenjörsutbildningen är mycket låg, något som enligt regeringen måste förändras.

Utbildningsuppdragen när det gäller antalet helårsstudenter totalt har fullgjorts av nära nog samtliga lärosäten. Endast två har inte fullgjort uppdraget. I fråga om antalet helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena har lärosätena sammantaget uppfyllt uppdraget för treårsperioden 1997–1999, men måloppfyllelsen har sjunkit från 107 % år 1997 till 98 % år 1999. Här finns variation mellan lärosätena.

Vissa universitet har haft i uppdrag att under perioden 1997–1999, jämfört med den föregående treårsperioden, öka antalet helårsstudenter inom farmaceutisk utbildning, biomedicinsk utbildning och logopedutbildning. Dessa uppdrag har uppfyllts. Motsvarande uppdrag när det gäller grundskolläraryt- bildning med inriktning mot årskurserna 4–9 och gymnasieläraryt- bildning har också, med något undantag, uppfyllts. Alla lärosäten har också haft i uppdrag att på motsvarande sätt öka andelen kvinnor i de naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där de varit underrepresenterade, och öka andelen män i de vård- och läraryt- bildningar där män varit underrepresenterade. Dessa uppdrag har med undantag för en enda högskola uppfyllts vad beträffar ökning av andelen kvinnor, men bara av ett fåtal högskolor när det gäller att öka andelen män.

Lärosätena har också haft i uppdrag att minska antalet helårsstudenter i vissa utbildningar. Detta uppdrag har uppfyllts av samtliga berörda lärosäten när det gäller barn- och ungdomspedagogisk utbildning och grundskolläraryt- bildning med inriktning mot årskurserna 1–7. De som haft i uppdrag att minska antalet helårsstudenter i tandläkarutbildning har också uppfyllt detta.

Fem universitet har också haft i uppdrag att under perioden 1997–1999 minska antalet helårsstudenter i läkarutbildningen. I budgetpropositionen ges ingen upplysning om i vilken utsträckning som detta uppdrag har uppfyllts. Redan i budgetpropositionen för år 1998 (prop. 1997/98:1 utg.omr. 16 s. 62) uttalade regeringen att någon ytterligare neddragning av läkarutbildningen inte borde göras – i stället tillfördes Umeå universitet medel för en ökning –, men uppdraget till de övriga fem lärosäten som har läkarutbildning kvarstod i regleringsbrevet för åren 1998 och 1999.

Sedan budgetåret 1998 har varje lärosäte som får anordna forskarutbildning haft ett av regeringen givet forskarutbildningsuppdrag, i form av examensmål för forskarutbildningen. Målen har angetts per vetenskapsområde (för tiden före 1999 per fakultetsområde). Den första målperioden har varit åren 1997–1999. Preliminära mål har angetts för perioden 2000–2002 och planeringsförutsättningar för perioden 2003–2005. Riksdagen godkände hösten 1997 principerna för uppställande av examensmålen (prop. 1997/98:1 utg.omr. 16, bet. UbU7, rskr. 109).

Examensmålen för perioden 1997–1999 har totalt sett överträffats. För de naturvetenskapliga och tekniska vetenskapsområdena har dock målen bara nåtts till 95 respektive 96 %. I förhållande till perioden närmast före 1997 innebär resultaten en ökning av antalet examina i forskarutbildningen totalt sett med 22 %. Den största ökningen, 29 %, gällde det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet.

I budgetpropositionen anger regeringen nu mål för fyraårsperioden 2001–2004. Jämfört med de årliga mål som angetts i regleringsbrev för budgetåret 2000 är de mål som regeringen nu anger för de naturvetenskapliga och tekniska vetenskapsområdena något lägre, och för de humanistisk-samhällsvetenskapliga och medicinska vetenskapsområdena något högre. Regeringen anser vidare att antalet examinerade i forskarutbildningen bör öka även efter år 2004.

För perioden 1997–1999 har regeringen fastställt rekryteringsmål för andelen kvinnliga professorer. Dessa har i två tredjedelar av fallen uppfyllts. En fortsatt ökning av andelen kvinnliga professorer är angelägen, anser regeringen, som därför kommer att fastställa nya rekryteringsmål.

U t s k o t t e t har inget att erinra mot regeringens redovisning och bedömning av resultaten. I det föregående har utskottet erinrat om att målen för de statliga insatserna bör utformas så att de blir mätbara och uppföljningsbara. I detta ligger att regeringens resultatredovisningar bör göras med utgångspunkt i målen för verksamheten och ge möjlighet att bedöma i vilken utsträckning målen har uppnåtts.

3.3 Ändringar i vissa lagar

Regeringens förslag

I propositionen *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* (prop. 1999/2000:28) föreslog regeringen ett system för kvalitetsgranskning av utbildningen vid universitet och högskolor. Rätten att utfärda examen enligt högskoleförordningen borde återkallas, för det fall Högskoleverket vid sina kvalitetsgranskningar fann att en utbildning vid ett visst lärosäte uppvisade bristfällig kvalitet. Regeringen avsåg att återkomma till riksdagen med förslag till hur omprövningen av examensrätt kan ske.

I budgetpropositionen föreslår regeringen nu ändringar dels i högskolelagen (1992:1434), dels i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.

Regeringen anser att det i högskolelagen bör införas en reglering av *förutsättningarna för att Högskoleverket skall ge ett lärosäte med offentlig huvudman rätt att utfärda examen*. Detta skall ske genom att det i 1 kap. 11 § förs in ett andra stycke. Det innebär att Högskoleverket får lämna tillstånd endast om utbildningen uppfyller de krav som ställs i 1 kap. högskolelagen och de särskilda krav som regeringen föreskriver. Sådana krav finns i högskoleförordningen med dess bilaga med examensordning. Vidare skall det i ett rikstäckande perspektiv finnas ett allmänt intresse av att ett examenstillstånd ges eller utökas.

Förutsättningarna för att ett *examenstillstånd för ett lärosäte med offentlig huvudman skall återkallas* anges i en föreslagen ny paragraf, 11 a §, i högskolelagen. När det finns kvalitetsmässiga brister som avser en generell examen med ett visst huvudämne eller med en viss inriktning, eller en yrkesexamen, skall Högskoleverket anmoda lärosätet att inom viss tid avhjälpa bristerna. Om bristerna kvarstår, helt eller till väsentlig del, efter denna tid, får Högskoleverket besluta att dra in examenstillståndet. En högskola som på detta sätt fått sitt examenstillstånd indraget får dock även därefter utfärda den berörda examen för de studenter som har påbörjat sin utbildning där med inriktning på denna examen innan beslutet om indragning fattades.

Om det är fråga om examenstillstånd vid Sveriges lantbruksuniversitet, skall beslut om indragning av examenstillstånd fattas av regeringen. Därvid får regeringen ta hänsyn också till om det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas vid Lantbruksuniversitetet.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

I *lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina* regleras möjligheterna för enskilda utbildningsanordnare att få tillstånd att utfärda examina enligt högskoleförordningen. Sådana tillstånd meddelas av regeringen. Enligt 5 § är en enskild utbildningsanordnare, som fått examenstillstånd, skyldig att medverka i uppföljningar och utvärderingar av utbildningen. Regeringen föreslår nu att det till detta krav skall fogas att utbildningsanordnaren är skyldig att varje år upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Om sådan kvalitetsredovisning skall regeringen få meddela ytterligare föreskrifter. Med anledning av denna utökning av 5 § föreslås en konsekvensändring i 7 § samma lag.

Regeringen föreslår vidare att andra stycket i 6 § av denna lag skall tas bort. Där sägs att regeringen skall begära yttrande från Högskoleverket, innan den beslutar om examenstillstånd för enskilda utbildningsanordnare. I sin motivering hänvisar regeringen till 7 kap. 2 § regeringsformen, av vilken det framgår att vid beredningen av regeringsärenden skall behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. Om regeringen inte behöver någon kvalitetsbedömning från Högskoleverket, därför att ett ärende kan avgöras mot bakgrund av t.ex. om det finns statsfinansiella förutsättningar för ett nytt examenstillstånd eller om det ligger i linje med regeringens utbildningspolitiska bedömning, behöver något yttrande inte regelmässigt inhämtas.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 2000/01:Ub819 att riksdagen skall avslå regeringens förslag om ändringar i högskolelagen (yrk. 1). Motionärerna vänder sig mot regeringens förslag när det gäller *förutsättningarna för att Högskoleverket skall ge examensrätt*. Genom förslaget att regeringen skall kunna vägra tillstånd för utfärdande av examen, om man anser att det ur ett rikstäckande perspektiv inte finns ett allmänt intresse för att examen får utfärdas, skaffar sig regeringen verktyg för att motverka fler fristående högskolor, anser motionärerna. Detta accepterar de inte.

Folkpartiet vänder sig i motion 2000/01:Ub820 mot den föreslagna regleringen av *villkoren vid indragning av examensrätt*. Motionärerna anser det svårförståeligt att studenterna skall kunna avlägga examina vid en högskola även efter det att Högskoleverket har förklarat att utbildningen inte håller högskolemässig kvalitet. De föreslår därför avslag på regeringens förslag om ändringar i högskolelagen (yrk. 2). Regeringen bör enligt motionärerna återkomma med förslag om hur högskolor som har förlorat sin examensrätt skall ta ansvar för studenterna som går i den berörda utbildningen (yrk. 5). De studenter som så vill bör enligt motionärerna få fortsätta sin utbildning vid en annan högskola.

Ingen motion tar upp förslaget till lag om ändring i *lagen (1993:1792) om tillstånd att utfärda vissa examina*.

Utskottet

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag när det gäller *förutsättningarna för att Högskoleverket skall ge ett lärosäte med offentlig huvudman rätt att utfärda examen*. Riksdagen bör således anta regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen när det gäller 1 kap. 11 § och avslå Moderaternas motionsyrkande.

Motionsyrkandet bygger på en missuppfattning, nämligen att ändringen av högskolelagen skulle handla om villkoren för fristående högskolor.

När systemet att offentliga lärosäten får examenstillstånd efter en kvalitetsprövning skulle införas år 1993, framhöll den dåvarande regeringen som ett av syftena med examensordningen att den skulle fungera som instrument för lokalisering av vissa utbildningar (prop. 1992/93:1 s. 35, bet. UbU3, rskr. 103). I sitt budgetförslag för budgetåret 1993/94 skrev regeringen att Högskolan i Falun/Borlänge, Högskolan i Halmstad och Mälardalens högskola borde få en annan inriktning än dittills och att den barn- och ungdomspedagogiska utbildningen vid dessa högskolor borde upphöra (prop. 1992/93:169, bet. UbU14, rskr. 363). De tre nämnda högskolorna fick heller inte examensrätt för denna examen, när systemet med examensordning infördes den 1 juli 1993. När Högskoleverket inrättades år 1995 gavs verket befogenheten att besluta om examenstillstånd för högskolor med offentlig huvudman. I propositionen *Ett nytt högskoleverk* markerades att när Högskoleverket prövar de kvalitetsmässiga förutsättningarna för att utvidga examenstillståndet för ett lärosäte, är det en självklar förutsättning att det skall föreligga ett nationellt intresse av att utvidga examensrätten (prop. 1994/95:165 s. 22).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen även ställer sig bakom regeringens förslag när det gäller *villkoren vid indragning av examensrätt*. Riksdagen bör således anta regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen, såvitt avser 1 kap. 11 a §, och avslå Folkpartiets motionsyrkanden i frågan.

Regeringen skriver på s. 59 i propositionen om studenternas berättigade krav på kvalitet i utbildningen. Utskottet delar regeringens uppfattning att det lärosäte som förlorar examenstillstånd måste vidta åtgärder så att utbildningen kan slutföras med god kvalitet och i samverkan med annat lärosäte med motsvarande utbildning. En självklar förutsättning är att det andra lärosätet medverkar till en lösning av den uppkomna situationen. Lika självklart är att studenter som drabbas av att det lärosäte där de studerar får examenstillståndet indraget måste ha möjlighet att slutföra sina studier vid ett annat lärosäte och ta sin examen där, om de så önskar.

U t s k o t t e t föreslår vidare att riksdagen antar regeringens förslag till *lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina*.

För de statliga lärosätena finns ett krav på årlig skriftlig kvalitetsredovisning angivet i regleringsbrevet. Det är väl motiverat att ställa motsvarande krav för att utbildningsanordnare med enskild huvudman skall få tillstånd att utfärda examina enligt högskoleförordningen.

3.4 Anslagen

Regeringens förslag

Regeringens förslag till anslagsbelopp till vart och ett av de 35 statliga lärosätena (anslagen 25:17–25:68) redovisas i bilaga 6 till detta betänkande.

Anslagen till *grundutbildning* är beräknade för den ökning av antalet utbildningsplatser hösten 2001 som riksdagen godkände vid förra riksmötet (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 100 ff., bet. UbU1, rskr. 94). Enligt beslutet skall en stor del av de nya platserna avse naturvetenskaplig och teknisk utbildning. Anslagen består liksom tidigare av dels takbelopp, dels i förekommande fall ersättning för särskilda åtaganden.

Anslaget till Mitthögskolan har dock minskats med ett belopp som motsvarar 200 utbildningsplatser, engångsvis för budgetåret 2001. Bakgrunden är att Mitthögskolan inte har kunnat utnyttja alla de nya utbildningsplatser som hittills har tilldelats den.

Det har visat sig att lärosätena har svårigheter att rekrytera studenter till naturvetenskaplig och teknisk utbildning i den omfattning som förutsatts i besluten om ökning av antalet utbildningsplatser och i utbildningsuppdragets mål för antalet helårsstudenter inom dessa områden. Dessa svårigheter får enligt regeringen inte leda till att studieplatser står outnyttjade. Alla platser som ryms inom lärosätenas takbelopp bör utnyttjas. Regeringen avser därför att även år 2001 tillåta lärosätena att omfördela platser från naturvetenskap och teknik till humaniora, samhällsvetenskap och juridik, om högskolan bedömer att utbildningsuppdraget i fråga om naturvetenskap och teknik inte går att uppfylla. För år 2000 har regeringen gett lärosätena motsvarande medgivande.

För några lärosäten bör det enligt regeringens bedömning också finnas möjlighet att omfördela platser till de konstnärliga utbildningsområdena (design, konst, musik, opera, teater och media). Eftersom ersättningsbeloppen (de s.k. prislapparna) för dessa områden är väsentligt högre än för t.ex. humaniora, samhällsvetenskap och juridik skulle dock en alltför stor satsning på de konstnärliga områdena kunna få negativa konsekvenser för dimensioneringen av utbildningen inom andra områden. Regeringen avser därför att i regleringsbrev ange det maximala antalet helårsstudenter för respektive konstnärligt utbildningsområde, för vilket berörda lärosäten har rätt att tillämpa prislappen. Detta skall dock inte gälla de konstnärliga högskolorna i Stockholm, som inom sina takbelopp har rätt att tillämpa prislapparna för enbart ett eller ett fåtal utbildningsområden. En tabell över de planerade antalen redovisas på s. 101 i propositionen.

Ersättningsbeloppen för helårsstudenter och helårsprestationer har räknats upp med 1,93 % (pris- och löneomräkning).

Medlen för stöd till studenter med funktionshinder har ökat med 1,9 miljoner kronor. Dessa medel anvisas liksom tidigare till Stockholms universitet under en särskild anslagspost. Stockholms universitet skall fördela medlen till de lärosäten som har särskilt höga kostnader för stöd till funktionshindrade studenter.

Medel till lokalkostnader ingår normalt i respektive lärosätes takbelopp. Under anslagen till den konstnärliga högskolorna i Stockholm har regeringen beräknat en särskild hyresersättning, som redovisas som en separat anslagspost. Modellen att lägga dessa medel utanför takbeloppen skall enligt regeringen tillämpas under en femårsperiod. Därefter förutsätts dessa medel ingå i respektive konstnärliga högskolas ordinarie takbelopp. De medel som nu fördelas mellan de konstnärliga högskolorna har tidigare funnits reserverade för en eventuell lokalmässig samordning.

Prislappen för utbildningsområdet design kommer att få tillämpas vid ytterligare tre lärosäten, nämligen Luleå tekniska universitet, Högskolan i Kalmar och Högskolan i Skövde. Prislappen för utbildningsområdet media kommer att få tillämpas även av Göteborgs universitet, Högskolan i Kalmar och Högskolan Dalarna. Prislappen för utbildningsområdet konst kommer att få tillämpas även av Högskolan på Gotland. Anslagen till Växjö universitet och Konstfack är beräknade för en utökad verksamhet inom utbildningsområdet design. Anslaget till Dramatiska institutet är beräknat för kurser i interaktiva medier (10 helårsstudenter och helårsprestationer) och anslaget till Göteborgs universitet för 5 helårsstudenter och helårsprestationer inom utbildningsområdet media.

För utbildning i rymd- och miljövetenskap i Kiruna tilldelas Umeå universitet och Luleå tekniska universitet medel motsvarande 75 helårsstudenter vardera.

Anslagen till *forskning och forskarutbildning* har pris- och löneomräknats med 1,93 %.

Universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm, Umeå, Linköping och Luleå samt Karolinska institutet och Kungl. Tekniska högskolan har

tillförts medel för forskarskolor i enlighet med vad regeringen redovisat i propositionen *Forskning och förnyelse* (prop. 2000/01:3).

Karlstads, Växjö och Örebro universitet har tillförts vardera 20 miljoner kronor och Mitthögskolan, Blekinge tekniska högskola (tidigare Högskolan i Karlskrona/Ronneby) samt Högskolan i Kalmar vardera ytterligare 10 miljoner kronor. Malmö högskola har tillförts ytterligare 2 miljoner kronor.

Universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm, Umeå, Linköping och Luleå har tillförts sammanlagt 20 miljoner kronor till förstärkning av humaniora. Under anslaget till Uppsala universitet har Kollegiet för samhällsforskning (SCASSS) tillförts 3 miljoner kronor. Linköpings universitet har tillförts drygt 11 miljoner kronor till förstärkning av forskningen vid Campus Norrköping. Luleå tekniska universitet har tillförts drygt 2 miljoner kronor för distansöverbyggande medicinsk teknik.

Lunds universitet har tillförts medel för ökade hyreskostnader för Biomedicinskt Centrum. Kungl. Tekniska högskolan har tillförts medel för investeringskostnader för Fysikcentrum.

Mälardalens högskola, som har tilldelats tekniskt vetenskapsområde, föreslås få ett anslag till forskning och forskarutbildning. Under detta föreslås 2 miljoner kronor, men Mälardalens högskola föreslås också liksom tidigare bli tilldelad medel för forskning under anslaget 25:71.

De mindre högskolor som inte har vetenskapsområde tilldelas ytterligare resurser för forskning. Budgetåret 2001 anvisas dessa ytterligare medel (sammanlagt 20,7 miljoner kronor) under respektive högskolans anslag till grundutbildning.

Anslaget 25:71 *Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor* har tillförts 4 miljoner kronor för utökat konstnärligt utvecklingsarbete vid de sju konstnärliga högskolorna i Stockholm.

Motionerna

Oppositionspartiernas budgetförslag framgår av bilaga 6 till detta betänkande.

Moderata samlingspartiet lägger fram sitt budgetförslag i motion 2000/01: Ub819.

Moderaterna vill ha en ökad satsning på grundutbildning, forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor (yrk. 12). De föreslår att 242,1 miljoner kronor anvisas under ett nytt anslag för ökad grundutbildning (yrk. 32). Detta redovisas i bilaga 6 i detta betänkande som anslag 25:83. Fördelningen av studieplatser skall i första hand ske i en omfattning som motsvarar studenternas val av ämne och lärosäte (yrk. 11). Lärosäten som inte får tillräckligt många sökande i relation till antalet studieplatser skall överföra ej utnyttjade resurser till det nya anslaget. Att studenternas förstahandsval i ökad utsträckning skall påverka resursfördelningen framhålls också i motion 2000/01:Ub453 (m). Moderaterna vill öka examinationen av civilingenjörer med inriktning mot IT och anser att en särskild satsning bör göras med det långsiktiga målet att antalet examinerade civilingenjörer inom fem år skall ha ökat med 50 % (mot. 2000/01:T717 yrk. 8).

Under anslaget 25:69 *Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.* vill Moderaterna anvisa 70 miljoner kronor mer än regeringen för budgetåret 2001 (mot. 2000/01:Ub819 yrk. 30). I beloppet ryms medel för utbyggnad av ett mikroelektroniskt centrum vid Chalmers tekniska högskola (yrk. 15).

Moderaterna föreslår också att riksdagen under ett nytt anslag skall anvisa 146 miljoner kronor till ökade fakultetsanslag (yrk. 33). Detta redovisas i bilaga 6 som anslag 25:84. Med hänvisning till det nya anslaget föreslår de vidare att anslaget 25:71 *Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.* skall minskas med 50 miljoner kronor, jämfört med regeringens förslag (yrk. 31). Moderaterna vill minska anslaget 25:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* med drygt 362 miljoner kronor, vilket innebär att inga medel anvisas till detta (yrk. 34 delvis).

Kristdemokraterna redovisar sitt budgetförslag i motion 2000/01:Ub811.

De föreslår en minskad volym i grundutbildningen år 2001, vilket medför minskade kostnader, som redovisas i bilaga 6 som anslag 25:85. Detta sammanhänger med Kristdemokraternas uppfattning, framförd i motion 2000/01:Ub810, att utbyggnaden av högskolan bör ske i lugnare takt än vad regeringen planerar. Den intensiva och snabba utbyggnad som skett har enligt motionärerna lett till kvalitetssänkningar och till brist på studentbostäder och studielokaler. Enligt den sistnämnda motionen bör utbyggnaden ske i jämn och hög takt, med 7 500 platser per år (yrk. 1). I sitt budgetförslag har Kristdemokraterna avsatt 100 miljoner kronor för att öka den s.k. studentpengen, dvs. ersättning för helårsstudenter. Kristdemokraterna föreslår också 100 miljoner kronor under ett särskilt anslag till kvalitetssatsning inom spetsutbildningen (anslag 25:87 i bilaga 6).

Även forskarutbildningens utbyggnad bör enligt Kristdemokraterna ske i jämn och hög takt, dvs. den takt regeringen föreslår bör dämpas. Deras förslag om minskad volym inom forskning och forskarutbildning redovisas i bilaga 6 som anslag 25:86.

Centerpartiet lägger fram sitt budgetförslag i motion 2000/01:Ub809.

Det viktigaste nu är enligt Centerpartiet att följa upp den utbyggnad som sker av grundutbildningen med resurser för att säkra kvaliteten. Högskolorna behöver andrum för att besätta lärartjänster och höja kvaliteten, heter det i motionen. Därför vill partiet öka anslagen till forskning och forskarutbildning till de nya universiteten i Karlstad, Växjö och Örebro, Mitthögskolan, Blekinge tekniska högskola (som tidigare hetat Högskolan i Karlskrona/Ronneby) och Högskolan i Kalmar med sammanlagt 56 miljoner kronor. De mindre högskolorna tillförs 100 miljoner kronor för forskning inom ramen för anslaget 25:71 *Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor m.m.* Under anslaget 25:69 *Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.* föreslås 1 miljon kronor mindre än i regeringens förslag, varvid dock anslagsposten till Högskolan i Jönköping skall ökas med 5 miljoner kronor. Högskolan i Borås föreslås få 5 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit för grundutbildning.

Folkpartiet lägger fram sitt budgetförslag i motionerna 2000/01:Fi211 (yrk. 18) och 2000/01:Ub820 (yrk. 34).

Anslagen till grundutbildning ökas, jämfört med regeringens förslag, med sammanlagt 119 miljoner kronor, fördelade på de universitet och högskolor som enligt motionärerna har högst sökandetryck. Det gäller Göteborgs, Stockholms, Lunds och Linköpings universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Malmö högskola samt Chalmers tekniska högskola. Folkpartiet vill sänka utbyggnadstakten av grundutbildningen, så att man planerar för 6 000 färre nya platser än regeringen räknar med. De medel som därmed frigörs skall användas till höjning av prislapparna, så att lärosätena kan höja kvaliteten i utbildningen. Enligt Folkpartiet skall 200 miljoner kronor år 2001 fördelas för att höja kvaliteten i grundutbildningen (mot. 2000/01:Ub820 yrk. 19).

Till forskning och forskarutbildning föreslår Folkpartiet att samtliga universitet får högre anslag än regeringen har föreslagit, totalt 75,6 miljoner kronor mer. Partiet vill dessutom anvisa 500 miljoner kronor under ett nytt anslag till forskning och forskarutbildning (i bilaga 6 redovisat som anslag 25:90). Enligt motion 2000/01:Ub820 vill Folkpartiet att det skall inrättas fler doktorandtjänster (yrk. 10). Riksdagen bör enligt motionärerna avslå regeringens begäran om godkännande av vad regeringen anfört om utbyggnad av forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor (yrk. 33).

I några motioner av enskilda motionärer läggs också fram förslag om anslagsbelopp för år 2001 eller om villkoren för anslagets användning.

Enligt motion 2000/01:Ub466 (fp, kd, c) måste resurserna till den grundläggande högskoleutbildningen räknas upp. Prislapparna har minskat med ungefär 15 % de senaste åren, vilket har fått till direkt effekt att studenterna inte kan få samma undervisning och handledning som tidigare. Motionärerna anser det nödvändigt att snarast återställa åtminstone en del av de besparingar som genomförts.

Högskolorna bör enligt motion 2000/01:Ub442 (s) ges bemyndigande att inom sitt takbelopp få använda resurser till utvecklings- och rekryteringsinsatser. Vid Högskolan Dalarna, som motionen handlar om, är den sviktande rekryteringen till naturvetenskaplig och teknisk utbildning ett viktigt problem. Det nuvarande finansieringssystemet, som relaterar anslag till prestationer, ger inte utrymme för att arbeta med mer genomgripande reformer och marknadsföra dessa, skriver motionärerna.

I motion 2000/01:Ub493 (c) sägs att 8 miljoner kronor av årets forskningsanslag bör anvisas till att stärka forskningen vid Högskolan i Kalmar (yrk. 1).

Anslaget 25:71 *Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor* föreslås i motion 2000/01:Ub476 (c, m, kd) utökas med 10 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit (yrk. 1). Enligt motionärerna behöver Högskolan i Skövde mer pengar till forskning.

Anslaget 25:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* bör enligt motion 2000/01:Ub428 (fp, c) användas för fördelning av resurser till de universitet och högskolor som har extra kostnader för decentraliserad utbildning samt till berörda kommuner för deras extra kostnader. Motionärerna påpekar att regeringen under anslaget har avsatt en stor anslagspost för regeringens fördelning.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar anslagen 25:17–25:73 enligt regeringens förslag och avslår samtliga här redovisade motionsyrkanden.

Eftersom regeringen nyligen har beslutat att Högskolan i Karlskrona/Ronneby fr.o.m. den 12 oktober skall heta Blekinge tekniska högskola bör anslagen 25:43 och 25:44 benämnas *Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning* respektive *Blekinge tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning*.

Regeringen har också nyligen beslutat tilldela Mitthögskolan naturvetenskapligt vetenskapsområde. Anslaget 25:42 bör därför benämnas *Mitthögskolan: Forskning och forskarutbildning*.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom en minskad ambition när det gäller utbyggnaden av den grundläggande högskoleutbildningen, såsom Kristdemokraterna och Folkpartiet föreslår. Inte heller kan utskottet ställa sig bakom Moderaternas förslag att lärosäten som inte får tillräckligt antal sökande i förhållande till antalet erbjudna platser skall återlämna resurserna under pågående läsår. Den självständighet som de statliga universiteten och högskolorna numera har innebär att de skall ansvara för att använda de av statsmakterna anvisade resurserna på bästa sätt, inom ramen för utbildningsuppdragen och reglerna om ersättningsbelopp och avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer. Det kan innebära att en högskola måste ompröva sitt utbildningsutbud, vilket enligt vad regeringen förutskickat bl.a. kommer att kunna handla om att öka utbudet av utbildning inom andra områden, om sökandes efterfrågan på naturvetenskaplig och teknisk utbildning är lägre än vad man planerat för.

Under anslaget 25:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.*, som Moderaterna vill ta bort helt, har resurser beräknats bl.a. för bidrag till Svenska studenthemmet i Paris, bidrag till Sveriges förenade studentkårer, svenskundervisning i utlandet, statliga ålderspensionsavgifter och stöd till teknik- och naturvetenskapscentrum. Detta är ändamål för vilka resurser inte naturligt kan beräknas under anslag till vissa eller samtliga lärosäten. Utskottet anser att anslaget 25:70 behövs.

Förslaget i motion 2000/01:Ub442 innebär att man skulle införa helt nya regler för resurstilldelningen. Frågan om resurstilldelningssystemets tillämpning på distansutbildning och decentraliserad utbildning, som berörs i motion 2000/01:Ub428, har tagits upp i utredningen om högskolans styrning. Utredningens rapport *Högskolans styrning* (SOU 2000:82) har nyligen överlämnats till regeringen. Utskottet anser att riksdagen bör avvakta regeringens beredning av frågan.

Regeringens förslag innebär att Högskolan i Kalmar ges ett tillskott med 10 miljoner kronor på anslaget till forskning och forskarutbildning, alltså mer än vad som föreslås i motion 2000/01:Ub493 yrkande 1.

3.5.1 Övergripande frågor

Centerpartiet anser enligt motion 2000/01:Ub12 att *utbildningskvaliteten är viktigare än att utöka antalet utbildningsplatser* så att fri dimensionering uppnås (yrk. 12).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

De ändringar i högskolelagen och lagen om tillstånd att utfärda vissa examina som utskottet har behandlat i det föregående utgör inslag i regeringens satsning på kvalitet i högskoleutbildningen. I enlighet med vad som redovisades i propositionen *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* (prop. 1999/2000:28, bet. UbU12, rskr. 180) avser regeringen att ge Högskoleverket i uppdrag att med en periodicitet på sex år genomföra ämnes- och programutvärderingar av samtliga utbildningar för generella examina och yrkesexamina, inklusive forskarutbildningen. En särskild utredare arbetar nu med att kartlägga och analysera den pedagogiska utvecklingen och det pedagogiska förnyelsearbetet inom den högre utbildningen (dir. 2000:24). Utredaren skall bl.a. föreslå hur den pedagogiska förnyelsen kan främjas genom IT-användning. Han skall också lämna förslag om pedagogisk utbildning för olika lärarkategorier inom högskolan, särskilda pedagogiska insatser för att stödja nya studerandegrupper samt spridning av resultat av forskning och utveckling kring högskolepedagogik. Utredningen skall redovisas i februari 2001.

I motion 2000/01:Ub415 (kd) begär motionären att regeringen skall överväga frågan om att ge Örebro universitet ett nationellt ansvar för att *utveckla en teckenspråkig universitetsmiljö*. En sådan miljö, med en större grupp av ungdomar som kan kommunicera på teckenspråk och ge trygghet i samspejsituationer, är viktig både för döva och hörselskadade ungdomar, framhåller motionären. Hon anser att Örebro universitet har en särskild potential för att bli ett utbildningscentrum för högre studier om och för döva och hörselskadade. Universitetet har aktualiserat frågan hos regeringen som en riksangelägenhet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

De ansträngningar som görs av Örebro universitet för att utveckla en teckenspråkig studiemiljö är enligt utskottets mening lovvärda. Det finns dock inte tillräckligt underlag för att riksdagen skall kunna ta ställning till om det är lämpligt att satsa särskilt på att bygga upp en teckenspråkig miljö vid ett lärosäte, och i så fall vid vilket, eller om de döva och hörselskadade studenternas intresse av att kunna välja lärosäte för sina studier snarare bör föranleda en annan strategi när det gäller resurser.

Det är enligt motion 2000/01:Ub464 (fp, kd, c) angeläget att regeringen utan dröjsmål tar upp förhandlingar om ett *nytt avtal om samarbete om läkarutbildning och forskning m.m.* I det s.k. ALF-avtalet finns enligt motionärerna en sned resursfördelning inbyggd. Avtalet sades upp av staten i slutet av år 1998 och löper ut fem år senare.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Utskottet utgår från att regeringen kommer att vidta de åtgärder som behövs för att en ny lösning på problemen när det gäller det samarbete som omfattas av det nuvarande ALF-avtalet skall ha nåtts innan avtalet upphör att gälla.

Statsbidragen till de frikyrkliga teologiska högskolorna i Stockholm, Uppsala och Örebro tas upp i motion 2000/01:Ub473 (fp, m, v, kd, c, mp). Motionärerna kräver rättvisa statsbidrag till dessa högskolor (yrk. 1) och att de förs in i de allmänna villkor för resurstilldelning som gäller för statliga högskolor, vilket bl.a. innebär ersättning för lokalkostnader (yrk. 2). Dessutom anser motionärerna att de frikyrkliga teologiska högskolorna bör tilldelas ett ökat antal årsstudieplatser, så att en rimlig tillväxt kan ske vid dessa högskolor (yrk. 3).

Kristdemokraterna tar i motion 2000/01:Ub810 (kd) upp såväl de frikyrkliga teologiska högskolorna som andra icke statliga högskolor, såsom Högskolan i Jönköping och Chalmers tekniska högskola. Enligt motionärerna måste dessa ges möjlighet till tillväxt genom rättvisa statsbidrag och en uppräkning av antalet årsstudieplatser (yrk. 8). Avtalen med dessa högskolor bör omförhandlas om uppdragstagaren så önskar, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Motsvarande yrkanden om de frikyrkliga teologiska högskolorna behandlades av riksdagen vid förra riksmötet och avslogs då (bet. 1999/2000:UbU14 s. 15). Som utskottet då framhöll, är statsbidragen till dessa högskolor reglerade i avtal mellan staten och respektive huvudman. Utskottet utgår från att nya förhandlingar kommer till stånd mellan parterna inför att avtalen löper ut den 30 juni 2003. Även för Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping är förhållandena reglerade i avtal med staten. Dessa avtal löper ut den 30 juni 2009. Riksdagen godkände förra året vad regeringen förordade om utbyggnad av den grundläggande högskoleutbildningen år 2001 och 2002. Där ingår bl.a. utökningar av antalet utbildningsplatser både vid Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 103, bet. UbU1, rskr. 94). De frikyrkliga teologiska högskolorna erhåller fr.o.m. den 1 juli 2000, utöver det bidrag som avtalet med staten garanterar dem, medel för ett antal helårsstudenter och helårsprestationer.

Moderata samlingspartiet anser enligt motion 2000/01:Ub260 att man bör inrätta *fler högskolor i stiftelseform* (yrk. 16). I sin budgetmotion 2000/01:Ub819 föreslår partiet att 2 miljarder kronor anvisas budgetåret 2002 för omvandling av två universitet och/eller högskolor till stiftelseform (yrk. 38). Även Folkpartiet anser att fler av de nuvarande statliga högskolorna skulle kunna drivas i stiftelseform (mot. 2000/01:Ub820 yrk. 15). Båda partierna hänvisar till värdet av mångfald och konkurrens inom högskolesektorn.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Det finns enligt utskottets uppfattning mer angelägna ändamål att använda statens medel till än skapandet av fler stiftelsehögskolor. Riksdagen är förhindrad att besluta om anslag för ett visst budgetår innan utgiftsram för det

berörda utgiftsområdet har fastställts (6 kap. 12 § sista stycket riksdagsordningen).

2000/01:UbU1

I motion 2000/01:T230 (s), som handlar om tillväxt och välfärd i Västsverige, föreslår motionärerna ett tillkännagivande om *likvärdighet mellan stiftelsehögskolor och andra högskolor* (yrk. 9). Yrkandet föranleds av att regeringen, trots tidigare utfästelser, har underlåtit att föreslå att medel anvisas till Chalmers tekniska högskola till hyreskostnader för det planerade mikroteknologiska laboratoriet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Riksdagen behandlade och avtog ett motsvarande motionsyrkande förra året (bet. 1999/2000:UbU1 s. 61 f.). Det är riktigt att regeringen i tidigare budgetpropositioner har angett som en planeringsförutsättning att Chalmers tekniska högskola skulle få resurstillskott för ökade lokalkostnader när det planerade mikroteknologiska centrumet står klart. I budgetpropositionen för år 2000 gjorde regeringen emellertid en annan bedömning av denna stiftelsehögskolas behov av resurstillskott, mot bakgrund av att stiftelsens kapital hade ökat så kraftigt att stiftelsen kunnat ge stöd till Chalmers Tekniska Högskola AB med ca 70 miljoner kronor under föregående år. Enligt utskottets mening måste de särskilda förutsättningarna för stiftelsehögskolorna beaktas, såsom regeringen då gjorde.

3.5.2 Vissa lärosäten och regioner

Tre motioner – 2000/01:Ub487 (fp), 2000/01:Ub492 (s) och 2000/01:Ub497 (m) – för fram förslag om tillkännagivanden angående *Trafikflyghögskolan* inom Lunds universitet. Motionärerna påtalar att anslaget till Lunds universitet för Trafikflyghögskolan enligt regeringens förslag skall minska med 5 miljoner kronor år 2001, medan universitetets planering utgått från en högre anslagsnivå. I alla tre motionerna påpekas att ordningen att staten utbildar trafikflygare försäkrar medborgarna om ett fungerande nationellt transportsystem, på samma sätt som t.ex. utbildning av läkare försäkrar medborgarna om en fungerande sjukvård. Det finns enligt motionärerna goda skäl för en stabil utbildningsvolym vid Trafikflyghögskolan.

Enligt folkpartimotionen bör Lunds universitet tilldelas medel för en rimlig basnivå på dimensioneringen av trafikflygarutbildningen. De socialdemokratiska motionärerna anser att det anslag som nu föreslås i budgetpropositionen bör ökas på sikt, så att en ändamålsenlig dimensionering uppnås. De moderata motionärerna vill att regeringen efter en snabbutredning kring Trafikflyghögskolans verksamhet och ekonomiska behov skall återkomma till riksdagen med förslag som säkerställer en positiv utveckling av skolans verksamhet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Utskottet har erfarit att Utbildningsdepartementet har påbörjat en intern utredning om finansieringen av Trafikflyghögskolan.

I motion 2000/01:Ub431 (m) föreslås att regeringen skall ta initiativ till inrättande av en *professur i medicinsk rehabilitering* vid Lunds universitet.

Motionärerna påpekar att sådana professurer finns vid Uppsala, Umeå och Linköpings universitet samt Karolinska institutet. De finner det anmärkningsvärt att ingenting hänt i Lund, trots att frågan har diskuterats sedan mitten av 1980-talet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Det finns enligt utskottets mening ingen anledning att i detta fall frångå den normala ordningen, att beslut om att inrätta professurer fattas av respektive lärosätets styrelse.

En ökad satsning på *högskoleutbyggnad i Helsingborg* förordas i motion 2000/01:Ub482 (s). I kommande satsningar bör regeringen öronmärka nya högskoleplatser till Campus Helsingborg, anser motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Motionärerna påpekar själva att Lunds universitet har en positiv inställning till expansion i Helsingborg. Det saknas enligt utskottets mening anledning att riksdagen skall uttala sig för en öronmärkning av nya platser i en framtida utbyggnad av högskoleutbildningen.

Regeringen bör enligt motion 2000/01:Ub509 (m) återkomma med förslag om ökade *anslag till Linköpings universitet för forskning och forskarutbildning*. Forskningsandelen i universitetets verksamhet har sedan föregående år minskat från 53 till 49 %, vilket äventyrar kvaliteten i utbildningen. Motionärerna anser att Linköpings universitet bör tillföras forskningsresurser i sådan omfattning att anslaget når den genomsnittliga nivån för övriga svenska universitet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Riksdagens ställningstaganden till hur stora resurser som skall anvisas olika lärosäten bör göras samlat på grundval av förslag från regeringen.

Centrum för handikappvetenskap vid Linköpings och Örebro universitet bör enligt motion 2000/01:Ub410 (kd) uppmärksammas som resurs för verksamheter som rör handikappade (yrk. 1). Vid centrumet bedrivs omfattande forskning om vuxna funktionshindrades kommunikation och lärande och en genuint tvärvetenskaplig forskarutbildning. Medel till detta centrum bör anvisas så att långsiktig verksamhet säkerställs (yrk. 2).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivande.

Centrumet är enligt vad motionärerna skriver prioriterat av de båda universiteten. Dessa förfogar båda över anslag till forskning och forskarutbildning. I budgetpropositionen föreslås detta anslag till Örebro universitet öka med drygt 20 miljoner kronor år 2001.

Regeringen bör enligt motion 2000/01:Ub520 (s) ta initiativ till att *psykologutbildning kan anordnas vid Karlstads universitet*. Motionärerna anser det tveksamt om de sex universitet som i dag anordnar psykologutbildning har kapacitet att öka dimensioneringen av denna utbildning så att antalet examinerade kan öka med 120 per år, vilket är vad regeringen i propositionen anger som önskvärt. Karlstads universitet anses uppfylla de krav på vetenskaplighet och kvalitet som kvalificerar det för att komma i fråga som anordnare av psykologutbildning, hävdar motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Det finns en föreskriven ordning för hur statliga lärosäten skall få tillstånd att utfärda olika examina. Utskottet anser inte att riksdagen har anledning att uppmana regeringen att ta ett särskilt initiativ beträffande psykologutbildning vid Karlstads universitet.

Fempartimotionen 2000/01:Ub416 (kd, m, v, c, fp) och motion 2000/01:Ub475 (s) tar upp frågan om rätt för Örebro universitet att tillämpa prislappen för utbildningsområdet musik. Motionärerna reagerar mot att regeringen på s. 101 i propositionen angivit att Örebro universitet kommer att få tillämpa denna prislapp för högst 122 helårsstudenter. Detta innebär enligt båda motionerna att universitetets musikinstitution skulle tvingas till en kraftig minskning av nuvarande verksamhet. I fempartimotionen begärs att ingen begränsning skall göras för hur stor del av grundutbildningsanslaget som kan användas för musikutbildning. De socialdemokratiska motionärerna anser att ett eventuellt tak inte får underskrida de 160 helårsstudenter inom utbildningsområdet musik som institutionen i dag disponerar.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Utskottet har från Utbildningsdepartementet underrättats om att den tabell som redovisas på s. 101 i propositionen är grundad på ett föråldrat underlag. Departementet avser att i regleringsbrevet ange de högsta antal helårsstudenter som får avräknas av olika lärosäten inom de konstnärliga utbildningsområdena med utgångspunkt i den prognos som lärosätena lämnat i sina senaste delårsrapporter för antalet helårsstudenter inom olika områden år 2000. Motion 2000/01:Ub475 är därmed i huvudsak tillgodosedd. Utskottet anser inte att riksdagen bör motsätta sig att regeringen sätter gränser för tillämpningen av de konstnärliga prislapparna. De skäl som regeringen anför för detta (s. 100 i prop.) är enligt utskottets uppfattning bärande.

I tre motioner av samma motionär (s) framförs förslag om tillkännagivanden angående *utbildning och forskning vid Mitthögskolan*. Enligt motion 2000/01:Ub515 bör Mitthögskolan ges ett särskilt uppdrag att anordna teckenspråksutbildning, något som högskolan begärt i skrivelse till regeringen och som kräver särskilda medel. Mitthögskolan har goda förutsättningar för forskning om inneklimat och hälsa, och inrättande av ett centrum för detta skulle enligt motion 2000/01:Ub516 avsevärt stärka regionen och Mitthögskolan. I den tredje motionen, 2000/01:Ub517, beskrivs Mitthögskolans utvecklingsplan, och motionären påpekar vikten av att det statliga forskningsanslaget gör det möjligt för Mitthögskolan att fortsätta den pågående utvecklingen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Som utskottet nyss sagt bör riksdagens ställningstaganden till hur stora resurser som skall anvisas olika lärosäten göras samlat på grundval av förslag från regeringen. I den budgetproposition som behandlas i detta betänkande föreslås Mitthögskolan få ett tillskott av 10 miljoner kronor på sitt anslag till forskning. Detta anslag skall, enligt vad utskottet föreslagit ovan, benämnas anslag till forskning och forskarutbildning. Regeringen anger också som

planeringsförutsättning att Mitthögskolan budgetåret 2002 skall tillföras ytterligare 10 miljoner kronor och år 2003 ytterligare 5 miljoner kronor under detta anslag.

Motion 2000/01:Ub417 (m) tar upp *utvecklingen av Malmö högskola och Södertörns högskola*. Dessa två nya storstadshögskolor behöver få möjligheter att utföra sina två nyckeluppgifter: att öppna högskoleutbildningar för studenter från studieovana miljöer och resurssvaga grupper, utan att ge avkall på utbildningens kvalitet, och att utgöra kompetensutvecklingsresurser för näringslivet i landets två starkaste regioner (yrk. 1). Deras forskningsområden måste vidgas och deras examinationsrätt utökas (yrk. 2). Malmö högskola måste få rättvisa forskningsanslag för den forskning som ligger utanför de områden som motsvarar tandläkarutbildningen och lärarutbildningen (yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Båda högskolorna tillförs år 2001 ett betydande antal nya utbildningsplatser. Frågor om examensrätt i grundutbildningen avgörs av Högskoleverket, medan frågor om vetenskapsområden och därmed examinationsrätt i forskarutbildningen avgörs av regeringen. Södertörns högskola har hittills inte tilldelats vetenskapsområde. Malmö högskola föreslås i propositionen få ett tillskott på 2 miljoner kronor på anslagsposten Övriga forskningsmedel.

Medlen till *forskningen och forskarutbildningen vid Mälardalens högskola* tas upp i motionerna 2000/01:Ub507 (s) och 2000/01:Ub511 (s). Den förstnämnda motionen pekar på bristande balans mellan utvecklingen av forskningsmedlen och av grundutbildningens volym. I den sistnämnda motionen föreslås att regeringen på sikt bör ytterligare förstärka anslaget till forskning och forskarutbildning vid denna högskola.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena. Bedömningen av vilka förstärkningar som skall göras i anslagen till forskning och forskarutbildning bör göras i ett helhetsperspektiv, på grundval av förslag från regeringen. I propositionen anges som planeringsförutsättning att Mälardalens högskola år 2003 skall få ytterligare 12,5 miljoner kronor till forskning och forskarutbildning.

Centerpartiet för i motion 2000/01:Ub479 fram förslag om *utvecklingen av Högskolan Dalarna*. Partiet anser att det bör inrättas ett nationellt kompetenscentrum inom intelligenta transportsystem (ITS) vid denna högskola (yrk. 6). För år 2001 bör anslaget till detta beräknas under utgiftsområde 22, heter det i motionen. Målet är att Högskolan Dalarna skall förvärva rätt att examinera doktorer i ämnen som är relevanta för detta kunskapsområde.

I motionerna 2000/01:Ub401 (m), 2000/01:Ub408 (kd) och 2000/01:Ub447 (c) föreslås att Högskolan Dalarna skall ges ställning som universitet, enligt de två sistnämnda motionerna inom en femårsperiod. Samme motionär (c) föreslår i motion 2000/01:Ub413 en kraftfull satsning på den regionala forskningen vid Högskolan Dalarna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Högskolan Dalarna tillförs år 2001, enligt regeringens förslag i budgetpropositionen, ytterligare 2 miljoner kronor för forskning. Som planeringsförutsättning anger regeringen att högskolan år 2003 skall få ytterligare 3 miljoner kronor för forskning. Vilka forskningsområden som Högskolan Dalarna skall satsa på bör i princip avgöras av högskolan själv. Frågan om examinationsrätt i forskarutbildningen, dvs. om tilldelning av vetenskapsområde, avgörs av regeringen. Det är också regeringen som avgör om en högskola skall omvandlas till universitet.

Utvecklingen av Högskolan i Skövde tas upp i två trepartimotioner (c, m, kd) av samma motionärer (mot. 2000/01:Ub476 yrk. 2 och 2000/01:Ub477 yrk. 1 och 2). I båda motionerna framhålls att den ökning av forskningsmedlen vid denna högskola som regeringen föreslår inte svarar mot utbyggnaden av grundutbildningen. Enligt den sistnämnda motionen har högskolan ansökt om att bli tilldelad vetenskapsområde, och regeringen bör pröva de kvalitativa förutsättningarna för detta, vilket inte har skett (yrk. 2).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Riksdagen har inte anledning att just beträffande Högskolan i Skövde göra en annan bedömning av utrymmet för förstärkning av forskningsmedlen än regeringen har gjort. Beslut om att tilldela en högskola vetenskapsområde fattas numera av regeringen, inte som tidigare av Högscoleverket. Motivet för denna förändring var att det är regeringen som skall göra en samlad bedömning av behovet av forskning och forskarutbildning och föreslå vilka resurser som skall anvisas (prop. 1998/99:1 utg.omr. 16 s. 106, bet. UbU1, rskr. 98).

Motionerna 2000/01:Ub425 (c) och 2000/01:Ub433 (s) pläderar för att *Högskolan i Trollhättan/Uddevalla* skall få medel för att utveckla ett centrum för arbetsintegrerat lärande. De forskningsmedel som föreslås i budgetpropositionen för år 2001 och det tillskott som där anges som planeringsförutsättning för år 2003 är enligt motionärerna inte tillräckliga för att garantera full finansiering av detta centrum. Enligt centermotionen bör regeringen återkomma med förslag till omfördelning av forskningsresurserna till förmån för Högskolan i Trollhättan/Uddevalla. De socialdemokratiska motionärerna anser att denna högskola behöver kraftigt byggas ut både med forskningsresurser och utbildningsplatser.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Riksdagen har beslutat om utbyggnad av högskoleutbildningen hösten 2001 och 2002 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 16 s. 103, bet. UbU1, rskr. 94). Därvid tilldelas Högskolan i Trollhättan/Uddevalla ytterligare 200 platser vartdera året. I 2000 års vårproposition har regeringen meddelat att den avsatt 500 miljoner kronor för ytterligare utbyggnad av högskoleutbildningen och att den avser att återkomma med fördelning av de nya platserna (prop. 1999/2000:100 s. 183 f.). Riksdagen bör inte föregripa regeringens beredning av denna fördelning.

Samarbetet mellan Konstfack och Animationens hus i Eksjö bör enligt motion 2000/01:Ub480 (c) ges förutsättningar att fortsätta genom att högskoleplatser garanteras till Eksjö.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Det samarbete som motionärerna vill slå vakt om är det Konstfacks sak att ta ställning till inom ramen för de resurser som denna högskola tilldelas av statsmakterna.

Utvecklingen av forskning och forskarutbildning vid Högskolan i Jönköping tas upp i tre motioner. Enligt motionerna 2000/01:Ub471 (m) och 2000/01:Ub478 (v) bör denna högskola tilldelas rätt att utfärda examina i forskarutbildningen inom hela det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet. I motion 2000/01:Ub467 (c) sägs att högskolan bör tilldelas resurser så att den kan ges sådan rätt.

Moderatmotionen tar också upp att medelstillelningen till Högskolan i Jönköping bör följa den för övriga högskolor nya indexuppräknigen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Frågor om att tilldela högskolor vetenskapsområde avgörs inte av riksdagen utan av regeringen. Högskolan i Jönköping tilldelas medel till forskning och forskarutbildning under anslaget 25:69 *Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.* Utskottet har från Utbildningsdepartementet inhämtat att beloppet för år 2001 har pris- och löneomräknats med samma faktor (1,93 %) som anslagen till de statliga lärosätena. Vidare har beloppet utökats med 2 miljoner kronor som en förstärkning. Dessa uppräknningar har gjorts i enlighet med det långsiktiga ramavtal om utbildning och forskning som slöts år 1994 mellan staten och Stiftelsen Högskolan i Jönköping.

Frågor om *utbyggnad av högskoleutbildningen i Stockholmsregionen* tas upp i fem motioner.

Enligt motion 2000/01:Ub805 (kd) behöver regionen 15 000–20 000 fler högskoleplatser. Det är rimligt att sökandetryck är en styrande variabel för fördelningen av nya utbildningsplatser, och då borde andelen som reserveras för Stockholmsregionen öka, heter det i motionen (yrk. 2). Med hänsyn till att det råder en påtaglig obalans i tillgång på högre utbildning mellan regionens olika delar bör de nya högskoleplatserna främst förläggas till dess södra delar (yrk. 3). Man bör enligt motionärerna också se över möjligheterna att skapa campus för högskolestudenter i Stockholmsregionen, hellre än att sprida ut utbildningsplatserna (yrk. 4). Sammanhållna campusliknande områden främjar meningsutbyte och skapar bättre förutsättningar för samverkan med närområdet, heter det i motionen.

Även motionerna 2000/01:Ub502 (s), 2000/01:Ub510 (s) yrkande 1, 2000/01:Ub808 (fp) yrkande 3 och 2000/01:N231 (m) yrkande 7 pläderar för fler utbildningsplatser i Stockholmsregionen. Enligt motion 2000/01:Ub502 bör regeringen undersöka förutsättningarna för att etablera en ny högskola i Stockholm, lämpligen på Järvafältet. Södertörns högskola bör enligt denna motion snarast omvandlas till universitet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Enligt den utbyggnadsplan som redovisades i förra årets budgetproposition och som utskottet ovan har hänvisat till, byggs högskoleutbildningen vid lärosätena i Stockholmsregionen ut med minst 1 880 platser hösten 2001 och minst ytterligare 1 465 platser hösten 2002.

Enligt motion 2000/01:Ub807 (m) bör *forskningsresurserna* vid universitet och högskolor i *Skåne* ökas (yrk. 5).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Enligt regeringens förslag i budgetpropositionen ökar anslaget till Lunds universitet till forskning och forskarutbildning med drygt 15 miljoner kronor och Högskolan Kristianstad tillförs ytterligare 2 miljoner kronor för forskning år 2001. Som planeringsförutsättningar anges i propositionen att detta anslag för Lunds universitet skall ökas med ytterligare 10 miljoner kronor år 2002 och ytterligare 9,5 miljoner kronor år 2003. För Högskolan Kristianstad anges som planeringsförutsättning att motsvarande resurser skall öka med 3 miljoner kronor år 2003.

Utbyggnad av utbildning och forskning i Västsverige föreslås i tre motioner, nämligen 2000/01:Ub424 (kd), 2000/01:Ub437 (m) och 2000/01:T230 (s) yrkandena 1, 3 och 7. Enligt de kristdemokratiska och socialdemokratiska motionärerna är regionen underförsörjd med utbildningsplatser och forskningsresurser. I Göteborg pågår det diskussioner om en satsning på ett kompetenscentrum för Internetteknik, meddelas det i motion 2000/01:Ub424. Motionärerna anser att detta bör få riksdagens stöd. I moderatmotionen och i yrkande 3 i motion 2000/01:T230 begärs särskilt fler platser till läkarutbildningen i regionen, för att Västsverige skall nå upp till samma läkartäthet som andra regioner.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Hur det ekonomiska utrymmet för ytterligare forskningsresurser skall fördelas mellan olika lärosäten och myndigheter är en central fråga för de forskningspolitiska propositioner som regeringen lägger fram, tidigare med tre års och numera med fyra års intervall. Den forskningspolitiska propositionen för perioden 2001–2004 (prop. 2000/01:3) behandlas av utskottet i betänkande 2000/01:UbU6.

Universitet och högskolor i Västsverige, inklusive Värmland och Halland, får enligt den utbyggnadsplan som riksdagen godkände förra året sammanlagt drygt 1 750 ytterligare utbildningsplatser hösten 2001 och lika många hösten 2002. För varje lärosäte anges hur många av de nya platserna som är avsedda för naturvetenskaplig och teknisk utbildning. Utöver detta finns inga begränsningar för lärosätenas frihet att använda sina resurser för nya platser till de utbildningar som man bedömer angelägnast att bygga ut. I de fall lärosätena inte bedömer det möjligt att rekrytera tillräckligt många studenter till naturvetenskaplig och teknisk utbildning kommer de, liksom innevarande år, att få använda de anvisade resurserna till utbildningsplatser inom humaniora och samhällsvetenskap. Eftersom de senare kostar betydligt mindre än de förra, blir det i så fall ännu fler nya platser. Regeringen har inte funnit anledning att återinföra mål för antalet läkarexamina.

Ökat antal platser för *farmaceututbildning* behövs enligt motionerna 2000/01:Ub434 (fp, c, kd), 2000/01:Ub441 (kd) och 2000/01:Ub463 (s). Motionärerna pekar särskilt på behovet av att förlägga farmaceutisk utbildning till Norrland och vikten av att Umeå universitet får möjlighet att realisera sina planer på receptarieutbildning.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Det framgår av propositionen (s. 95) att regeringen är medveten om behovet att öka den farmaceutiska utbildningen i landet. Riksdagen har inte anledning att särskilt uttala sig om vid vilka lärosäten detta bör ske.

Ökad antagning till *tandläkarutbildning* förespråkas i motion 2000/01:Ub485 (s). I första hand bör utbildningen i Umeå utökas från nuvarande 40 till 60 platser, anser motionärerna. De pekar på att brist på tandläkare redan råder i Norrlandslänen och att både Arbetsmarknadsstyrelsen och Statistiska centralbyrån bedömer att det på riksnivå kommer att uppstå brist under det närmaste decenniet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Utskottet noterar att det för treårsperioden 1997–1999 har ingått i lärosätenas utbildningsuppdrag att minska antalet helårsstudenter i tandläkarutbildningen.

Regeringen skriver i propositionen (s. 102) att det är viktigt att motverka s.k. flaskhalsar på arbetsmarknaden och att i ökad utsträckning beakta arbetsmarknadens framtida behov i den högre utbildningen. Högskoleverket avses därför få i uppdrag att analysera hur högskolesektorns utbildningsutbud i ökad utsträckning kan svara mot arbetsmarknadens framtida behov.

Dimensioneringen av lärarutbildning och lärarfortbildning tas upp i två motioner.

Enligt motion 2000/01:Ub455 (s) behövs det en översyn beträffande platser inom lärarutbildningen, för att man i framtiden skall undvika nuvarande bristsituation.

Motion 2000/01:Ub351 (m) pläderar för ökat antal utbildningsplatser för lärare i hem- och konsumentkunskap (yrk. 1). Motionärerna vill också att man undersöker möjligheten till lärarutbildning i hem- och konsumentkunskap i kombination med annat ämne för lärare i grundskolans tidigare årskurser (yrk. 2) och att utbudet av fortbildning för lärare i hem- och konsumentkunskap och annat ämne ökas (yrk. 3).

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå yrkandena om tillkännagivanden.

Den nya strukturen för lärarutbildning, som riksdagen nyligen har fattat beslut om (prop. 1999/2000:135, bet. 2000/01:UbU3, rskr. 5), kommer att skapa betydligt ökade möjligheter till kombinationer av ämnen i en lärarexamen. I den nya strukturen ges också bättre möjligheter än tidigare att använda högskolornas reguljära kursutbud för kompetensutveckling (fortbildning och vidareutbildning) av yrkesverksamma lärare.

Regeringen har hittills i regleringsbrevet angivit examensmål för grundskollärarexamen med inriktning mot årskurserna 4–9 samt för gymnasielärarexamen. Det framgår av budgetpropositionen (s. 102) att regeringen kommer att göra så även i kommande regleringsbrev, men till skillnad från tidigare år anges nu varken totalnivåerna eller fördelning på lärosäten i propositionen.

I motion 2000/01:Ub287 begär Kristdemokraterna ett tillkännagivande om vikten av *forskning inom området vuxenutbildning med inriktning mot handikappade* (yrk. 4).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Den forskning som motionärerna vill slå vakt om tillhör området utbildningsvetenskap, som enligt regeringens förslag i forskningspropositionen under de närmaste fyraårsperioden skall vara ett prioriterat område.

Utbildningen av specialpedagoger för hörselskadade och döva bör enligt motion 2000/01:Ub407 (m) *lokaliseras* till fler högskolor än Lärarhögskolan i Stockholm.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Riksdagen har enligt utskottets mening inte underlag för att göra någon egen bedömning av hur ansvaret för den specialpedagogiska påbyggnadsutbildningens olika inriktningar skall fördelas mellan lärosätena. Detta tillhör det som regeringen bör besluta om. Regeringen har i regleringsbrev för år 2000 givit Lärarhögskolan i Stockholm i uppdrag att, när det gäller specialpedagogisk påbyggnadsutbildning, tillsammans med Örebro universitet ansvara för utveckling av lärarutbildning för dövhet och hörselskada.

Centerpartiet föreslår i motion 2000/01:Ub239 ett tillkännagivande till regeringen om att kvalificerade *lärarutbildningar för alternativa pedagogiker* bör ges tillräckliga *resurser* (yrk. 21).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Den reform av lärarutbildningen vid de statliga lärosätena som riksdagen nyligen har beslutat om (prop. 1999/2000:135, bet. 2000/01:UbU3, rskr. 5) ger utrymme för dessa lärosäten att själva utforma sitt kursutbud och exempelvis erbjuda pedagogiska profileringar av olika slag. Detta bör enligt utskottets mening inte styras av riksdagen. När det gäller fristående högskolor med särskild pedagogisk inriktning blir frågan om statliga resurser aktuell först om utbildningens högskolemässighet och kvalitet i övrigt har blivit prövad och regeringen har givit tillstånd att utfärda lärarexamen enligt högskoleförordningen.

Två motioner, båda (m), för fram förslag om *lärarutbildningen vid Rudolf Steinerhögskolan*.

Enligt motion 2000/01:Ub456 bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag om innehåll och finansiering av lärarutbildningen vid Rudolf Steinerhögskolan. I motion 2000/01:Ub460 sägs att Rudolf Steinerhögskolan bör ges ett särskilt uppdrag vad beträffar utbildning och forskning i waldorfpedagogik, så att pedagogerna får godkänd lärarexamen med högskolepoäng.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Förslag om ett särskilt uppdrag till Rudolf Steinerhögskolan behandlades även i anslutning till den nyss nämnda propositionen om reform av lärarutbildningen. Utskottet gav i sitt betänkande en utförlig redovisning av den prövning som gjorts av lärarutbildningarna vid denna högskola inför beslut om examensrätt och av de resurser som tillförts Rudolf Steinerhögskolan de senaste åren (bet. 2000/01:UbU3 s. 27 f.).

I motion 2000/01:Kr537 (m) säger motionärerna att *idrottsforskningen* ännu inte fått tillräckliga resurser. De anser att det är naturligt att idrottsrörelsen får inflytande över de organ som samordnar idrottsforskningen i Sverige, och att Idrottshögskolan i Stockholm bör ses som ett nationellt centrum för idrottslig kunskapsutveckling (yrk. 5).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Motsvarande yrkande har behandlats av riksdagen flera gånger under senare år, senast i betänkande 1999/2000:UbU9 s. 17 f. På nationell nivå har Centrum för idrottsforskning till uppgift att initiera, samordna och stödja forskning inom idrott. I sin motion med anledning av regeringens proposition *En idrottspolitik för 2000-talet* framförde Moderaterna uppfattningen att huvudansvaret för forskning på idrottsområdet borde flyttas från Centrum för idrottsforskning till Idrottshögskolan i Stockholm (prop. 1998/99:107, mot. 1998/99:Kr23 yrk. 18, bet. 1999/2000:KrU3, rskr. 52). Detta yrkande avslogs av riksdagen med hänvisning till den väntade forskningspropositionen. I forskningspropositionen har regeringen inte föreslagit någon ändring av ansvaret för idrottsforskningen men uttalat att ökade resurser bör tillföras idrottsforskningen genom omfördelning inom ramen för anslaget Statens stöd till idrotten (prop. 2000/01:3 s. 234). Detta anslag ingår i utgiftsområde 17, som behandlas av kulturutskottet.

3.5.4 Distansutbildning m.m.

Utskottet behandlar här ett 20-tal motionsyrkanden som rör utbyggnaden av och resurstilldelningen till distansutbildning och decentraliserad utbildning inom högskolan. Samtliga yrkanden avser tillkännagivanden till regeringen.

Utbyggnaden av distansutbildning m.m. inom högskolan

Moderata samlingspartiet pläderar i motion 2000/01:Ub260 yrkande 21 för *inrättandet av ett virtuellt universitet*. Ett virtuellt universitet, med tillgång till kurser från universitet och andra lärosäten i hela världen online, kan spela en stor roll för utvecklingen av kunskapssamhället, både på grundutbildningsnivå och högre upp i utbildningsväsendet. Moderaterna förordar också att en utbyggnad sker av digital distansutbildning vid varje högskola och universitet. I sitt budgetalternativ tar Moderaterna bort anslaget till den särskilda Distansutbildningsmyndigheten som de anser bör avvecklas. Budgetförslaget i denna del behandlar utskottet i avsnitt 4.3.

Ett virtuellt universitet i Västsverige efterfrågas i motion 2000/01:T230 (s) yrkande 2. Motionärerna anser att IT- och distansutbildningen i Västsverige måste byggas ut kraftigt. I regionen finns kommuner som har den lägsta

andelen högskoleutbildade i riket. Ett samarbete mellan högskolor och universitet i Västsverige i kombination med ny teknik ger möjlighet att skapa ett sådant virtuellt universitet med kunskapscenter spridda över hela Västsverige.

I flera motioner framförs önskemål om en snar *utbyggnad av distansutbildning m.m. inom högskolan*.

Enligt motion 2000/01:Ub494 (c, s, kd) yrkande 1 kan man i dag med modern distansöverbyggande teknik erbjuda människor på orter i glesbygden högre utbildning som kvalitativt är att jämställa med traditionella studier på högskoleorter. Därför är det angeläget att distansutbildningen byggs ut i snabbare takt än vad som sker i dag och att den görs tillgänglig i hela landet.

I motion 2000/01:MJ259 (c), som handlar om Norrlandsjordbruket, framhålls att det är viktigt att decentraliserade högskolekurser kan erbjudas i kommunerna samt att möjligheterna till högskolestudier på distans ökar (yrk. 3). Då kan en studerande fullfölja en högskoleutbildning samtidigt som han eller hon kan bo kvar på hemorten och driva företag.

Även i motion 2000/01:N325 (fp) yrkande 15 betonas att det är av speciell vikt för människor på landsbygden att universiteten och högskolorna tar sitt ansvar för att erbjuda distansundervisning. På sikt kan första årets undervisning i många ämnen ges via distansmetodik inom högskolan, menar motionären.

I motion 2000/01:Ub440 (s) påtalas att det finns lediga platser på många av de reguljära högskoleutbildningarna. I syfte att förstärka tillgången till högre utbildning runt om i landet bör distansutbildning användas i ökad omfattning. På så sätt kan högskoleplatserna nyttjas rationellt samtidigt som det statliga ekonomiska ansvaret för att bedriva högre utbildning tydliggörs.

Högskolan i Gävle bör enligt motion 2000/01:T229 (v) yrkande 5 utses till en av de högskolor som skall utveckla och genomföra distansutbildningar fr.o.m. 2002.

I sammanhanget bör nämnas att Centerpartiet i sitt budgetalternativ föreslår att anslaget till Distansutbildningsmyndigheten ökas med 50 miljoner kronor för att myndigheten skall vidareutvecklas och få status som egen högskola, en distanshögskola. Denna fråga behandlar utskottet i avsnitt 4.3.

U t s k o t t e t vill framhålla att utvecklingen av distansutbildning är en viktig del i arbetet med en öppen och flexibel högre utbildning. Utbildningsformen kan skapa nya förutsättningar för studier, bl.a. genom att attrahera nya grupper till högskolan. Ny teknik och pedagogik öppnar också möjligheterna för distansutbildning som en del i det livslånga lärandet. I detta arbete har högskolan en viktig roll, inte bara genom att erbjuda bra utbildningar, utan också genom att driva på utvecklingen inom området.

Utskottet anser emellertid att motionsyrkandena om såväl *inrättandet av ett virtuellt universitet* som *utbyggnaden av distansutbildning m.m.* bör avslås av riksdagen med hänvisning till pågående överväganden kring dessa frågor.

Regeringen anger i budgetpropositionen att ett åtgärdsprogram skall inledas för att få till stånd en väsentlig volymökning när det gäller distansutbild-

ning inom högskolan. Denna utbildningsform skall göras till ett realistiskt utbildningsalternativ. En nationell prioritering och samordning är nödvändig. Detta bör vara huvuduppgiften för Distansutbildningsmyndigheten i framtiden. Myndighetens uppgift att fördela platser bör däremot upphöra fr.o.m. budgetåret 2002. Enligt regeringen bör i stället en bredare bas skapas för utbildningen inom högskolan som helhet med utgångspunkt i de mål regeringen beslutar om.

I betänkandet *Högskolans styrning* (SOU 2000:82), som överlämnats i september 2000 av en särskild utredare, lämnas följande synpunkter och förslag i fråga om distansutbildning: Om statsmakterna av utbildningspolitiska skäl vill prioritera en viss distributionsform som distansutbildning, är detta ett ställningstagande som tydligt bör redovisas. Statsmakternas prioriteringar kan uttryckas på flera sätt, t.ex. genom föreskrifter om att en viss andel av utbildningsutbudet (mätt i antal helårsstudenter) skall avse distansutbildning eller genom att ett visst belopp avsätts för distansutbildning som särskilt uppdrag.

Nämnda betänkande remissbehandlas för närvarande. Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet avser regeringen att återkomma i frågan om distansutbildning inom högskolan i en proposition om högskolans styrning hösten 2001.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare med uppdrag att kartlägga och analysera den pedagogiska utvecklingen och det pedagogiska förnyelsearbetet inom den högre utbildningen (dir. 2000:24). Utredaren skall lägga fram förslag som syftar till att stödja den pedagogiska utvecklingen för att tillgodose behov som kan uppkomma när nya grupper söker sig till högskolan. Utredaren skall analysera hur informationsteknik utnyttjas inom högskolan för att underlätta studenternas självständiga lärande och föreslå hur den pedagogiska förnyelsen kan främjas genom IT-användning. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 15 februari 2001.

Enligt vad utskottet inhämtat kommer utredningen att behandla frågor om distansutbildning och hur samverkan mellan universitet och högskolor kan åstadkommas när det gäller sådan utbildning t.ex. i form av virtuellt universitet.

Resurstilldelningen till distansutbildning m.m.

Flera motioner tar upp frågan om en anpassning av *resurstilldelningssystemet inom högskolan till villkoren för distansutbildning*.

Centerpartiet efterfrågar i motion 2000/01:Ub479 yrkande 9 ett förbättrat resurstilldelningssystem för distansutbildning. Systemet måste ta hänsyn till den lägre genomströmningen av studenter inom sådan utbildning.

Enligt Miljöpartiet i motionerna 2000/01:N383 yrkande 6 och 2000/01:N388 yrkande 9 behöver resurstilldelningssystemet förändras för att främja decentraliserad utbildning och distansutbildning. Medel bör öronmärkas för ändamålet.

I motion 2000/01:Ub498 (s) yrkande 1 hävdas att decentraliserad utbildning och distansutbildning ofta drar högre kostnader än reguljär utbildning vid campus. Högskolorna behöver incitament som gör att de finner det ange-

läget att satsa på utbildningar utanför högskoleorterna. Formerna och de ekonomiska förutsättningarna för decentraliserad utbildning och distansutbildning bör utredas.

Enligt motion 2000/01:Ub451 (kd) måste en modell utarbetas för hur merkostnader skall täckas vid decentraliserad utbildning. Motionären hänvisar särskilt till dryga merkostnader för sådan utbildning i Norrland.

I motion 2000/01:N386 (c) yrkande 6 påtalas att distansutbildningen missgynnas med dagens resurstilldelningssystem. Systemet bör därför ses över, menar motionären.

Regeringen bör enligt motion 2000/01:Ub449 (v) lägga fram förslag till hur staten skall kunna täcka kommuners merkostnader för distansutbildningar inom stödområde 1. Möjligheten till omfördelning av resurser bör därvid utredas eftersom det finns problem med att fylla alla högskoleplatser.

Enligt motion 2000/01:T229 (v) yrkande 6 bör kommuner som via sina lärocentrum samordnar högskoleutbildning på distans få del av medlen för distansutbildning fr.o.m. 2002.

Resurser till lokala studiecenter begärs i motion 2000/01:Ub494 (c, s, kd). Enligt motionen bör resurser för upphandling av högskoleplatser tilldelas de studiecenter som i samarbete med högskolor och universitet anordnar distansutbildning (yrk. 2). Motionärerna lyfter särskilt fram att NITUS (Nätverksgruppen för IT-baserad utbildning via lokala studiecenter) och det kommunala bolaget Siljansutbildarna bör få sådana egna behovsstyrda medel för upphandling (yrk. 3). De anser också att statliga resurser bör reserveras för driften av kommunala studiecenter för att säkra centrens fortsatta existens (yrk. 4). Det är enligt motionärerna en demokratifråga att alla medborgare erbjuds studier på lika villkor.

U t s k o t t e t föreslår avslag också på motionsyrkandena om resurstilldelningen till distansutbildning m.m. med hänvisning till att frågorna övervägs inom Regeringskansliet med anledning av bl.a. följande betänkanden.

I betänkandet *Högskolans styrning* (SOU 2000:82) anmärker utredaren – i fråga om att distansutbildning inte är ”lönsam” för lärosätena på grund av lägre genomströmning – att samma krav på engagemang i utbildningen bör ställas på studenter i distansutbildning som på andra studenter. Distansutbildningen skall läggas upp och genomföras så att studenterna kan uppvisa motsvarande resultat som studenter inom traditionell utbildning. Enligt utredaren finns det däremot inom distansutbildningen behov av medel för investeringar av både materiell och immateriell art, som skulle kunna tillgodoses t.ex. genom särskilda medel för utveckling och investeringar.

När det gäller decentraliserad utbildning anser utredaren, att det inte är lämpligt att särbehandla sådan utbildning i det resursallokeringsystem som valts för högskolan med nationella enhetliga prislappar. Om det av regionalpolitiska skäl anses önskvärt att stödja decentraliserad utbildning bör detta ske med regionalpolitiska medel.

Regionalpolitiska utredningen har i september 2000 avlämnat *Regionalpolitiska utredningens slutbetänkande* (SOU 2000:87). I detta betänkande föreslås bl.a. att högskolans ersättning för distansutbildning och utlokali-

Samarbetet mellan högskolan och kommuner om utbildningsutbud

I motion 2000/01:Ub498 (s) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att formerna för utbildningssamarbetet mellan högskolan samt kommuner och näringsliv skall utredas för att utbildningsutbudet på akademisk nivå bättre skall kunna anpassas till utbildningsbehovet. Kommunerna måste ges möjlighet att själva bestämma vilka utbildningar som behövs i regionen, anför motionärerna.

Liknande synpunkter framförs av Miljöpartiet i motionerna 2000/01:N383 yrkande 4 och 2000/01:N388 yrkande 8. Högskolorna måste bli bättre på att ”nischa” in sig i samarbete med kommuner och näringsliv. En ytterligare utlokalisering av vissa högskoleutbildningar till orter med företag i speciella branscher är en viktig del av regionalpolitiken.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Enligt 1 kap. 2 § högskolelagen (1992:1434) skall högskolorna samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet. Utskottet förutsätter att högskolorna tar sitt ansvar för denna s.k. tredje uppgift.

Det bör nämnas att Regionalpolitiska utredningen i sitt slutbetänkande (SOU 2000:87) anser att respektive högskolas långsiktiga inriktning och profilering bör ges ökad uppmärksamhet i den regionala planeringen. Detta bör enligt utredningen ske ”genom en utvecklad dialog mellan såväl aktörerna på den regionala arenan som mellan lokala/regionala och nationella aktörer”.

3.5.5 Övriga motionsyrkanden

Två motioner, 2000/01:Ub435 (m, kd, c, fp) och 2000/01:MJ798 (fp, c) yrkande 2 tar upp frågan om hur *Östersjöuniversitetet – The Baltic University Programme* (BUP) skall finansieras och administreras i framtiden. Sverige bör enligt båda motionerna ta fortsatt ansvar för BUP, som är ett nätverk med deltagande från 160 universitet och andra institutioner för högre utbildning och forskning i 14 länder. Det har hittills administrerats av ett sekretariat vid Uppsala universitet och finansierats främst av bidrag från Sida men även från Svenska institutet och Uppsala universitet samt för vissa projekt från Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling och vissa EU-program. När motionerna väcktes hade BUP fått besked om att bidragen från Sida och Svenska institutet inte kommer att kunna ges på nuvarande sätt efter år 2000.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Det är enligt utskottets mening angeläget att frågan om finansieringen av administrationen av BUP får en god lösning. Utskottet har från Utrikesdepartementet inhämtat att det år 1997 gjordes en överenskommelse mellan Uppsala universitet och Sida att t.o.m. år 2000 dela lika på kostnaderna för denna administration. Sedan Sida i juni detta år har lämnat slutligt besked att dess

medverkan i denna finansiering därefter upphör, har Utrikesdepartementet inlett överläggningar med olika delar av Regeringskansliet för att försöka finna en annan finansiering. Sådana överläggningar pågår fortfarande inom Regeringskansliet.

4 Vissa centrala myndigheter m.m.

4.1 Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet anslagen 25:74–25:79 som avser myndigheterna Högskoleverket, Verket för högskoleservice, Centrala studiestödsnämnden, Överklagandemyndighet, Internationella programkontoret för utbildningsområdet respektive Distansutbildningsmyndigheten. Dessutom behandlas här anslagen 25:80 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m. och 25:81 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.

4.2 Resultat

I budgetpropositionen uppger regeringen bl.a. följande om verksamheten vid *Högskoleverket*. I och med utgången av 1998 hade Högskoleverket genomfört bedömningar av kvalitetsarbetet vid samtliga lärosäten. Syftet med dessa bedömningar är att bidra till förändring och förnyelse. Verksamheten har också varit ett sätt för verket att utveckla metoder för kvalitetsbedömningar. Verkets granskningar av lärosätenas kvalitetsarbete har fungerat väl och skall fortsätta. I den andra omgången, som har påbörjats, förskjuts bedömningen från kvalitetsarbetet till kvalitet samtidigt som formerna för bedömning kommer att förenklas. Effekter av redan gjorda bedömningar har konstaterats.

Vidare meddelar regeringen i fråga om *Verket för högskoleservice*, VHS, att dess verksamhet med att biträda myndigheter vid upphandling utvecklas positivt. När det gäller VHS tjänster inom den samordnade antagningen till grundläggande högskoleutbildning visar den årliga kvalitetsmätningen att de tre kundgrupperna (studenter, universitet och högskolor samt syokonsulenter) är mer nöjda med kvaliteten under 1999 än de var under 1998. I första hand har förändringar i telefonitjänster, Internet samt ökad snabbhet i handläggningen bidragit till den positiva utvecklingen.

Enligt regeringen framgår det av *Centrala studiestödsnämndens* årsredovisning för 1999 att CSN har lyckats uppfylla de fastställda målen för verksamheten med att bevilja studiestöd bättre än under 1998. CSN har i större utsträckning än tidigare behandlat ärenden inom en tidsram på högst tre veckor. Däremot har tillgängligheten per telefon, mätt i antal besvarade telefonsamtal, varit sämre i jämförelse med föregående budgetår.

Vad avser *Internationella programkontoret för utbildningsområdet* bedömer regeringen att den samlade programadministrationen med inriktning mot internationellt samarbete inom hela utbildningsområdet fungerar bra.

Övriga myndighetsanslag inom detta avsnitt, nämligen Överklagandemyndighet och Distansutbildningsmyndigheten, rör nya myndigheter och har inte särskilt kommenterats i budgetpropositionen.

Utskottet har inget att invända mot regeringens redovisning och bedömning av resultaten. Utskottet har i det föregående erinrat om att målen för de statliga insatserna bör utformas så att de blir mätbara och uppföljningsbara. I detta ligger att regeringens resultatredovisningar bör göras med utgångspunkt i målen för verksamheten och ge möjlighet att bedöma i vilken utsträckning målen har uppnåtts.

4.3 Anslagen

25:74 Höskoleverket

Höskoleverkets uppgift är att genom uppföljning och utvärdering bidra till att förbättra och förnya den högre utbildningen och forskningen vid universitet och högskolor. Verket svarar för tillsynen över högskolans verksamhet i syfte att öka rättssäkerheten i högskolan. Verket har också som uppgift att på uppdrag av regeringen genomföra utredningar och utvärderingar som grund för regeringens ställningstagande i olika frågor. Verket har dessutom ansvar för statistik om verksamheten vid universitet och högskolor.

I budgetpropositionen hänvisar regeringen till riksdagens beslut med anledning av propositionen *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* (prop. 1999/2000:28, bet. UbU12, rskr. 180). I denna proposition framhöll regeringen att kvalitetsarbetet behöver förnyas, fördjupas och intensifieras i betydande grad på alla nivåer och utifrån olika perspektiv för att möta nya krav. Högskolorna skall själva ha huvudansvaret för att kvaliteten stärks, men Höskoleverket får en tydligare roll som den myndighet som ansvarar för att granska och främja kvaliteten inom högskolan. Bland annat avser regeringen att uppdraga åt verket att med en periodicitet om sex år genomföra ämnes- och programutvärderingar av samtliga utbildningar för generella examina och yrkesexamina, inklusive forskarutbildningen.

Det är enligt regeringens mening viktigt att Höskoleverket får en resursförstärkning för att verket skall kunna fullgöra sina utvidgade uppgifter. Ytterligare 32 miljoner kronor bör tillföras anslaget för nästa budgetår. Av nämnda belopp bör 2 miljoner kronor disponeras av Rådet för högskoleutbildning vid Höskoleverket för att utveckla handledarutbildning, handledarprojekt och pedagogiskt utvecklingsarbete inom forskarutbildningen, i enlighet med vad regeringen redovisar i den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/01:3).

Vidare anser regeringen att ansvaret för det svenska universitetsdatornätet Sunet samt för databasen om forskning, Safari, från och med 2001 skall föras över från Höskoleverket till den nya myndigheten Vetenskapsrådet.

Regeringen föreslår sammantaget att riksdagen för budgetåret 2001 skall anvisa 168 899 000 kr till Höskoleverket.

Kristdemokraterna minskar i sitt budgetalternativ anslaget till Höskoleverket med 30 miljoner kronor (motion 2000/01:Ub811). De bedömer att en

förändring av basnivån kan göras utan inskränkningar i verksamheten, eftersom myndigheten hade ett anslagssparande 1999 på motsvarande belopp.

U t s k o t t e t noterar att Högskoleverkets anslagssparande från 1999 så gott som helt dragits in genom regeringsbeslut i juni 2000. Prognosen för innevarande budgetår tyder på att anslaget kommer att överskridas. En resursförstärkning till verket förutskickades i den proposition om studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan som riksdagen beslutade om våren 2000.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till medelsberäkning under anslaget och föreslår att riksdagen – med avslag på motionen i berörd del – anvisar 168 899 000 kr till Högskoleverket för nästa budgetår.

Folkpartiet vill i motion 2000/01:Ub820 att *ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen* skall inrättas för att frågorna om kvalitet ständigt skall hållas levande (yrk. 6). Enligt motionen kan institutet bestå av representanter för ämnesområden, fack och vetenskapliga tidskrifter. Dessa oberoende utvärderare skall finnas vid sidan av Högskoleverket och bl.a. genomföra ranking av högskoleutbildningar och kvalitetsjämförelser. Därigenom tvingas det enskilda lärosätet att ifrågasätta, försvara och förändra sin verksamhet, menar motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandet.

Motioner om ett från Högskoleverket fristående kvalitetsinstitut för högskolan har avslagits av riksdagen senast våren 2000, i samband med ställningstagandet till regeringens ovan nämnda proposition om kvalitetsutvecklingen i högskolan m.m. (bet. 1999/2000:UbU12). Utskottet erinrade då om den bedömning som gjordes vid beslutet om att inrätta Högskoleverket, nämligen att det var viktigt att undanröja splittringen i dåvarande organisation med ett separat kanslersämbete för utvärdering. Det ansågs vara en nackdel att det centrala stödet till kvalitetsutveckling och pedagogisk utveckling inte kunde utformas i anslutning till arbetet med uppföljning och utvärdering (prop. 1994/95:165, bet. UbU17, rskr. 386). Utskottet har i det föregående tillstyrkt en resursförstärkning till Högskoleverket för att verket skall kunna genomföra periodiskt återkommande och heltäckande kvalitetsgranskningar på såväl lärosätetsnivå som beträffande program och ämnen. I sina utvärderingar använder sig Högskoleverket i stor omfattning av experter hämtade utanför verket och utanför de lärosäten som granskas.

25:75 Verket för högskoleservice

Verket för högskoleservice (VHS) ansvarar för den samordnade antagningen till grundläggande högskoleutbildning. Utöver detta biträder VHS universitet, högskolor och andra myndigheter vid upphandling.

VHS beräknas erhålla 57 miljoner kronor i avgiftsintäkter budgetåret 2001, vilket inte till fullo balanserar kostnaderna. För budgetåret 2001 begär regeringen ett anslag till VHS på 12 790 000 kr.

U t s k o t t e t tillstyrker regeringens förslag till medel under anslaget.

Anslaget till Centrala studiestödsnämnden (CSN) belastas av utgifter för tilldelning av studiestöd och tilldelning av lån för hemutrustning för flyktingar. Anslaget finansierar också delvis CSN:s studiesociala insatser, såsom det s.k. CSN-kortet. Återbetalningsverksamheten skall täckas av intäkter från avgifter.

I budgetpropositionen relateras att CSN under nuvarande och nästa budgetår kommer att behöva utveckla ett nytt datasystem för handläggning av det nya studiemedelssystem som träder i kraft den 1 juli 2001. Detta arbete beräknas vara mycket omfattande och kräva stora insatser av handläggande personal. Det finns därför enligt regeringen risk för att servicenivån inte förbättras under 2000 (jfr ovan under 4.2 Resultat). CSN:s anslag har förstärkts med 20 miljoner kronor på tilläggsbudget för innevarande budgetår enligt förslag i 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100, yttr. UbU7y, bet. FiU27, rskr. 262). Riksdagen godkände samtidigt att de intäkter från avgifter för uppläggning av lån vid CSN – som dittills redovisats mot inkomsttitel – från och med den 1 januari 2000 får disponeras av CSN. Regeringen bedömde att denna förändring ökar CSN:s resurser med 80 miljoner kronor på årsbasis.

Regeringen konstaterar att CSN under flera år fått budgetförstärkning genom tilläggsanslag. En arbetsgrupp har tillsatts av Utbildningsdepartementet för att se över principerna för resurstilldelningen till myndigheten.

För budgetåret 2001 föreslår regeringen att till CSN anvisas 351 995 000 kr.

Moderata samlingspartiet anser att det är fel att CSN direkt får disponera avgiftsintäkter utan att de redovisats mot inkomsttitel. Tekniken är ett sätt för regeringen att kringgå budgetramarna och döljer offentlig expansion i tabellverket. Moderaterna reserverade sig också vid behandlingen av regeringens förslag i denna del våren 2000. I sin budgetmotion 2000/01:Ub819 yrkande 16 tillför Moderaterna CSN 50 miljoner kronor, vilket i realiteten innebär ett besparingskrav på myndigheten.

Kristdemokraterna föreslår i sitt budgetalternativ (motion 2000/01:Ub811) att anslaget till CSN minskas med 15 miljoner kronor.

U t s k o t t e t finner inte skäl till att riksdagen skall ändra sitt ställningstagande tidigare i år beträffande CSN:s rätt att disponera avgiftsintäkter. Utskottet har heller inget att erinra mot medelsberäkningen under anslaget. Riksdagen bör med avslag på motionsyrkandena anvisa det av regeringen begärda anslagsbeloppet, 351 995 000 kr, för budgetåret 2001.

I Moderata samlingspartiets motion 2000/01:Ub260 yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att *CSN bör konkurransutsättas*. Moderaterna anför förutom finansiella skäl också att myndigheten har för långa handläggnings-tider och dålig telefonservice.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet med hänvisning till den av regeringen åberopade översynen av principerna för resurstilldelningen till CSN. Enligt vad utskottet inhämtat ingår företrädare för Utbildnings- och Finansdepartementen samt för CSN och Ekonomistyrningsverket i den särskilda arbetsgruppen. Denna skall före årets slut ta fram un-

25:77 Överklagandemyndighet

Enligt studiestödslagen (1999:1395), som träder i kraft den 1 juli 2001, skall beslut om tilldelning och återkrav av studiemedel kunna överklagas hos en särskild överklagandenämnd. Överklagandenämnden avses bli inrättad i början av 2001 så att verksamheten kan byggas upp successivt under första halvåret.

Regeringen föreslår att riksdagen under ett nytt anslag Överklagandemyndighet anvisar 5 000 000 kr för budgetåret 2001.

U t s k o t t e t tillstyrker regeringens förslag till anslag.

25:78 Internationella programkontoret för utbildningsområdet

I propositionen anmäler regeringen att verksamheten vid programkontoret har genomgått stora förändringar enligt följande.

- Ansvaret för Mål 4 och EU-programmen Adapt och Employment flyttades till Arbetsmarknadsverket den 1 januari 2000.
- Programkontoret har den 1 januari 2000 från Höskoleverket övertagit ansvaret för internationella program, varav de största är Sokrates-Erasmus och Tempus.
- Programkontoret har den 1 juli 2000 från Skolverket övertagit ansvaret för vissa internationella stipendier.
- Flera aktiviteter – vad gäller EU-programmen Sokrates och Leonardo da Vinci – som tidigare hanterades av Europeiska kommissionen och de centrala europeiska tekniska kontoren har decentraliserats till de nationella programkontoren.

Anslaget – som tidigare benämndes A 16 Svenska EU-programkontoret för utbildning och kompetensutveckling – föreslås öka med 22 852 000 kr genom överföringar från andra anslag, huvudsakligen från Skolverket och Höskoleverket. En tillfällig anslagsförstärkning om 2 miljoner kronor som programkontoret fick för innevarande budgetår dras in.

Regeringen föreslår att till Internationella programkontoret för utbildningsområdet för budgetåret 2001 anvisas 39 711 000 kr.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa det begärda anslagsbeloppet.

25:79 Distansutbildningsmyndigheten

Distansutbildningsmyndigheten (Distum) inrättades den 1 juli 1999. Distum har till uppgift att främja en utökning av antalet utbildningsplatser för IT-stödd distansutbildning inom höskoleområdet och inom folkbildningen samt att utveckla verksamheten.

Regeringen anför i propositionen att det för närvarande finns alldeles för få höskoleplatser inom distansutbildningen. För att få till stånd en väsentligt ökad volym och göra distansutbildningen till ett realistiskt utbildningsalter-

nativ bör ett åtgärdsprogram inledas. En särskild resurstilldelning för utvecklingsinsatser behövs för att resultat skall nås inom rimlig tid.

Enligt regeringen är en nationell prioritering och samordning av utvecklingsresurser nödvändig. Detta bör vara huvuduppgiften för Distum i framtiden. Myndighetens uppgift att fördela platser bör däremot upphöra fr.o.m. budgetåret 2002. I stället bör en bredare bas skapas för utbildningen inom högskolan som helhet med utgångspunkt i de mål regeringen beslutar om. För nästa budgetår skall dock volymen på den IT-baserade distansutbildningen vara oförändrad, dvs. motsvarande 700 högstskoleplatser.

Regeringen föreslår att riksdagen till Distansutbildningsmyndigheten under ett nytt anslag anvisar 60 843 000 kr för budgetåret 2001 för utvecklingsarbete och distansutbildning inom högskolan och folkbildningen.

Därutöver disponerar Distum 7 miljoner kronor under anslaget 25:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.*

Moderata samlingspartiet anser i motion 2000/01:Ub819 yrkande 13 att Distum bör avvecklas. De förordar i en annan motion, nämligen motion 2000/01:Ub260 yrkande 21 som utskottet behandlar i avsnittet 3.5.4, att ett virtuellt universitet inrättas och att distansutbildningen byggs ut vid varje universitet och högskola. I Moderaternas budgetalternativ är anslaget till Distum följaktligen slopat. Medlen under anslaget vill Moderaterna föra över till sitt nya anslag *Ökade grundutbildningsanslag*. Även det belopp om 7 miljoner kronor som Distum avses disponera under anslaget 25:70 försvinner i Moderaternas budgetalternativ, eftersom de vill avskaffa också detta anslag.

Centerpartiet föreslår i motion 2000/01:Ub479 yrkande 7 att Distansutbildningsmyndigheten vidareutvecklas till ett kreativt centrum för distansutbildning i hela landet och får status som egen högskola, en distanshögskola, med ett bredare mandat och fler högstskoleplatser. För att främja en sådan utveckling är anslaget till Distum i Centerens budgetalternativ (motion 2000/01:Ub809) uppräknat med 50 miljoner kronor.

U t s k o t t e t finner det angeläget att högstskoleutbildning genom distansutbildning kan göras tillgänglig i hela landet. Det är en väsentlig uppgift för Distum att nationellt prioritera och samordna utvecklingsresurser för att detta mål skall nås. Att genomföra distansutbildningen är enligt utskottets mening ett ansvar för universitet och högskolor. Samma utbildningsanordnare för både närutbildning och distansutbildning garanterar likvärdig kvalitet i båda utbildningsformerna.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå såväl yrkandet om avveckling av Distum som yrkandet om att Distum skall utvecklas till en särskild distanshögskola. Riksdagen bör med bifall till regeringens förslag för nästa budgetår anvisa 60 843 000 kr till Distansutbildningsmyndigheten.

25:80 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.

Anslaget avser till största delen medlemsavgiften till Unesco. En mindre del avser medlemsavgifter till fonden för konventionen om världens natur- och kulturarv och Internationella centret för konservering i Rom (ICCROM). Dessutom ingår medel för kostnader för Svenska Unescorådet.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget för budgetåret 2001 anvisar 37 129 000 kr.

U t s k o t t e t tillstyrker regeringens förslag.

2000/01:UbU1

25:81 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.

De utgifter som belastar rubricerade anslag avser utvecklingen av system som skall leda till effektivisering och kostnadsminskning i myndigheternas verksamhet eller av system som ger ökad tillgång till information nationellt och internationellt samt viss övergripande statistik. Anslaget kan även tas i anspråk för vissa andra myndighetsövergripande verksamheter av tillfällig art.

För budgetåret 2001 föreslår regeringen att till Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m. anvisas 17 432 000 kr. Förslaget innebär bl.a. att 4,2 miljoner kronor för barnomsorgsundersökningar överförs till anslaget 25:2 *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* fr.o.m. 2001.

Moderata samlingspartiet föreslår i sin budgetmotion 2000/01:Ub819 yrkande 39 att anslaget skall halveras, dvs. minskas med 8 716 000 kr.

U t s k o t t e t, som inte har något att invända mot regeringens medelsberäkning, anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet och följa regeringens förslag.

5 Mål för politikområdet Forskningspolitik

I årets budgetproposition redovisar regeringen en indelning av den statliga verksamheten i politikområden. Denna indelning syftar till att möjliggöra en bättre koppling mellan mål, kostnader och resultat. För varje politikområde skall fastställas ett eller flera mål. Ett av politikområdena är Forskningspolitik.

Politikområdet Forskningspolitik omfattar nationell och internationell forskning och utveckling, nationella forskningsbibliotek och arkiv samt nationell kontaktverksamhet i förhållande till EU:s forskningssamarbete.

Regeringen föreslår följande mål för politikområdet Forskningspolitik:

”Målet för forskningspolitiken är att Sverige skall vara en framstående forskningsnation där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet.”

I fråga om den närmare inriktningen av forskningspolitiken anges i budgetpropositionen att Sverige skall stärka sin ställning som ledande forskningsnation. Forskningen skall hålla hög kvalitet och forskningsinsatserna skall ge utrymme för både bredd och specialisering. Forskning är en viktig tillväxtfaktor av strategisk betydelse för näringslivet, samtidigt som betydelsefulla forskningsresultat och nya kunskaper bidrar till samhällets sociala, kulturella och demokratiska utveckling. Staten har ett särskilt ansvar för grundforskning och för att garantera forskningens frihet.

U t s k o t t e t har i det föregående, vid behandlingen av målet för utbildningspolitiken, konstaterat att indelningen i politikområden gjorts så att vissa verksamheter som tidigare brukat behandlas inom ramen för forskningspolitiken förts till politikområdet Utbildningspolitik. Det gäller forskarutbild-

ningen och universitetens och högskolornas egenfinansierade forskning. Utskottet har samtidigt påpekat att arbetet med vidareutvecklingen av det statliga budget- och styrsystemet, bl.a. indelningen av den statliga budgeten, pågår inom Regeringskansliet och att regeringen har redovisat sin avsikt att återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Riksdagen uttalade våren 2000 (bet. 1999/2000:FiU13, rskr. 106) att målen för den statliga verksamheten bör göras mätbara och uppföljningsbara så att det blir meningsfullt att ställa dessa i relation till kostnaderna. Samtidigt framhölls att det är av värde att målen uttrycks i sådana termer att de kan utgöra utgångspunkter för politiska prioriteringar och diskussioner samt att målen inte bör vara alltför vagt eller allmänt formulerade. Riksdagen har också nyligen (bet. 2000/01:FiU1, rskr. 36) betonat vikten av att målen är välformulerade och uppföljningsbara för att resultatstyrningen skall vara meningsfull och effektiv.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner det föreslagna målet för forskningspolitiken. Målet för forskningspolitiken anger en övergripande och långsiktig ambition för den svenska forskningspolitiken. I det fortsatta arbetet med att utveckla budget- och styrsystemet ligger självfallet också ett fortsatt arbete med målen för den statliga verksamheten, där målen kan preciseras i enlighet med de riktlinjer som riksdagen tidigare angivit.

6 Nationella och internationella forskningsresurser m.m.

6.1 Inledning

Riksdagen beslutade våren 2000 om en ny myndighetsorganisation för forskningsfinansiering som träder i kraft den 1 januari 2001 (prop. 1999/2000:81, bet. UbU17, rskr. 257). Fyra nya myndigheter inrättas, nämligen Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande samt Verket för innovationssystem. För utbildningsutskottets beredningsområde innebär den nya organisationen att nuvarande Forskningsrådsnämnden, Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Medicinska forskningsrådet, Naturvetenskapliga forskningsrådet samt Teknikvetenskapliga forskningsrådet avvecklas. Av de nya myndigheterna hör endast Vetenskapsrådet till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Inom utgiftsområde 16 hänförs till politikområdet Forskningspolitik anslagen 26:1–26:9 som avser Vetenskapsrådet, Rymdforskning, Institutet för rymdfysik, Kungl. biblioteket, Polarforskningssekreteriatet, Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU (EU/FoU-rådet), Sunet samt Särskilda utgifter för forskningsändamål.

6.2 Resultat

I budgetpropositionen lämnar regeringen en utförlig redogörelse för verksamheten inom bl.a. de nuvarande forskningsråden och Forskningsrådsnämnden (FRN) samt Rymdstyrelsen, Kungl. biblioteket, Polarforskningssekreteriatet och EU/FoU-rådet.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att arbetet inom forskningsråden och myndigheterna har fungerat väl under 1999 och att måluppfyllelsen i stort sett har varit god.

När det gäller *förnyelsen inom forskningen* har regeringen tidigare betonat angelägenheten av ett kraftfullt förnyelsearbete. FRN och råden enades om att successivt öka andelen eget projektstöd till unga forskare. Detta har i stor utsträckning också förverkligats och andelen nya projekt har ökat. Arbetet måste dock enligt regeringen intensifieras ytterligare. Vetenskapsrådet kommer genom sin ämnesövergripande funktion att få möjligheten att skapa tydliga strategier för alla vetenskapsområden.

Regeringens bedömning är att myndigheterna har ägnat stor uppmärksamhet åt behovet av att främja *tvärvetenskaplig forskning*. Konkreta insatser i form av särskilda forskningsprogram har genomförts, i flera fall genom samverkan mellan olika forskningsfinansiärer. Samtidigt står det klart, påpekar regeringen, att om svensk forskning skall kunna hantera de ökade behov av tvärvetenskaplig forskning som såväl samhällsutvecklingen som den vetenskapliga utvecklingen i allt snabbare takt driver fram, krävs förändringsvilja och medvetna insatser inom hela forskningssystemet och inte bara hos forskningsfinansiärerna. Framför allt blir det viktigt att forskningsråden kan samverka med lärosätena i arbetet med att ge tvärvetenskapen goda villkor.

Vidare gör regeringen bedömningen att råden arbetat långsiktigt med att uppnå jämställdhetsmålen. Samtliga råd har arbetat aktivt för att uppnå en jämn könsfördelning i sin organisation, givit företräde för underrepresenterat kön vid lika projektansökningar och fullföljt uppdraget om genusaspekter i projektansökningar. Regeringen anser det mycket angeläget att Vetenskapsrådet fortsätter det långsiktiga arbetet med *jämställdhet och genusforskning*.

Regeringen bedömer att de forskningsfinansierande myndigheterna nu har integrerat kriterier för att bedöma *forskningens samhällsrelevans* i sina beredningsorganisationer och har förmågan att väga in relevanskriterier vid prioriteringen av forskningsprojekt. Samtidigt är det enligt regeringen angeläget att statens stöd till grundläggande forskning först och främst fördelas utifrån kvalitetskriterier.

Informationsverksamheten vid myndigheterna fungerar väl, anför regeringen. Medvetenheten om informationsinsatsernas betydelse har ökat och råden har utvecklat organisatoriska former för att hantera informationsverksamheten. En ökad samverkan mellan forskningsråden är dock önskvärd, särskilt på det populärvetenskapliga området. Regeringen anser att den nya organisationen för forskningsfinansiering som träder i kraft vid årsskiftet bör öka möjligheterna till samverkan. På så sätt kan fler och nya målgrupper nås. Det framhålls att Internet är en viktig informationskanal för såväl myndighetsinformation som mer populära prestationer.

U t s k o t t e t har inget att invända mot regeringens redovisning och bedömning av resultaten. Utskottet har i det föregående erinrat om att målen för de statliga insatserna bör utformas så att de blir mätbara och uppföljningsbara. I detta ligger att regeringens resultatredovisningar bör göras med utgångspunkt i målen för verksamheten och ge möjlighet att bedöma i vilken utsträckning målen har uppnåtts.

26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Det nya Vetenskapsrådet får som främsta uppgift att stödja grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden. Vetenskapsrådet inleder sin verksamhet den 1 januari 2001 och övertar då de ansvarsområden som i dag handhas av Forskningsrådsnämnden (FRN), Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR), Medicinska forskningsrådet (MFR), Naturvetenskapliga forskningsrådet (NFR) samt Teknikvetenskapliga forskningsrådet (TFR), vilka avvecklas.

Inom Vetenskapsrådet inrättas tre ämnesråd – ett för humaniora-samhällsvetenskap, ett för medicin samt ett för natur- och teknikvetenskap. Vidare inrättas en särskild kommitté för utbildningsvetenskap. Till Vetenskapsrådet knyts också Forskningsforum med uppgift att verka för ökad dialog och samverkan mellan forskare, forskningsfinansiärer och allmänheten.

I propositionen *Forskning och förnyelse* (prop. 2000/01:3) har regeringen lagt fram förslag om den framtida inriktningen av den nya myndighetsorganisationen för forskningsfinansiering, bl.a. förslag till riktlinjer för Vetenskapsrådet. Utskottet behandlar regeringens förslag jämte motioner i sitt betänkande 2000/01:UbU6. I en skrivelse *Resursfördelningen inom Vetenskapsrådet* (skr. 2000/01:28) belyser och förtydligar regeringen den fördelning av medel inom Vetenskapsrådet som kommer att utgöra grund för forskningsfinansiering från de tre ämnesråden och kommittén för utbildningsvetenskap. Utskottet behandlar också skrivelsen och motioner med anledning av denna i sitt betänkande 2000/01:UbU6. Utskottet tillstyrker att riksdagen med avslag på motionerna godkänner vad regeringen förordat om bl.a. Vetenskapsrådet.

Enligt budgetpropositionen avser anslaget *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* stöd till forskning, bidrag till dyrbar vetenskaplig utrustning, kostnader för Sveriges medlemskap i internationellt forsknings-samarbete samt kostnader för forskningsinformation.

Vetenskapsrådet övertar motsvarande medel som för innevarande budgetår finns anslagna till FRN och forskningsråden samt för dyrbar vetenskaplig utrustning. Rådet tillförs nya medel i enlighet med den forskningspolitiska propositionen om sammanlagt 76 miljoner kronor för bl.a. rekryteringsanställningar, de prioriterade områdena utbildningsvetenskap, vårdforskning och konst, dyrbar vetenskaplig utrustning samt högpresterande datorer.

Anslaget till Vetenskapsrådet tillförs även 4 miljoner kronor från utgiftsområde 9 för longitudinella studier.

Vetenskapsrådet har i den forskningspolitiska propositionen givits ansvar för administration, drift och redovisning av universitetsdatanätet Sunet. Medel till Sunet redovisas under anslaget 26:8.

Sammantaget föreslår regeringen att riksdagen till Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation, för budgetåret 2001 anvisar 1 777 101 000 kr.

Moderata samlingspartiet begär i motion 2000/01:Ub819 yrkande 14 att inrättandet av Vetenskapsrådet som en överbyggnad omedelbart avbryts. I stället bör de tre ämnesråden göras till självständiga myndigheter. De sam-

manlagt 1,8 miljarder kronor som regeringen vill anslå för Vetenskapsrådet bör fördelas mellan de tre ämnesråden i de proportioner som i dag gäller för MFR, HSFR respektive NFR/TFR, om man bortser från medlen för internationella avgifter och stöd till s.k. nationella anläggningar. Ämnesrådet för medicin skall enligt Moderaternas förslag sammanföras med det blivande forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap till ett nytt nationellt institut för hälsa och medicin. Därtill föreslår Moderaterna förstärkta resurser för samtliga tre ämnesråd.

I konsekvens härmed har Moderaterna i sitt budgetförslag i motion 2000/01:Ub819 slopat anslaget till Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation och fört upp tre nya anslag på statsbudgeten. Moderaterna föreslår att för budgetåret 2001 skall anvisas till *Nationella institutet för hälsa och medicin* 630 698 000 kr, till *Vetenskapsrådet för naturvetenskap och teknik* 1 239 966 000 kr samt till *Vetenskapsrådet för humanism och samhällskunskap* 303 206 000 kr (yrk. 34 i denna del och yrk. 35–37). Moderaternas nya anslag har i bilaga 6 till detta betänkande numrerats 26:10–26:12.

Folkpartiet anser i sin budgetmotion 2000/01:Ub820 yrkande 18 att de nya medel om 76 miljoner kronor som enligt regeringens förslag skall tillföras Vetenskapsrådet i stället skall föras över till universiteten för forskning och forskarutbildning. Anslaget till Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation minskas därför med motsvarande belopp.

U t s k o t t e t hänvisar till att riksdagen våren 2000 beslutat om den nya myndighetsorganisationen för forskningsfinansiering och därvid avslagit motsvarande yrkanden från Moderaterna. Utskottet tillstyrker i sitt forskningsbetänkande 2000/01:UbU6 regeringens förslag till riktlinjer för verksamheten inom Vetenskapsrådet som innefattar förstärkningar på sammanlagt 478 miljoner kronor under perioden 2001–2003 för prioriterade forskningsområden.

Utskottet föreslår att riksdagen – med avslag på motionsyrkandena – för budgetåret 2001 anvisar 1 777 101 000 kr till Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation i enlighet med regeringens förslag.

Vetenskapsrådet bör enligt regeringen i likhet med dagens forskningsråd ges möjlighet att fatta beslut om stöd till forskning och vetenskaplig utrustning som innebär åtaganden under kommande budgetår. Regeringen begär därför att riksdagen skall *bemyndiga regeringen* att under 2001 låta Vetenskapsrådet göra ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare åtaganden av nuvarande forskningsråd, innebär utgifter på högst 2 810 miljoner kronor under åren 2002–2006.

Folkpartiet föreslår i motion 2000/01:Ub820 yrkande 3 avslag på regeringens begäran om bemyndigande när det gäller ramanslaget till Vetenskapsrådet, i linje med sitt budgetförslag om att en ökad andel av de statliga forskningsmedlen skall gå direkt till universiteten.

U t s k o t t e t anser att riksdagen med avslag på motionsyrkandet bör ge regeringen det begärda bemyndigandet som gör det möjligt för Vetenskapsrådet att svara för mer långsiktigt projektstöd.

Enligt regeringens förslag i budgetpropositionen övertar Vetenskapsrådet de medel för förvaltning som i dag handhas av Forskningsrådsnämnden, Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Medicinska forskningsrådet, Naturvetenskapliga forskningsrådet samt Teknikvetenskapliga forskningsrådet, vilka avvecklas. Det nya anslaget förstärks med 5 miljoner kronor för att möta rådets alla nya uppgifter. Från Högskoleverket överförs 0,5 miljoner kronor för administrativa kostnader för forskningsinformationssystemet Safari, som övertas av rådet. Dessutom tillförs Vetenskapsrådet för budgetåret 2001 engångsvis 12 miljoner kronor för omställningskostnader i samband med övergången till den nya organisationen.

Sammantaget föreslår regeringen att till Vetenskapsrådet: Förvaltning för 2001 anvisas 100 722 000 kr.

Moderata samlingspartiet – som avvisar inrättandet av Vetenskapsrådet – tar bort förvaltningsanslaget i sitt budgetförslag (motion 2000/01:Ub819 yrkande 34 i denna del).

U t s k o t t e t har inget att erinra mot medelsberäkningen under det nya anslaget. Riksdagen bör, med avslag på motionsyrkandet i nu berörd del, anvisa det begärda anslagsbeloppet.

26:3 Rymdforskning

Anslaget avser grundforskning inom rymdområdet och disponeras av Rymdstyrelsen. Huvuddelen av anslaget används för internationellt forskningssamarbete inom ramen för European Space Agency (ESA).

I budgetpropositionen anmärker regeringen att Rymdstyrelsen i sitt budgetunderlag för 2001–2003 föreslagit en uppräknig av anslaget med 3 miljoner kronor att utnyttjas för forskartjänster och för tvärvetenskapliga satsningar inom rymdområdet. De föreslagna insatserna är enligt regeringens mening i och för sig angelägna och överensstämmer med de övergripande prioriteringarna för forskningspolitiken. Regeringen gör dock bedömningen att satsningar av denna omfattning bör ske inom ramen för det nuvarande anslaget genom omprioriteringar. Anslaget bör därför endast pris- och löneomräknas.

Regeringen föreslår att riksdagen till Rymdforskning för budgetåret 2001 anvisar 144 817 000 kr.

U t s k o t t e t har ingen annan uppfattning än regeringen i fråga om medelsberäkningen och tillstyrker regeringens förslag.

26:4 Institutet för rymdfysik

Institutet för rymdfysik (IRF) har i uppgift att bedriva och främja forskning, utbildning, utvecklingsarbete samt mät- och registreringsverksamhet inom framför allt området rymdfysik. Institutet medverkar vid forskarutbildning som anordnas vid universiteten i Uppsala och Umeå.

Regeringen anmäler i budgetpropositionen sin avsikt att samla Institutet för rymdfysik samt institutioner under Luleå tekniska universitet och Umeå

universitet inom det nybildade Kiruna rymd- och miljöcampus. Organisationsfrågor med anknytning till detta samarbete redovisas i den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/01:3).

För budgetåret 2001 föreslår regeringen att till Institutet för rymdfysik anvisas 41 710 000 kr.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa det begärda anslagsbeloppet.

26:5 Kungl. biblioteket

Kungl. biblioteket (KB) är Sveriges nationalbibliotek. KB samlar in, bevarar, beskriver och tillhandahåller det svenska trycket och förvärvar även viss utländsk litteratur. KB främjar informationsförsörjningen till svensk forskning genom bl.a. det nationella datasystemet LIBRIS och svarar också för utveckling och förvaltning av systemet med ansvarsbibliotek. – Inom KB:s område finns *Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet* (SBI).

Regeringen anför att prognosen för anslagsutvecklingen under innevarande budgetår visar ett underskott på 23 miljoner kronor. I förslaget till tilläggsbudget för innevarande år har regeringen därför begärt att KB tillförs motsvarande belopp genom en omfördelning av medel inom utgiftsområdet. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (yttr. 2000/01:UbU1y, bet. FiU11, rskr. 42).

I propositionen *Forskning och förnyelse* (prop. 2000/01:3, s. 200) bedömer regeringen att KB behöver en förstärkning av anslaget för att klara de uppgifter som regeringen ålagt myndigheten.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att anslaget till KB för nästa budgetår höjs med 25 miljoner kronor till 228 004 000 kr.

Det statliga stödet till Svenska barnboksinstitutet (SBI) tas upp av Folkpartiet i motionerna 2000/01:Ub227 yrkande 5 och 2000/01:Ub820 yrkande 34 i denna del. I motionerna framhålls SBI:s viktiga arbete för att öka barns läsande, bl.a. genom kampanjen *Läs 2000!*. Detta arbete hotas om inte det statliga stödet ökas, anför motionärerna. Regeringen bör enligt dem tillskjuta 1,35 miljoner kronor till SBI för nästa budgetår.

Likaså påpekas i motion 2000/01:Ub448 (s) att utan en uppräknig av det nuvarande statliga stödet om 4 350 000 kr kan underskottet vid SBI kommande år beräknas till 1 350 000 kr. En omfördelning bör göras inom anslaget till förmån för SBI.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen anvisar 228 004 000 kr till Kungl. biblioteket för nästa budgetår i enlighet med regeringens förslag.

När det gäller Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet anger regeringen i regleringsbrev för KB att ett visst belopp av anslaget, för innevarande budgetår 4 350 000 kr, skall användas för SBI. Utskottet ser positivt på verksamheten vid barnboksinstitutet och utgår från att regeringen noga prövar SBI:s behov av ökat statligt stöd vid utfärdandet av regleringsbrev för 2001. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

I motion 2000/01:Ub227 yrkande 6 från Folkpartiet påtalas att Kungl. biblioteket har stora problem med att klara verksamheten inom den budget myn-

digheten fått sig tilldelad. Motionärerna vill att regeringen återkommer till riksdagen med en *långsiktig lösning av Kungl. bibliotekets finansiering*.

U t s k o t t e t anser att motionsyrkandet är tillgodosett genom den anslagsökning på 25 miljoner kronor för nästa budgetår som utskottet tillstyrkt. Riksdagen bör således avslå yrkandet.

26:6 Polarforskningssekretariatet

Polarforskningssekretariatet främjar svensk polarforskning genom att planera och genomföra vetenskapliga expeditioner till Arktis och Antarktis. Sekretariatet svarar även för prövning av tillstånd för vistelse i Antarktis och utövar tillsyn över svensk verksamhet i Antarktis.

Regeringen anmärker att ca 90 % av kostnaderna för verksamheten vid Polarforskningssekretariatet hänför sig till kostnader för de polarexpeditioner som sekretariatet genomför. Regeringen föreslår att för budgetåret 2001 anvisas 23 170 000 kr, vilket innebär oförändrat anslag med undantag för pris- och löneomräkning.

U t s k o t t e t tillstyrker regeringens förslag till medel under anslaget.

26:7 Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU

Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU (EU/FoU-rådet) främjar svenskt deltagande i EU-programmen för forskning och utveckling samt svarar för statistik och utvärderingar av det svenska deltagandet. EU/FoU-rådet är också nationellt kontaktorgan för samarbetet inom EU-programmen för forskning och utveckling.

I budgetpropositionen anges att regeringen i slutet av 1998 utsåg EU/FoU-rådet att vara s.k. National Contact Point (NCP) för EU:s femte ramprogram för forskning. Uppdraget som NCP har inneburit utvidgad verksamhet för rådet. Regeringen bedömer att kostnaderna för NCP-verksamheten inte längre ryms inom anslaget och beräknar därför medel för sådana kostnader under anslaget *26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål*.

Regeringen föreslår att riksdagen till EU/FoU-rådet för nästa budgetår anvisar 12 154 000 kr.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör anvisa begärt anslagsbelopp.

26:8 Sunet

Regeringen anför i budgetpropositionen att det svenska universitetsdatanätet Swedish University Network (Sunet) sedan dess tillkomst i början av 1980-talet ständigt expanderats för att främja datakommunikation och informationshandling mellan och inom framför allt universitet och högskolor men även folkbibliotek och läns museer.

Enligt den forskningspolitiska propositionen skall administrationen, redovisningen och driften av Sunet föras över från Högskoleverket till Vetenskapsrådet. Vetenskapsrådet kommer därför att ges dispositionsrätt till anslaget.

Regeringen föreslår att 128 592 000 kr anvisas till Sunet nästa budgetår, en höjning med 50,5 miljoner kronor. Därtill kommer att verksamheten till viss del är avgiftsfinansierad. Intäkterna för 2001 beräknas uppgå till ca 80 miljoner kronor.

U t s k o t t e t har inget att erinra mot regeringens medelsberäkning. Riksdagen bör till Sunet anvisa 128 592 000 kr.

26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål

För budgetåret 2001 föreslår regeringen att till Särskilda utgifter för forskningsändamål anvisas 116 931 000 kr.

Regeringen avser att utnyttja anslaget för att finansiera bl.a. följande verksamheter:

1. Bidrag till Kungl. Vetenskapsakademien
2. Bidrag till Svenska institutet i Rom
3. Bidrag till Svenska institutet i Aten
4. Bidrag till Svenska forskningsinstitutet i Istanbul
5. Bidrag till Nämnden för svensk-amerikanskt forskarutbyte (Fulbright-kommissionen)
6. Bidrag till Institutet för framtidsstudier
7. Bidrag till Imego AB (tekniskt forskningsinstitut i Göteborg), samt
8. Bidrag till European Incoherent Scatter Scientific Association (EISCAT)
9. Till regeringens disposition

Medlen till regeringens disposition skall användas för bl.a. forsknings- och utvecklingsanalyser, särskilda tjänster i genusforskning, forskarskola i telematik, kostnader för NCP-verksamhet inom EU/FoU-rådet samt kostnader för forskningsändamål under Sveriges ordförandeskap i EU 2001.

Fördelningen av anslaget på de olika anslagposterna redovisas i budgetpropositionen i en särskild tabell.

U t s k o t t e t, som inte har något att invända mot medelsberäkningen under anslaget, föreslår att riksdagen anvisar det begärda beloppet.

7 Anslag inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas budgetförslag för utgiftsområde 16 återfinns i bilaga 6 till detta betänkande.

U t s k o t t e t har i de föregående avsnitten redovisat sin bedömning av regeringens och motionärernas förslag till anslag för år 2001 inom utgiftsområdet och därvid tagit ställning till samtliga berörda yrkanden. Utskottet har tillstyrkt regeringens förslag.

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående föreslår utskottet att riksdagen *för budgetåret 2001 anvisar anslagen* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning i enlighet med regeringens förslag i tabellbilagan (bilaga 6).

Utskottet hemställer

1. beträffande *mål för politikområdet Utbildningspolitik*
att riksdagen godkänner det av regeringen föreslagna målet,
2. beträffande *garanterad undervisningstid i gymnasieskolan*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100),
3. beträffande *samordning av vissa ändringar i skollagen*
att riksdagen med avslag på motion 2000/01:Ub236 yrkande 14 antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100),
4. beträffande *en gemensam styrelse för statens skolor för vuxna*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna med den ändringen att lagen träder i kraft den 1 juli 2001,
5. beträffande *införande av nationell skolpeng*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub202 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Ub258, 2000/01:Ub260 yrkande 11, 2000/01:Ub819 yrkande 4, 2000/01:Sk1025 yrkande 6 och 2000/01:A806 yrkande 6,
res. 1 (m) – delvis
6. beträffande *inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub202 yrkande 3, 2000/01:Ub216 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Ub225 yrkande 17, 2000/01:Ub236 yrkande 24, 2000/01:Ub239 yrkande 15, 2000/01:Ub260 yrkande 12 och 2000/01:Ub819 yrkandena 2 och 3,
res. 1 (m) – delvis
res. 2 (c) – delvis
res. 3 (fp) – delvis
7. beträffande *gymnasieskolor i utsatta områden*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub236 yrkande 31,
res. 3 (fp) – delvis
8. beträffande *Skolverkets tillsynsverksamhet*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub316 yrkande 30,
9. beträffande *insatser för läs- och skrivutveckling*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub239 yrkandena 2, 14 och 20 och 2000/01:Ub265,
res. 2 (c) – delvis
10. beträffande *distansutbildning i grund- och gymnasieskolan*
att riksdagen avslår motion 2000/01:T713 yrkande 5,
res. 2 (c) – delvis
11. beträffande *tillgång till dator och egen e-postadress för alla elever*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub236 yrkande 18,
res. 3 (fp) – delvis
12. beträffande *eleverna och informationen på Internet*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub316 yrkande 27,
res. 4 (kd) – delvis

13. beträffande *skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub819 yrkande 6,

res. 1 (m) – delvis

14. beträffande *införande av en barnskola*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub260 yrkande 1 och 2000/01:Ub819 yrkande 10,

res. 1 (m) – delvis

15. beträffande *maxtaxa inom barnomsorgen m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub239 yrkande 1, 2000/01:Ub243 yrkande 1, 2000/01:Sk1025 yrkande 4, 2000/01:Sf273 yrkandena 12 och 14, 2000/01:Sf308 yrkandena 8 och 9 och 2000/01:So303 yrkande 5,

res. 5 (m, kd, c, fp) – delvis

16. beträffande *den öppna förskolan*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sf273 yrkande 15 och 2000/01:Sf611 yrkande 13,

res. 6 (kd, c) – delvis

17. beträffande *mål i förskolan m.m.*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub225 yrkandena 19 och 22,

res. 3 (fp) – delvis

18. beträffande *personal inom barnomsorgen*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub225 yrkande 21, 2000/01:Ub239 yrkande 19 och 2000/01:Sf273 yrkande 16,

res. 4 (kd) – delvis

res. 2 (c) – delvis

res. 3 (fp) – delvis

19. beträffande *begreppen barnomsorg och förskola*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Sf273 yrkande 13,

20. beträffande *successiv utökning av den avgiftsfria förskolan*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub337,

21. beträffande *behovet av fler studieplatser inom kvalificerad yrkesutbildning*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub819 yrkande 7,

res. 1 (m) – delvis

22. beträffande *förutsättningarna för tillstånd till ett lärosäte med offentlig huvudman att utfärda examen*

att riksdagen med avslag på motion 2000/01:Ub819 yrkande 1 antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 11 §,

res. 1 (m) – delvis

23. beträffande *villkoren när tillstånd för lärosäte med offentlig huvudman att utfärda examen återkallas*

att riksdagen med avslag på motion 2000/01:Ub820 yrkandena 2 och 5 antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 11 a §,

res. 7 (m, fp) – delvis

24. beträffande *högskolelagen i övrigt*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) i den mån det inte har behandlats under föregående moment,

25. beträffande *lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina*

att riksdagen antar regeringens förslag,

26. beträffande *prioritering av kvalitet framför ytterligare kvantitativ utbyggnad av den högre utbildningen*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub12 yrkande 12,

res. 2 (c) – delvis

27. beträffande *utveckling av en teckenspråkig universitetsmiljö*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub415,

res. 5 (m, kd, c, fp) – delvis

28. beträffande *nytt avtal om samarbete om läkarutbildning och forskning m.m.*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub464,

29. beträffande *statsbidragen till de frikyrkliga teologiska högskolorna m.fl.*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub473 yrkandena 1–3 och Ub810 yrkande 8,

res. 5 (m, kd, c, fp) – delvis

30. beträffande *ytterligare högskolor i stiftelseform*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub260 yrkande 16, 2000/01:Ub819 yrkande 38 och 2000/01:Ub820 yrkande 15,

res. 1 (m) – delvis

res. 3 (fp) – delvis

31. beträffande *likvärdighet mellan stiftelsehögskolor och andra högskolor*

att riksdagen avslår motion 2000/01:T230 yrkande 9,

32. beträffande *Trafikflyghögskolan*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub487, 2000/01:Ub492 och 2000/01:Ub497,

res. 7 (m, fp) – delvis

33. beträffande *professur i medicinsk rehabilitering*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub431,

34. beträffande *högskoleutbyggnad i Helsingborg*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub482,

35. beträffande *anslag till Linköpings universitet för forskning och forskarutbildning*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub509,

res. 4 (kd) – delvis

36. beträffande *Centrum för handikappvetenskap vid Linköpings och Örebro universitet*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub410 yrkandena 1 och 2,

res. 8 (kd, c, fp)

37. beträffande *psykologutbildning vid Karlstads universitet*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub520,

38. beträffande *rätten för Örebro universitet att tillämpa prislappen för utbildningsområdet musik*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub416 och 2000/01:Ub475,
res. 6 (kd, c) – delvis

39. beträffande *utbildning och forskning vid Mitthögskolan*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub515, 2000/01:Ub516 och 2000/01:Ub517,

40. beträffande *utvecklingen av Malmö högskola och Södertörns högskola*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub417 yrkandena 1–3,

41. beträffande *forskning och forskarutbildning vid Mälardalens högskola*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub507 och 2000/01:Ub511,

42. beträffande *utvecklingen av Högskolan Dalarna*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub401, 2000/01:Ub408, 2000/01:Ub413, 2000/01:Ub447 och 2000/01:Ub479 yrkande 6,
res. 2 (c) – delvis

43. beträffande *utvecklingen av Högskolan i Skövde*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub476 yrkande 2 och 2000/01:Ub477 yrkandena 1 och 2,

44. beträffande *utvecklingen av Högskolan i Trollhättan/ Uddevalla*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub425 och 2000/01:Ub433,

45. beträffande *samarbete mellan Konstfack och Animationens hus i Eksjö*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub480,

46. beträffande *forskning och forskarutbildning vid Högskolan i Jönköping*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub467, 2000/01:Ub471 och 2000/01:Ub478,

47. beträffande *utbyggnad av högskoleutbildningen i Stockholmsregionen*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub502, 2000/01:Ub510 yrkande 1, 2000/01:Ub805 yrkandena 2–4, 2000/01:Ub808 yrkande 3 och 2000/01:N321 yrkande 7,

48. beträffande *forskningsresurser till Skåne*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub807 yrkande 5,

49. beträffande *utbyggnad av utbildning och forskning i Västsverige*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub424, 2000/01:Ub437 och 2000/01:T230 yrkandena 1, 3 och 7,

res. 4 (kd) – delvis

50. beträffande *farmaceututbildning*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub434, 2000/01:Ub441 och 2000/01:Ub463,

res. 4 (kd) – delvis

51. beträffande *tandläkarutbildning*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub485,

52. beträffande *dimensionering av lärarutbildning och lärarfortbildning*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub351 yrkandena 1–3 och 2000/01:Ub455,

53. beträffande *forskning inom området vuxenutbildning med inriktning mot handikappade*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub287 yrkande 4,

res. 4 (kd) – delvis

54. beträffande *lokalisering av utbildningen av specialpedagoger för hörselskadade och döva*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub407,

55. beträffande *resurser till lärarutbildningar för alternativa pedagogiker*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub239 yrkande 21,

res. 2 (c) – delvis

56. beträffande *lärarutbildning vid Rudolf Steinerhögskolan*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub456 och 2000/01:Ub460,

res. 5 (m, kd, c, fp) – delvis

57. beträffande *idrottsforskningen*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Kr537 yrkande 5,

res. 1 (m) – delvis

58. beträffande *inrättande av ett virtuellt universitet*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub260 yrkande 21 och 2000/01:T230 yrkande 2,

res. 1 (m) – delvis

59. beträffande *utbyggnaden av distansutbildning m.m. inom högskolan*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub440, 2000/01:Ub494 yrkande 1, 2000/01:T229 yrkande 5, 2000/01:MJ259 yrkande 3 och 2000/01:N325 yrkande 15,

res. 2 (c) – delvis

60. beträffande *resurstilldelningen till distansutbildning m.m. inom högskolan*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub449, 2000/01:Ub451, 2000/01:Ub479 yrkande 9, 2000/01:Ub498 yrkande 1, 2000/01:T229 yrkande 6, 2000/01:N383 yrkande 6, 2000/01:N386 yrkande 6 och 2000/01:N388 yrkande 9,

res. 2 (c) – delvis

61. beträffande *resurser till lokala studiecenter för distansutbildning*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub494 yrkandena 2–4,

62. beträffande *samarbete mellan högskolan och kommuner om utbildning i distansutbildning*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub498 yrkande 2, 2000/01:N383 yrkande 4 och 2000/01:N388 yrkande 8,

63. beträffande *Östersjöuniversitetet – the Baltic University Programme*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ub435 och 2000/01:MJ798 yrkande 2,

res. 9 (m, kd, fp)

64. beträffande *inrättande av ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub820 yrkande 6,

res. 7 (m, fp) – delvis

65. beträffande *konkurrensutsättning av Centrala studiestödsnämnden*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub260 yrkande 20,

res. 1 (m) – delvis

66. beträffande *mål för politikområdet Forskningspolitik*

att riksdagen godkänner det av regeringen föreslagna målet,

67. beträffande *långsiktig lösning av Kungl. bibliotekets finansiering*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub227 yrkande 6,

res. 3 (fp) – delvis

68. beträffande *anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001, m.m.*

att riksdagen

a) *bemyndigar* regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 25:16 *Särskilda utbildningsinsatser för vuxna*, besluta om bidrag till viss kvalificerad yrkesutbildning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 652 000 000 kr under åren 2002–2005,

b) *bemyndigar* regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 26:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation*, göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 2 810 000 000 kr under åren 2002–2006,

c) med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 2000/01:Ub227 yrkande 5, 2000/01:Ub236 yrkande 13, 2000/01:Ub315, 2000/01:Ub316 yrkandena 1 och 19, 2000/01:Ub428, 2000/01:Ub442, 2000/01:Ub448, 2000/01:Ub453, 2000/01:Ub466, 2000/01:Ub476 yrkande 1, 2000/01:Ub479 yrkande 7, 2000/01:Ub493 yrkande 1, 2000/01:Ub809, 2000/01:Ub810 yrkande 1, 2000/01:Ub811, 2000/01:Ub819 yrkandena 5, 8, 9, 11–16, 18–25, 29–37 och 39, 2000/01:Ub820 yrkandena 3, 4, 10, 18, 19, 33 och 34 i denna del, 2000/01:Fi211 yrkande 18 i denna del, 2000/01:So222 yrkande 5 samt 2000/01:T717 yrkande 8 *för budgetåret 2001 anvisar anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning* enligt uppställningen i bilaga 6.

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m)*, Eva Johansson (s), Inger Lundberg (s), Yvonne Andersson (kd)*, Lars Hjertén (m)*, Majléne Westerlund Panke (s), Tomas Högström (m)*, Tomas Eneroth (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd)*, Per Bill (m)*, Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c)*, Ulf Nilsson (fp)* och Agneta Lundberg (s).

* Har ej deltagit i beslutet under moment 68.

Reservationer

1. Införande av nationell skolpeng, m.m. (mom. 5, 6, 13, 14, 21, 22, 30, 57, 58 och 65) – m

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högström (m) och Per Bill (m) anför:

Moderata samlingspartiet anser att *en nationell skolpeng* skall införas. Staten bör ta över ansvaret för grundskolans finansiering fr.o.m. år 2002. Vi avsätter i vårt budgetalternativ 54,1 miljarder kronor år 2002 för detta ändamål vilket motsvarar kostnaden för grundskolan och innebär en förstärkning av skolorna. Alla elever skall ha reella möjligheter att fritt välja skola. En övergång till att fördela resurser efter vilken skola eleverna och föräldrarna väljer innebär att skolornas självständighet och frihet att förfoga över de ekonomiska medlen och hur de skall användas ökar. Riksdagen bör med bifall till motionerna 2000/01:Ub258, 2000/01:Ub260 yrkande 11, 2000/01:Ub819 yrkande 4, 2000/01:Sk1025 yrkande 6 och 2000/01:A806 yrkande 6 och med avslag på motion 2000/01:Ub202 yrkandena 1 och 2 som sin mening ge regeringen till känna vad vi nu har anfört.

Enligt vår uppfattning skall ett fristående nationellt *kvalitetsinstitut inom skolan inrättas* med uppgift att kvalitetsgranska alla skolor. Resultaten skall offentliggöras så att föräldrar och elever kan få del av skolornas kvalitet och basera sina val av skola på detta. Den nationella uppföljningen och utvärderingen är otillräcklig i nuvarande form. Kvalitetsfrågorna bör få en mer framskjuten plats i den svenska skolan. Skolverkets verksamhet beträffande uppföljning och utvärdering förs över till institutet. Mer specifika projekt som rör utvärdering och tillsynsverksamheten ligger kvar hos Skolverket. Kvarvarande verksamhet hos Skolverket förs samman med Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) som bildar en gemensam myndighet. Vi har i vårt budgetalternativ anvisat 50 miljoner kronor för ett nationellt kvalitetsin-

stitut år 2001. Riksdagen bör bifalla motionerna 2000/01:Ub216 yrkande 1, 2000/01:Ub260 yrkande 12, 2000/01:Ub819 yrkandena 2 och 3 och som sin mening ge regeringen till känna vad vi nu har anfört.

Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp är ett prioriterat område. Vi förordar att anslaget ökas med 3 miljoner kronor under de närmaste tre åren. Regeringen bör återkomma med förslag. Riksdagen bör med bifall till motion 2000/01:Ub819 yrkande 6 som sin mening ge regeringen till känna vad som vi nu har anfört.

Vi anser att en frivillig *barnskola bör inrättas* för barn i åldern fyra till sex år. Erfarenheterna av förskoleklassen som egen skolform kan därmed tas till vara. Verksamheten skall ha en tydlig pedagogisk inriktning och vara ett alternativ som föräldrarna kan välja för sina barn. Barns lust och förmåga till inläring måste tas till vara bättre än i dag. Inläringen är som mest effektiv under de tidiga åren när hjärnan utvecklas. Detta måste tas till vara. Riksdagen bör bifalla motionerna 2000/01:Ub260 yrkande 1 och 2000/01:Ub819 yrkande 10 och som sin mening ge regeringen till känna vad vi nu har anfört.

Vi vill understryka *behovet av fler studieplatser inom kvalificerad yrkesutbildning*. Denna utbildning har goda resultat och en stor efterfrågan. Vi anser att utbildningen bör byggas ut till att omfatta 25 000 platser år 2003. Regeringen bör återkomma med ett sådant förslag. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Ub819 yrkande 7 och som sin mening ge regeringen till känna vad vi nu har anfört.

Vi anser inte att man bör ändra *förutsättningarna för tillstånd till ett lärosäte med offentlig huvudman att utfärda examen* på det sätt som regeringen föreslår. Det bör vara kvaliteten i lärosätets verksamhet som är avgörande för examenstillstånd, inte regeringens bedömningar av arbetsmarknadsbehov eller lokaliseringspolitiska överväganden. Att examenstillstånd inte skall ges om utbildningen inte uppfyller de krav som ställs i högskoleförordningen inklusive examensordningen är en självklarhet och behöver inte uttryckas särskilt i 1 kap. 11 § högskolelagen. Riksdagen bör därför med anledning av motion 2000/01:Ub819 yrkande 1 avslå regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 11 §.

Universiteten och högskolorna har många olika uppgifter, alltifrån yrkesutbildning till förberedelse för forskning. Det behövs därför många olika typer av högskolor och en varierad universitetsstruktur. Vi anser att *ytterligare högskolor i stiftelseform* behövs i Sverige. Regeringen bör i budgeten för 2002 avsätta 2 miljarder kronor till inrättande av två nya stiftelsehögskolor. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub260 yrkande 16 och med anledning av motionerna 2000/01:Ub819 yrkande 38 och 2000/01:Ub820 yrkande 15 som sin mening ge regeringen till känna.

Med tanke på idrottens bredd och samhällsliga betydelse bör *idrottsforskningen* i hög grad vara ett ansvar för forskarsamhället, medan det mer behovsanpassade utvecklingsarbetet är en fråga för idrottens egna organisationer. Om Moderaternas förslag om ett nationellt institut för hälsa och medicin förverkligas i stället för Vetenskapsrådets medicinska ämnesråd, skapas bättre förutsättningar för en adekvat behandling av frågor om offentlig finansiering av idrottsforskning. Vad vi här har anfört bör riksdagen med anled-

ning av motion 2000/01:Kr537 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att *ett virtuellt universitet* bör inrättas i Sverige. Ett virtuellt universitet, med tillgång till kurser från universitet och andra lärosäten i hela världen online, kan spela en stor roll för utvecklingen av kunskapssamhället, både på grundutbildningsnivå och högre upp i utbildningsväsendet. Vi förordar också en utbyggnad av digital distansutbildning vid varje högskola och universitet. Riksdagen bör med bifall till motion 2000/01:Ub260 yrkande 21 som sin mening ge regeringen till känna vad vi här har anfört.

Centrala studiestödsnämnden bör enligt vår mening *konkurrensutsättas*, inte bara av finansiella skäl utan också därför att myndigheten visat tydliga prov på att inte kunna sköta sin uppgift. Handläggningstiderna är för långa och det är inte realistiskt att försöka sköta kontakterna med myndigheten per telefon. Riksdagen bör bifalla vår motion i ärendet.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 5, 6, 13, 14, 21, 22, 30, 57, 58 och 65 bort hemställa

5. beträffande *införande av nationell skolpeng*

att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Ub258, 2000/01:Ub260 yrkande 11, 2000/01:Ub819 yrkande 4, 2000/01:Sk1025 yrkande 6 och 2000/01:A806 yrkande 6 och med avslag på motion 2000/01:Ub202 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

6. beträffande *inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan*

att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Ub216 yrkande 1, 2000/01:Ub260 yrkande 12, 2000/01:Ub819 yrkandena 2 och 3 och med avslag på motionerna 2000/01:Ub202 yrkande 3, 2000/01:Ub216 yrkande 2, 2000/01:Ub225 yrkande 17, 2000/01:Ub236 yrkande 24 och 2000/01:Ub239 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

13. beträffande *skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub819 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

14. beträffande *införande av en barnskola*

att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Ub260 yrkande 1 och 2000/01:Ub819 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

21. beträffande *behovet av fler studieplatser inom kvalificerad yrkesutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub819 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

22. beträffande *förutsättningarna för tillstånd till ett lärosäte med offentlig huvudman att utfärda examen*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub819 yrkande 1 avslår regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 11 §,

30. *beträffande ytterligare högskolor i stiftelseform*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub260 yrkande 16 och med anledning av motionerna 2000/01:Ub819 yrkande 38 och 2000/01:Ub820 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

57. *beträffande idrottsforskningen*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Kr537 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

58. *beträffande inrättande av ett virtuellt universitet*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub260 yrkande 21 och med avslag på motion 2000/01:T230 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

65. *beträffande konkurrensutsättning av Centrala studiestödsnämnden*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub260 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

2. Inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan, m.m. (mom. 6, 9, 10, 18, 26, 42, 55, 59 och 60) – c

Sofia Jonsson (c) anför:

Centerpartiet anser att ett *kvalitetsinstitut inom skolan bör inrättas*. Vi anser att arbetet med utvärdering och kvalitetsutveckling görs bäst lokalt. Som huvudman för institutet skulle t.ex. kommunerna och lärarnas organisationer kunna fungera. Institutet bör ha till uppgift att jämföra data kommun för kommun och skola för skola. Det bör också ha till uppgift att utveckla och förfina metoder för utvärdering och stödja kommunerna i deras eget arbete bl.a. genom att erbjuda expertis inom området. I många kommuner pågår nu ett framgångsrikt kvalitetsarbete. Erfarenheterna från detta bör spridas och utnyttjas i större utsträckning. Centerpartiet har också i sitt budgetalternativ föreslagit särskilda medel för inrättande av institutet samt en viss minskning av anslaget till Skolverket. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Ub239 yrkande 15 och avslå motionerna 2000/01:Ub202 yrkande 3, 2000/01:Ub216 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Ub225 yrkande 17, 2000/01:Ub236 yrkande 24, 2000/01:Ub260 yrkande 12 och 2000/01:Ub819 yrkandena 2 och 3 och som sin mening ge regeringen till känna vad jag nu har anført.

Jag vill betona vikten av tidiga *insatser för läs- och skrivutveckling*. Resurserna bör ökas. Centerpartiet har i sitt budgetalternativ avsatt resurser för detta. Det är viktigt att förskolan och skolan tidigt är uppmärksam på de barn som riskerar att få läs- och skrivsvårigheter. Det är angeläget att lärare ges möjlighet till fortbildning om barns läs- och skrivutveckling, dyslexi och dyskalkyli, exempelvis enligt den s.k. Bornholmsmodellen. Det behövs också stöd till föräldrarna. Det är viktigt att föräldrarna deltar i barnens skolarbete hemma. Skolan måste kunna ge föräldrarna stöd och råd om barns inlärningsprocess genom t.ex. temakvällar om läs-, skriv- och matematikinläring. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Ub239 yrkandena 2, 14 och 20 och som sin mening ge regeringen till känna vad jag nu har anført.

Skolverket bör ges i uppdrag att initiera och utvärdera projekt *för distansutbildning i grund- och gymnasieskolan*. Jag anser att distansutbildningen bör utvecklas. Nya former för undervisning i grund- och gymnasieskolan kan prövas, t.ex. med distansundervisning någon dag i veckan. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:T713 yrkande 5.

När det gäller *personal inom barnomsorgen* vill jag framhålla vikten av att särskilda riktlinjer införs för förskollärare i läroplanen. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Ub239 yrkande 19.

Centerpartiet anser att *utbildningskvaliteten är viktigare än att utöka antalet utbildningsplatser* så att fri dimensionering uppnås. För kvaliteten är det viktigt att behörighetskraven inte sänks i takt med att antalet utbildningsplatser ökar. Det är viktigt att behörighetskraven är relevanta för den aktuella utbildningen. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub12 yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna.

Ett nationellt centrum för intelligenta transportsystem (ITS) bör inrättas vid *Högskolan Dalarna*. Den moderna informationstekniken i allmänhet, och ITS i synnerhet, är ett betydande stöd för att uppnå de trafikpolitiska målen. I regionen Dalarna finns en unik bas för uppbyggnad och etablering av ett nationellt kompetenscentrum, och Högskolan Dalarna är den viktigaste aktören i denna uppbyggnad. Målet är att Högskolan Dalarna skall förvärva rätt att utfärda doktorsexamen i ämnen som är relevanta för kunskapsområdet ITS. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub479 yrkande 6 som sin mening ge regeringen till känna.

Centerpartiet välkomnar att en mångfald av pedagogiker används i skolan. Därför måste *lärarutbildningar för alternativa pedagogiker* ges tillräckliga resurser. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub260 yrkande 21 som sin mening ge regeringen till känna.

Det är enligt min mening angeläget att *distansutbildningen byggs ut* i snabbare takt än vad som sker i dag och att den görs tillgänglig i hela landet. Med modern distansöverbryggande teknik kan människor på orter i glesbygden erbjudas högre utbildning som kvalitativt är att jämställa med traditionella studier på högskoleorter. Riksdagen bör med bifall till motionerna 2000/01:Ub494 yrkande 1 och 2000/01:MJ259 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna vad jag här har anfört.

Ett nytt *resurstilldelningssystem för distansutbildning* behöver införas som tar hänsyn till att distansutbildningar generellt har en lägre genomströmning än kurser förlagda till lärosäten. Som påpekas i motion 2000/01:Ub479 yrkande 9 innebär den lägre genomströmningen en ekonomisk påfrestning för utbildningsanordnaren utöver den merkostnad som tillkommer för utveckling av läromedel och kursplanering. Regeringen bör återkomma med förslag till hur ett sådant nytt system kan utformas, samtidigt som utbildningskvaliteten upprätthålls. Motionsyrkandet bör bifallas.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottet under momenten 6, 9, 10, 18, 26, 42, 55, 59 och 60 bort hemställa

6. beträffande *inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan*
att riksdagen bifaller motion 2000/01:Ub239 yrkande 15 och avslår motionerna 2000/01:Ub202 yrkande 3, 2000/01:Ub216 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Ub225 yrkande 17, 2000/01:Ub236 yrkande 24, 2000/01:Ub260 yrkande 12 och 2000/01:Ub819 yrkandena 2 och 3 och som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts.

9. beträffande *insatser för läs- och skrivutveckling*
att riksdagen bifaller motion 2000/01:Ub239 yrkandena 2, 14 och 20 och avslår motion 2000/01:Ub265 och som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

10. beträffande *distansutbildning i grund- och gymnasieskolan*
att riksdagen bifaller motion 2000/01:T713 yrkande 5 och som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

18. beträffande *personal inom barnomsorgen*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub239 yrkande 19 och med avslag på motionerna 2000/01:Ub225 yrkande 21 och 2000/01:Sf273 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

26. beträffande *prioritering av kvalitet framför ytterligare kvantitativ utbyggnad av den högre utbildningen*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub12 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

42. beträffande *utvecklingen av Högskolan Dalarna*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub479 yrkande 6 och med avslag på motionerna 2000/01:Ub401, 2000/01:Ub408, 2000/01:Ub413 och 2000/01:Ub447 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

55. beträffande *resurser till lärarutbildningar för alternativa pedagogiker*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub239 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

59. beträffande *utbyggnaden av distansutbildning m.m. inom högskolan*
att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Ub494 yrkande 1 och 2000/01:MJ259 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 2000/01:Ub440, 2000/01:T229 yrkande 5 och 2000/01:N325 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

60. beträffande *resurstilldelningen till distansutbildning m.m. inom högskolan*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub479 yrkande 9, med anledning av motionerna 2000/01:Ub498 yrkande 1, 2000/01:N383 yrkande 6, 2000/01:N386 yrkande 6 och 2000/01:N388 yrkande 9 samt med avslag på motionerna 2000/01:Ub449, 2000/01:Ub451 och 2000/01:T229 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

Ulf Nilsson (fp) anför:

Jag anser att ett *kvalitetsinstitut bör inrättas inom skolan* – en nationell skolinspektion. Det är fel att Skolverket både skall utveckla skolan och vara rådgivande organ till kommunerna samtidigt som verket är den instans som följer upp kvaliteten i skolan. Skolverket bör behålla sin stödjande och rådgivande roll och sina utvecklingsuppgifter. En ny myndighet bör skapas för att stärka statens roll i utvärderingen av skolans resultat. Regeringen bör snarast återkomma med förslag till en sådan myndighet – en nationell skolinspektion. Riksdagen bör med bifall till motionerna 2000/01:Ub225 yrkande 17 och 2000/01:Ub236 yrkande 24 och med avslag på motionerna 2000/01:Ub202 yrkande 3, 2000/01:Ub239 yrkande 15, 2000/01:Ub260 yrkande 12, 2000/01:Ub819 yrkandena 2 och 3 som sin mening ge regeringen till känna vad jag nu har anfört.

Folkpartiet anser att kommunerna skall vara skyldiga att ge extra resurser till *gymnasieskolor i utsatta områden*. Fler skolor med en attraktiv profil, magnetskolor, som drar till sig elever från olika stadsdelar bör startas. Tensta gymnasium är ett exempel på en lyckad magnetskola. Dessa skolor sätter prägel på hela stadsdelen. En bra och populär skola är positiv också för omgivningen. Regeringen bör ta initiativ för att stimulera en sådan utveckling. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Ub236 yrkande 31 och som sin mening ge regeringen till känna vad jag här har anfört.

Det är angeläget att alla elever har *tillgång till dator och egen e-postadress*. Det finns en risk för en uppdelning av eleverna i A- och B-lag, där några har tillgång till dator och IT i hemmet. Datorer är ett effektivt hjälpmedel för elever med särskilda behov, exempelvis läs- och skrivsvårigheter. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Ub236 yrkande 18.

Det är mycket angeläget att det finns tydliga *mål i förskolan*. Folkpartiet anser att det skall finnas två typer av mål. Mål att sträva mot skall ange inriktningen på förskolans pedagogiska verksamhet och uttrycka en önskad kvalitetsutveckling. Mål att uppnå skall uttrycka vad varje barn skall ha uppnått när de lämnar förskolan. Det är också mycket viktigt att samarbetet mellan föräldrar och förskola ständigt utvärderas. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Ub225 yrkandena 19 och 22 och som sin mening ge regeringen till känna vad jag nu har anfört.

När förskolan nu har ett större pedagogiskt ansvar är det mycket viktigt att *personal inom barnomsorgen* som har huvudansvaret för verksamheten är högskoleutbildad. Förskollärare har efter tre års högskoleutbildning en pedagogisk kompetens för att lära och utveckla barn. All personal med pedagogiskt ansvar skall vara högskoleutbildad. Det är därför viktigt att barnskötarna som i dag arbetar i förskolan ges möjlighet till vidareutbildning till förskollärare. Regeringen bör vidta erforderliga åtgärder. Riksdagen bör med bifall till motion 2000/01:Ub225 yrkande 21 och med anledning av motionerna 2000/01:Ub239 yrkande 19 och 2000/01:Sf273 yrkande 16 som sin mening ge regeringen till känna vad jag nu har anfört.

Genom att inrätta *ytterligare högskolor i stiftelseform* skulle Sverige få en sundare konkurrens inom utbildningssektorn och en garant för frihet och obundenhet. Mångfalden och därmed valfriheten för studenterna och kvaliteten på utbildningarna skulle öka. Flera av de nuvarande statliga högskolorna skulle kunna drivas i stiftelseform liksom Högskolan i Jönköping och Chalmers tekniska högskola. Vad jag här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub820 yrkande 15 och med anledning av motionerna 2000/01:Ub260 yrkande 16 och 2000/01:Ub819 yrkande 38 som sin mening ge regeringen till känna.

Kungl. biblioteket har stora problem med att klara verksamheten inom den budget myndigheten fått sig tilldelad. Man har infört anställningsstopp och stängt biblioteket på söndagar. Jag ställer mig bakom yrkande 6 i motion 2000/01:Ub227 om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en *långsiktig lösning av Kungl. bibliotekets finansiering*. Riksdagen bör bifalla motionsyrkandet.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottet under momenten 6, 7, 11, 17, 18, 30 och 67 bort hemställa

6. beträffande *inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan*

att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Ub225 yrkande 17 och 2000/01:Ub236 yrkande 24 samt med avslag på motionerna 2000/01:Ub202 yrkande 3, 2000/01:Ub216 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Ub239 yrkande 15, 2000/01:Ub260 yrkande 12 och 2000/01:Ub819 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

7. beträffande *gymnasieskolor i utsatta områden*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub236 yrkande 31 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

11. beträffande *tillgång till dator och egen e-postadress för alla elever*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub236 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

17. beträffande *mål i förskolan m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub225 yrkandena 19 och 22 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

18. beträffande *personal inom barnomsorgen*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub225 yrkande 21 och med anledning av motionerna 2000/01:Ub239 yrkande 19 och 2000/01:Sf273 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

30. beträffande *ytterligare högskolor i stiftelseform*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub820 yrkande 15 och med anledning av motionerna 2000/01:Ub260 yrkande 16 och 2000/01:Ub819 yrkande 38 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

67. beträffande *långsiktig lösning av Kungl. bibliotekets finansiering*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub227 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

4. Eleverna och informationen på Internet, m.m. (mom. 12, 18, 35, 49, 50 och 53) – kd

Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd) anför:

När det gäller *eleverna och informationen på Internet* vill vi kristdemokrater betona vikten av att eleverna lär sig sova och värdera denna information. Enligt en undersökning tror 60 % av eleverna på högstadiet att allt som finns på Internet är sant. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Ub316 yrkande 27.

Vi vill betona vikten av att *personal inom barnomsorgen* ges goda möjligheter till vidareutbildning och kompetenshöjning. Alla som arbetar med barn måste ges goda möjligheter till kompetensutveckling. Riksdagen bör bifalla motion 2000/01:Sf273 yrkande 16.

Linköpings universitet har enligt vår mening tilldelats alltför lågt *anslag till forskning och forskarutbildning*. I förhållande till grundutbildningens omfattning har detta anslag t.o.m. minskat sedan föregående år. Med en så pass låg forskningsandel riskeras kvaliteten inom utbildningen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ökade fakultetsanslag till Linköpings universitet. Vad vi här har anförts bör riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub509 som sin mening ge regeringen till känna.

Den satsning på ett kompetenscentrum för Internetteknik, som för närvarande diskuteras bland högskolorna i *Västsverige*, bör stödjas. Detta bör riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub424 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser det tydligt att *farmaceututbildningen* behöver byggas ut med fler studieplatser och att utbildningsplatserna bör spridas bättre över landet. Detta bör riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Ub434, 2000/01:Ub441 och 2000/01:Ub463 som sin mening ge regeringen till känna.

Det behövs enligt vår mening en kraftfull och omedelbar satsning på *forskning inom området vuxenutbildning med inriktning mot handikappade*. Folkbildningsforskningen har en viktig roll härvidlag. Den forskning som Centrum för handikappvetenskap vid Linköpings och Örebro universitet bedriver bör involveras som en naturlig del vid utvecklingen av vuxenutbildning som vänder sig till alla medborgare. Vad vi här har anförts bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub287 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 12, 18, 35, 49, 50 och 53 bort hemställa

12. beträffande *eleverna och informationen på Internet* att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub316 yrkande 27 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

18. beträffande *personal inom barnomsorgen*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Sf273 yrkande 16 och med avslag på motionerna 2000/01:Ub225 yrkande 21 och 2000/01:Ub239 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

35. beträffande *anslag till Linköpings universitet för forskning och forskarutbildning*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub509 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

49. beträffande *utbyggnad av utbildning och forskning i Västsverige*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub424 och med avslag på motionerna 2000/01:Ub437 och 2000/01:T230 yrkandena 1, 3 och 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

50. beträffande *farmaceututbildning*
att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Ub434, 2000/01:Ub441 och 2000/01:Ub463 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

53. beträffande *forskning inom området vuxenutbildning med inriktning mot handikappade*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub287 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

5. Maxtaxa inom barnomsorgen, m.m. (mom. 15, 27, 29 och 56) – m, kd, c, fp

Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Tomas Högstrom (m), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Sofia Jonsson (c) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Vi avvisar *maxtaxan inom barnomsorgen*. Vi anser att maxtaxan är orättvis och främst ett sätt att tvinga föräldrarna att välja en viss form av barnomsorg. En maxtaxa förstärker dagens orättvisor mellan dem som kan och vill utnyttja den kommunalt finansierade barnomsorgen och dem som vill eller måste ordna annan barnomsorg. Maxtaxan har en felaktig fördelningspolitisk profil då den endast ger en marginell förbättring för familjer med låga inkomster och stora förbättringar för dem med höga inkomster. Maxtaxan är vidare ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen och äventyrar såväl andra kommunala verksamheter som kvaliteten i barnomsorgen.

Familjepolitiken måste skapa större möjligheter för föräldrar att kombinera arbetsliv med föräldraskap. Stödet till barnomsorg skall omfatta alla barn. Föräldrarna måste ges ekonomiska möjligheter att styra över sin tid och valet av barnomsorg. Vi vill ge självbestämmande till föräldrarna. Ett barnomsorgskonto på 40 000 kr per barn i förskoleåldern bör därför införas. Pengarna skall få användas av barnets föräldrar under barnets hela förskoletid. Den enda begränsningen som görs är att maximalt 20 000 kr får tas ut under ett år. Pengarna skall vara skattefria och skall inte påverka andra transfereringar eller bidrag men beaktas vid bedömning om socialbidrag skall ges. Barnomsorgskonto bör införas den 1 januari 2002 men övergångsvis med 40 000 kr

för ettåringar och 20 000 kr för tvååringar. Samtidigt bör införas en avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader upp till 50 000 kr per barn och år. Avdraget skall göras i den kommunala taxeringen och minskar kommunalskatten. Kommunerna skall kompenseras för skattebortfallet. Tillsammans med barnomsorgskontot ökar avdragsrätten möjligheterna att använda andra typer av barnomsorgsalternativ. Vi vill också återinföra en etableringsfrihet inom barnomsorgen. Vi vill betona vikten av en mångfald av olika driftsformer. Familjedaghem, föräldrakooperativ, öppna förskolor och privata alternativ skall finnas som komplement till kommunens verksamhet. Ersättningar skall ges till privat och kooperativ barnomsorg på samma villkor som den kommunala skolan. Regeringen bör snarast återkomma med förslag till erforderlig lagstiftning.

Döva och hörselskadade ungdomar bör ges samma möjligheter till universitetsstudier som hörande ungdomar. Det finns därför behov av att överväga hur man åtminstone på någon ort i landet kan utveckla en *teckenspråkig universitetsmiljö*. Detta bör riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub415 som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen har fortsatt att utsätta de tre *frikyrkliga teologiska högskolorna* för ekonomisk särbehandling, genom att inte tilldela dem *statsbidrag* efter samma villkor som gäller för övriga lärosäten, såväl statliga som fristående. Vi anser att detta är orättvist och bör rättas till snarast. För de berörda högskolorna är detta en högst betydelsefull sak, medan det ur statsfinansiell synpunkt rör sig om marginella justeringar. Det är också skäligt att tilldela dessa högskolor ytterligare årsstudieplatser, så att en rimlig tillväxt kan komma till stånd även där. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub473 yrkandena 1–3 och med anledning av motion 2000/01:Ub819 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att skolutvecklingen gagnas av alternativ pedagogik. Vid *Rudolf Steinerhögskolan* bedrivs *lärarutbildning* i waldorfpedagogik. Det är rimligt att ta till vara etablerad kompetens, som i fråga om waldorfpedagogik finns där. I stället har regeringen fördröjt och förhalat frågan om statligt stöd till Rudolf Steinerhögskolan. Regeringen bör nu pröva frågan om att ge Rudolf Steinerhögskolan ett särskilt uppdrag vad beträffar utbildning och forskning i waldorfpedagogik. Vad vi här har anfört bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub456 och med anledning av motion 2000/01:Ub460 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 15, 27, 29 och 56 bort hemställa

15. beträffande *maxtaxa inom barnomsorgen m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Ub239 yrkande 1, 2000/01:Ub243 yrkande 1, 2000/01:Sk1025 yrkande 4, 2000/01:Sf273 yrkandena 12 och 14, 2000/01:Sf308 yrkandena 8 och 9 och 2000/01:So303 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

27. beträffande *utveckling av en teckenspråkig universitetsmiljö*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub415 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

29. beträffande *statsbidragen till de frikyrkliga teologiska högskolorna m.fl.*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub473 yrkandena 1–3 och med anledning av motion 2000/01:Ub810 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

56. beträffande *lärarutbildning vid Rudolf Steinerhögskolan*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub456 och med anledning av motion 2000/01:Ub460 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

6. Den öppna förskolan, m.m. (mom. 16 och 38) – kd, c

Yvonne Andersson (kd), Erling Wälivaara (kd) och Sofia Jonsson (c) anför:

Vi vill betona vikten av att arbetet inom *den öppna förskolan* tas till vara och utvecklas. Den har stor betydelse för barn och föräldrar i utsatta stadsdelar. Riksdagen bör bifalla motionerna 2000/01:Sf273 yrkande 15 och 2000/01:Sf611 yrkande 13.

Vi anser det självklart att konstnärliga utbildningar skall bedrivas under samma ekonomiska villkor, oavsett om de anordnas av någon av de konstnärliga högskolorna i Stockholm eller av andra lärosäten. Eftersom regeringen inte tänker ålägga den förra gruppen av högskolor någon begränsning av antalet helårsstudenter för vilka de får *tillämpa prislappen för utbildningsområde musik* anser vi att inte heller *Örebro universitet* bör åläggas någon sådan begränsning. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub416 och med anledning av motion 2000/01:Ub475 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 16 och 38 bort hemställa

16. beträffande *den öppna förskolan*

att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Sf273 yrkande 15 och 2000/01:Sf611 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

38. beträffande *rätten för Örebro universitet att tillämpa prislappen för utbildningsområdet musik*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub416 och med anledning av motion 2000/01:Ub475 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

7. Villkoren när tillstånd för lärosäte med offentlig huvudman att utfärda examen återkallas, m.m. (mom. 23, 32 och 64) – m, fp

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högström (m), Per Bill (m) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Vi anser det svårförståeligt att studenterna skall kunna avlägga examen vid ett lärosäte efter det att Högskoleverket har förklarat att utbildningen där inte

håller högskolemässig kvalitet. Enskilda studenter kan drabbas hårt av att den utbildning de satsat på kommer att betraktas som mindre värd. Regeringens formulering av *villkoren när tillstånd för lärosäte med offentlig huvudman att utfärda examen återkallas* bör därför inte godtas. Vårt förslag är i stället att respektive lärosäte ansvarar för att studenter som så vill får fortsätta sin utbildning vid ett annat lärosäte. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagregler som anger hur högskolor som förlorat sin examensrätt skall ta ansvar för studenterna på den utbildning som examen avser. Riksdagen bör således avslå regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 11 a § och med bifall till motion 2000/01:Ub820 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna vad som ovan anförts.

Indragningen fr.o.m. 2001 av de 5 miljoner kronor som tilldelats Lunds universitet engångsvis budgetåren 1999 och 2000 för *Trafikflyghögskolan* borde ha föregåtts av en prövning av de ekonomiska förutsättningarna. Jag vill erinra om att behovet av piloter på den expanderande flygmarknaden är stort. Regeringen måste se till att skapa förutsättningar för fortsatt verksamhet inom Trafikflyghögskolan. Vad jag här har anført bör riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Ub487, 2000/01:Ub492 och 2000/01:Ub497 som sin mening ge regeringen till känna.

Enligt vår mening bör *ett oberoende kvalitetsinstitut*, som är fristående från Högskoleverket, inrättas för att säkerställa och garantera kvaliteten på högskolans utbildningar. Som närmare utvecklas i motion 2000/01:Ub820 yrkande 6 kan institutet bestå av representanter för ämnesområden, fack och vetenskapliga tidskrifter. Dessa oberoende utvärderare skall bl.a. genomföra ranking av utbildningar och kvalitetsjämförelser. Genom att resultaten diskuteras offentligt tvingas enskilda lärosäten ifrågasätta, försvara och förändra sin verksamhet. Riksdagen bör med bifall till motionsyrkandet begära att regeringen återkommer med förslag om ett oberoende kvalitetsinstitut.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 23, 32 och 64 bort hemställa

23. beträffande *villkoren när tillstånd för lärosäte med offentlig huvudman att utfärda examen återkallas*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub820 yrkandena 2 och 5 dels avslår regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) såvitt avser 1 kap. 11 a §, dels som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

32. beträffande *Trafikflyghögskolan*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Ub487, 2000/01:Ub492 och 2000/01:Ub497 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

64. beträffande *inrättande av ett oberoende kvalitetsinstitut för den högre utbildningen*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub820 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

8. Centrum för handikappvetenskap vid Linköpings och Örebro universitet (mom. 36) – kd, c, fp

2000/01:UbU1

Yvonne Andersson (kd), Erling Wälivaara (kd), Sofia Jonsson (c) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Vid *Centrum för handikappvetenskap*, som är en gemensamt prioriterad satsning av *Linköpings och Örebro universitet*, bedrivs den enda forskarutbildningen i Europa i handikappvetenskap. Detta centrum bör uppmärksammas som en nationell resurs och anvisas medel så att långsiktig verksamhet säkerställs. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub410 yrkandena 1 och 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 36 bort hemställa

36. beträffande *Centrum för handikappvetenskap vid Linköpings och Örebro universitet*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub410 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

9. Östersjöuniversitetet – the Baltic University Programme (mom. 63) – m, kd, fp

Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Tomas Högröm (m), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Med hänsyn till den angelägna verksamhet som bedrivits inom the Baltic University Programme bedömer vi det som synnerligen angeläget att ett mer långsiktigt finansieringssätt kan ersätta den nuvarande, mer ad hoc-betonade finansieringen, som dessutom förefaller komma att upphöra. Ett sätt är att inom ramen för det svenska biståndsanslaget eller Östersjöanslaget ange en särskild post som avser the Baltic University Programme. Frågan om finansieringen bör kunna lösas senast i regeringens regleringsbrev för år 2001. Vad vi här har anförts bör riksdagen med bifall till motion 2000/01:Ub435 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 63 bort hemställa

63. beträffande *Östersjöuniversitetet – the Baltic University Programme*
att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:Ub435 och 2000/01: MJ798 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

1. Anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001 (mom. 68) – m

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högström (m) och Per Bill (m) anför:

Moderata samlingspartiet har i sina motioner föreslagit en annan inriktning av statens budget och andra utgiftsramar än dem som riksdagen nyligen har fastställt. Vårt alternativ framgår av reservation 12 i finansutskottets betänkande 2000/01:FiU1. För utgiftsområde 16 innebär det en ram som är drygt 1,2 miljarder kronor lägre än den som nu har fastställts (rskr. 36). Eftersom vi ser vårt budgetförslag som en helhet, väljer vi att inte reservera oss här till förmån för våra förslag när det gäller utgiftsområde 16.

Våra förslag till anslagsbelopp framgår av bilaga 6 till detta betänkande. Vårt alternativ innebär en annan fördelning mellan de tre områdena skola och barnomsorg, universitet och högskolor samt nationella och internationella forskningsresurser. Jämfört med regeringens förslag vill vi minska anslagen till det förstnämnda området och öka resurserna till högre utbildning och forskning.

Kvalitetsfrågorna måste få en mer framskjutande plats i den svenska skolan. Vi vill därför inrätta ett fristående nationellt kvalitetsinstitut fr.o.m. den 1 januari 2001. Skolverkets verksamhet beträffande uppföljning och utvärdering förs över till institutet. Mer specifika projekt som rör utvärdering och tillsynsverksamheten ligger kvar hos Skolverket. Kvarvarande verksamhet hos Skolverket förs samman med statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) som bildar en gemensam myndighet. Anslaget till SIH utgår. Det nya kvalitetsinstitutet tilldelas 50 miljoner kronor för år 2001, ett nytt anslag.

Vi anser att anslaget 11.1 *Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna* skall utgå. Problemen med utanförskap löses inte med mer statsbidrag till vissa kommuner. Det som behövs är i stället att alla elever ges bra möjlighet att välja skola och att staten tar över finansieringen av skolan. Vi välkomnar att regeringen föreslår en ökning av anslaget till *Forskning inom skolväsendet*. Vi föreslår dock en ytterligare ökning med 8 miljoner kronor för att möjliggöra att Skolverket ges möjlighet att följa de förändringar som vi föreslår. Vi har under flera år drivit frågor som handlar om informationsteknikens betydelse för utveckling, modernisering och förnyelse av skolans arbetssätt och pedagogik. Vi vill anvisa drygt 327 miljoner mer än regeringen under de kommande tre åren. Antalet lärare som ges möjlighet att delta måste öka. För år 2001 anslår vi drygt 47 miljoner mer än regeringen. *Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp* är ett prioriterat område. Anslaget bör öka med 3 miljoner kronor under de närmaste tre åren. För år 2001 föreslår vi ytterligare 1 miljon kronor. Vi föreslår att anslaget *Specialskolor och resurscenter* utökas med 30 miljoner kronor under kommande treårsperiod, varav 10 miljoner för år 2001 i syfte att utveckla den kompetens som finns i dessa skolor. Regeringens förslag att lägga ned de statliga specialskolorna för elever med omfattande och komplicerade funktionshinder vid Ekeskolan och Hällsboskolan har vi avvisat tidigare.

Vårt förslag till resurstillskott säkerställer undervisningen vid skolorna. Vi vill i sammanhanget peka på att även Kristdemokraterna har avsatt medel för dessa skolor. Vi föreslår också ytterligare medel under anslaget *Bidrag till svensk undervisning i utlandet*. För år 2001 föreslår vi ytterligare 10 miljoner kronor. De svenska skolorna i utlandet underlättar svenska medborgares möjligheter att arbeta utomlands.

Vi har tidigare föreslagit avslag på propositionen om Maxtaxa m.m. och lämnat förslag till alternativa lösningar. Anslaget till *Maxtaxa i barnomsorgen m.m.* bör utgå (-150 miljoner kronor). Även anslaget till personalförstärkningar i skola och fritidshem bör utgå (-500 miljoner kronor). Enligt vår uppfattning krävs mer genomgripande förändringsbeslut.

I avvaktan på den aviserade propositionen om vuxnas lärande föreslår vi en successiv neddragning av antalet platser inom det s.k. Kunskapslyftet. Vi förordar samtidigt att den kvalificerade yrkesutbildningen byggs ut till att omfatta 25 000 studieplatser år 2003, vilket är en påtagligt större satsning än vad regeringen medger trots goda resultat och stor efterfrågan på denna utbildning.

Vi anser att en ökad satsning på grundutbildning vid *universitet och högskolor* är strategiskt viktig. Därför räknar vi för treårsperioden 2001–2003 med en ökning på 1,3 miljarder kronor för detta. Detta ger utrymme för en särskild satsning på civilingenjörsutbildning med inriktning mot IT. Urholkningen av grundutbildningsanslagen måste stoppas. Vårt förslag innebär en ökning per plats och en annan princip för fördelningen av studieplatser än den regeringen använt. Fördelningen skall inte styras av regionalpolitiska hänsyn, utan i första hand ske så att den följer studenternas val och främjar ökad kvalitet inom grundutbildningen. Lärosäten som inte får tillräckligt många sökande i relation till antalet studieplatser skall överföra ej utnyttjade resurser till det nya anslag som vi föreslår. Med vår modell skulle Stockholmsungdomar kunna få sitt utbildningsbehov tillgodosett vid lärosätena i Stockholmsregionen och inte bli hänvisade till att söka sig utanför denna. Göteborgs universitet skulle inte behöva avvisa förstahandsökande till läkarutbildningen. I vårt förslag ökar anslagsbeloppet under anslaget 25:69 *Enskilda och kommunala högskoleutbildningar* med 70 miljoner kronor, vilket ger utrymme för stöd till fristående pedagogiska utbildningar och till Chalmers för dess mikroelektroniska centrum. Vi vill också göra en kraftig förstärkning av anslagen till den fria forskningen, för treårsperioden 1,9 miljarder kronor. Därav avser 145,1 miljoner kronor förstärkning av fakultetsanslagen budgetåret 2001. Därmed skulle behovet av ökade forskningsresurser i Skåne och andra regioner tillgodoses. Mot bakgrund av de förstärkningar vi föreslår av både grundutbildnings- och fakultetsanslagen kan hela anslaget 25:70 avskaffas och anslaget 25:71 minskas med 50 miljoner kronor.

Centrala studiestödsnämnden tillförs 50 miljoner kronor i vårt budgetalternativ. Anledningen är att vi inte anser att myndigheten direkt skall disponera avgiftsintäkter. Tekniken är ett sätt för regeringen att kringgå budgetramarna och döljer offentlig expansion i tabellverket. I realiteten innebär vårt förslag ett besparingskrav på Studiestödsnämnden som vi också vill konkurrensutsätta. *Distansutbildningsmyndigheten* bör enligt vår mening avvecklas. Medlen som regeringen beräknar för denna myndighet använder vi för för-

stärkning av grundutbildningsanslagen. Vi vill att anslaget *Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.* skall halveras, dvs. minskas med 8,7 miljoner kronor.

Vi föreslår att inrättandet av Vetenskapsrådet som en överbyggnad omedelbart avbryts. I stället bör de tre ämnesråden göras till självständiga myndigheter. De sammanlagt 1,8 miljarder kronor som regeringen vill anslå för Vetenskapsrådet bör fördelas mellan de tre ämnesråden i de proportioner som i dag gäller för MFR, HSFR respektive NFR/TFR, om man bortser från medlen för internationella avgifter och stöd till s.k. nationella anläggningar. Vi föreslår också att ämnesrådet för medicin skall sammanföras med det blivande forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap till ett nytt nationellt institut för hälsa och medicin. I vårt budgetalternativ har vi fört upp tre nya anslag på statsbudgeten. Till *Nationella institutet för hälsa och medicin* vill vi anvisa 630,7 miljoner kronor, till *Vetenskapsrådet för naturvetenskap och teknik* anvisas 1 239,9 miljoner kronor och till *Vetenskapsrådet för humanism och samhällskunskap* 303,2 miljoner kronor.

2. Anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001 (mom. 68) – kd

Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd) anför:

Kristdemokraterna har i sina motioner föreslagit en annan inriktning av statens budget och andra utgiftsramar än dem som riksdagen nyligen har fastställt. Vårt alternativ framgår av reservation 13 i finansutskottets betänkande 2000/01:FiU1. För utgiftsområde 16 innebär det en ram som är drygt 1,3 miljarder kronor lägre än den som nu har fastställts (rskr. 36). Eftersom vi ser vårt budgetförslag som en helhet, väljer vi att inte reservera oss här till förmån för våra förslag när det gäller utgiftsområde 16.

Våra förslag till anslagsbelopp framgår av bilaga 6 till detta betänkande.

Vi har tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet och Folkpartiet presenterat en alternativ politik för förskolan. Vi anser att anslaget *Maxtaxa i barnomsorgen m.m.* skall utgå (-150 miljoner kronor). Vi anser vidare att anslaget *Personalförstärkningar i skola och fritidshem* skall utgå (-500 miljoner kronor). Vi avsätter medel för återinförandet av de fasta skoldelarna vid Ekeskolan och Hällsboskolan. Under ett särskilt anslag avsätter vi 5 miljoner kronor år 2001. Vi vill i sammanhanget peka på att även Moderaterna har avsatt särskilda medel för dessa skolor. Vi föreslår vidare en minskning av anslaget till *Särskilda utbildningsinsatser för vuxna* med 40 miljoner kronor. Regeringen tycks ha anammat våra krav på en jämn förändringstakt och Kunskapslyftet avtar successivt.

Vi föreslår en besparing på anslaget till *Statens skolverk* med 20 miljoner kronor, vilket motsvarar anslagssparandet för år 1999. Vi anser att medel skall avsättas för IT-utveckling i skolorna, men satsningarna bör ske i realistisk takt. Vi minskar därför anslaget med 100 miljoner kronor för 2001. Anslagsutvecklingen för anslaget *Utveckling av skola och barnomsorg* innehåller många delar och det går inte att läsa ut vilka medel varje del tilldelas och en nedskärning sker år 2003. Vi har valt att anvisa ett belopp motsvarande

det belopp regeringen aviserar för år 2003. Anslaget minskas med 250 miljoner kronor. Vi vill betona att skolans utvecklingsverksamhet skall skötas av kommunerna och inte genom statliga örönmärkta pengar. Vi för över dessa medel till kommunerna.

Den pågående utbyggnaden av *universitet och högskolor* har inte varit problemfri. Det råder stor brist på bostäder på högskoleorterna. Den snabba utbyggnaden har lett till dokumenterade kvalitetsbrister i utbildningen, vilket är oroande. Det finns risk att låg kvalitet långsiktigt ger högre kostnader. Vi vill se en välplanerad utbyggnad i jämn och hög takt, där utbyggnaden av grundutbildning och forskning går hand i hand. Nya platser skall tillkomma i hela landet. Utbyggnaden av grundutbildningen bör ske med 7 500 platser per år de närmaste tre åren. I vårt budgetförslag minskas därför anslagen till grundutbildning med 119 miljoner kronor och fakultetsanslagen med 150 miljoner kronor. Det anslagsbelopp vi föreslår för grundutbildningen inrymmer dels en höjning av studentpengen till en kostnad av 100 miljoner kronor, dels en satsning av 100 miljoner kronor för kvalitetssatsning inom spetsutbildningen.

Som ett led i besparingar på myndigheter minskar vi anslaget till *Högskoleverket* med 30 miljoner kronor. Enligt vår bedömning kan en förändring av basnivån göras utan inskränkningar i verksamheten, eftersom myndigheten hade ett anslagssparande 1999 på motsvarande belopp. Vi minskar också anslaget till *Centrala studiestödsnämnden* med 15 miljoner kronor med hänvisning till att nämnden numera har rätt att disponera avgiftsintäkter.

3. Anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001 (mom. 68) – c

Sofia Jonsson (c) anför:

Centerpartiet har i sina motioner föreslagit en annan inriktning av statens budget och andra utgiftsramar än dem som riksdagen nyligen har fastställt. Vårt alternativ framgår av reservation 14 i finansutskottets betänkande 2000/01:FiU1. För utgiftsområde 16 innebär det en ram som är 40 miljoner kronor lägre än den som nu har fastställts (rskr. 36). Eftersom vi ser vårt budgetförslag som en helhet, väljer vi att inte reservera oss här till förmån för våra förslag när det gäller utgiftsområde 16.

Våra förslag till anslagsbelopp framgår av bilaga 6 till detta betänkande.

Vi föreslår en minskning av anslaget till *Statens skolverk* med 50 miljoner kronor. I stället föreslår vi inrättande av ett nationellt kvalitetsinstitut, vilket tilldelas 200 miljoner kronor under ett särskilt anslag. Vi föreslår vidare en minskning av anslaget *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* med 100 miljoner kronor. Centerpartiet vill i stället göra en särskild satsning för att stärka kompetensen och insatserna mot läs- och skrivsvårigheter samt dyskalkyli och anvisar 200 miljoner kronor under ett särskilt anslag. Centerpartiet föreslår att hela anslaget *Personalförstärkningar i skola och fritidshem* skall flyttas till utgiftsområde 25. Utbildningssatsningen bör gå direkt till kommunerna.

Centerpartiet har drivit på utbyggnaden av utbildningsplatser runtom i landet. Det viktigaste är nu att följa upp den utbyggnad som sker med resurser för att säkra kvaliteten. Det gör vi i vårt budgetförslag genom att stärka forskningsresurserna vid de nya universiteten och Mithögskolan med 10 miljoner kronor var och Högsolan i Kalmar och Blekinge tekniska högskola med 8 miljoner kronor var. De mindre högskolornas forskningsresurser stärker vi genom att tillföra 100 miljoner kronor på anslaget 25:71 *Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor*. Därmed kan behoven bl.a. vid Högsolan Dalarna och Högsolan i Skövde tillgodoses. Vi anser att anslaget 25:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* kan minskas med 100 miljoner kronor. Högsolorna i Borås och Jönköping bör vardera få 5 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit. Resurserna till övriga ändamål – utöver Högsolan i Jönköping – under anslaget 25:69 *Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.* kan minskas med 6 miljoner kronor.

Vi vill att *Distansutbildningsmyndigheten* vidareutvecklas till ett kreativt centrum för distansutbildning i hela landet och får status som egen högskola, en distanshögskola, med ett bredare mandat och fler högskoleplatser. För att främja en sådan utveckling ökar vi anslaget till myndigheten med 50 miljoner kronor.

4. Anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001 (mom. 68) – fp

Ulf Nilsson (fp) anför:

Folkpartiet har i sina motioner föreslagit en annan inriktning av statens budget och andra utgiftsramar än dem som riksdagen nyligen har fastställt. Vårt alternativ framgår av reservation 15 i finansutskottets betänkande 2000/01: FiU1. För utgiftsområde 16 innebär det en ram som är drygt 500 miljoner kronor lägre än den som nu har fastställts (rskr. 36). Eftersom vi ser vårt budgetförslag som en helhet, väljer vi att inte reservera oss här till förmån för våra förslag när det gäller utgiftsområde 16.

Våra förslag till anslagsbelopp framgår av bilaga 6 till detta betänkande.

Folkpartiet anser att den förbättrade konjunkturen gör att utgifterna för Kunskapslyftet kan minska med ca 25 %. En mindre volym på Kunskapslyftet förordas och en minskning av anslaget med 1 000 miljoner kronor.

Den snabba utbyggnaden av *universitet och högskolor* får inte urholka kvaliteten i undervisning och forskning. Folkpartiet förordar en sänkt utbyggnadstakt för grundutbildningen. Man bör planera för 6 000 färre studenter än regeringen gör. Utbyggnaden skall inte fungera som regionalpolitik, utan resurserna skall koncentreras till de lärosäten studenterna söker sig till. I vårt budgetalternativ föreslår vi att 120 miljoner kronor fördelas mellan universitet som har ett uppenbart högt sökandetryck. Med vårt förslag tillgodoses behovet av fler platser bl.a. i Stockholmsområdet samt i andra regioner där sökandetrycket är högt. De medel som frigörs genom den dämpade utbyggnadstakten skall användas till en höjning av kvaliteten i grundutbildningen och till att komma i kapp när det gäller lärare. Vi vill också öka an-

slagen till forskning och forskarutbildning vid vissa lärosäten med sammanlagt 75,6 miljoner kronor år 2001. Under treårsperioden 2001–2003 vill vi anvisa sammanlagt 1,5 miljarder kronor mer än regeringen på forskning och forskarutbildning. I vårt budgetförslag för år 2001 ingår ett särskilt anslag på 500 miljoner kronor för detta.

De ökade anslagen till forskning och forskarutbildning vid vissa lärosäten finansierar vi genom att minska anslaget till *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* med 76 miljoner kronor, vilket belopp motsvarar de nya medel som enligt regeringens förslag skall tillföras Vetenskapsrådet.

Folkpartiet vill vidare öka det statliga stödet till Stiftelsen Svenska Barnboksinstitutet (SBI), som utför ett viktigt arbete för att stimulera barns läsande och vars verksamhet beräknas gå med underskott nästa budgetår. Anslaget till *Kungl. biblioteket*, från vilket stödet till SBI utgår, räknas upp med 1,35 miljoner kronor.

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

2000/01:UbU1
Bilaga 1

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100)

2000/01:UbU1
Bilaga 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna

2000/01:UbU1
Bilaga 3

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina

2000/01:UbU1
Bilaga 5

Utskottets, regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2001 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag. Namnen på anslagen 25:42, 25:43 och 25:44 har ändrats med anledning av beslut som regeringen fattat efter det att budgetpropositionen lades fram.

Företrädarna för (m), (kd), (c) och (fp) har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 1–4).

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(kd)	(c)	(fp)
11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna	(ram)	220 000	-220 000			
25:1 Statens skolverk	(ram)	305 737		-20 000	-50 000	
25:2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg	(ram)	449 206		-250 000	-100 000	
25:3 Forskning inom skolväsendet	(ram)	30 000	+8 000			
25:4 Program för IT i skolan	(ram)	652 856	+47 144	-100 000		
25:5 Statens institut för handikappfrågor i skolan	(ram)	125 292	-125 292			
25:6 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp	(ram)	21 788	+1 000			
25:7 Specialskolemyndigheten och resurscenter	(ram)	411 774	+10 000			
25:8 Särskilda insatser på skolområdet	(ram)	278 526				
25:9 Sameskolstyrelsen	(ram)	29 666				
25:10 Maxtaxa i barnomsorgen m.m.	(ram)	150 000	-150 000	-150 000		

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(kd)	(c)	(fp)
25:11 Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem	(ram)	500 000	-500 000	-500 000	-500 000	
25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola	(ram)	114 540				
25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	(ram)	74 195	+10 000			
25:14 Statens skolor för vuxna	(ram)	40 427				
25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning	(ram)	163 535				
25:16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna	(ram)	4 156 379	-712 500	-40 000		-1 000 000
25:17 Uppsala universitet: Grundutbildning	(ram)	860 073				
25:18 Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	1 011 513				+6 300
25:19 Lunds universitet: Grundutbildning	(ram)	1 086 137				+20 000
25:20 Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	1 018 384				+6 300
25:21 Göteborgs universitet: Grundutbildning	(ram)	1 059 240				+39 000
25:22 Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	827 059				+6 300
25:23 Stockholms universitet: Grundutbildning	(ram)	724 666				+25 000
25:24 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	842 831				+6 300
25:25 Umeå universitet: Grundutbildning	(ram)	795 773				
25:26 Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	576 946				+6 300
25:27 Linköpings universitet: Grundutbildning	(ram)	788 230				+6 000
25:28 Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	391 052				+6 300
25:29 Karolinska Institutet: Grundutbildning	(ram)	276 092				
25:30 Karolinska Institutet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	641 421				+6 300
25:31 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	(ram)	804 754				+12 000
25:32 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	(ram)	559 400				+6 300

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(kd)	(c)	(fp)
25:33 Luleå tekniska universitet: Grundutbildning	(ram)	437 315				
25:34 Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	199 590				+6 300
25:35 Karlstads universitet: Grundutbildning	(ram)	340 190				
25:36 Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	97 246			+10 000	+6 300
25:37 Växjö universitet: Grundutbildning	(ram)	295 088				
25:38 Växjö universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	97 361			+10 000	+6 300
25:39 Örebro universitet: Grundutbildning	(ram)	349 346				
25:40 Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning	(ram)	97 476			+10 000	+6 300
25:41 Mithögskolan: Grundutbildning	(ram)	477 412				
25:42 Mithögskolan: Forskning och forskarutbildning ¹	(ram)	86 761			+10 000	
25:43 Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning ²	(ram)	187 386				
25:44 Blekinge tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning ³	(ram)	34 228			+8 000	
25:45 Malmö högskola: Grundutbildning	(ram)	479 430				+7 000
25:46 Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning	(ram)	54 380				
25:47 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	(ram)	274 773			+8 000	
25:48 Högskolan i Kalmar: Forskning och forskarutbildning	(ram)	34 156				
25:49 Mälardalens högskola: Grundutbildning	(ram)	347 694				

¹ i budgetpropositionen benämnt Mithögskolan: Forskning

² i budgetpropositionen benämnt Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Grundutbildning

³ i budgetpropositionen benämnt Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Forskning och forskarutbildning

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(kd)	(c)	(fp)
25:50 Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning	(ram)	2 000				
25:51 Danshögskolan: Grundutbildning	(ram)	24 404				
25:52 Dramatiska institutet: Grundutbildning	(ram)	61 784				
25:53 Högskolan i Borås: Grundutbildning	(ram)	224 312			+5 000	
25:54 Högskolan Dalarna: Grundutbildning	(ram)	255 661				
25:55 Högskolan på Gotland: Grundutbildning	(ram)	86 301				
25:56 Högskolan i Gävle: Grundutbildning	(ram)	246 202				
25:57 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	(ram)	180 680				
25:58 Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	(ram)	198 585				
25:59 Högskolan i Skövde: Grundutbildning	(ram)	183 721				
25:60 Högskolan i Trollhättan/Uddevalla: Grundutbildning	(ram)	163 603				
25:61 Idrottshögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	35 888				
25:62 Konstfack: Grundutbildning	(ram)	102 912				
25:63 Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning	(ram)	48 817				
25:64 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	93 235				
25:65 Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	337 852				
25:66 Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	15 142				
25:67 Södertörns högskola: Grundutbildning	(ram)	211 604				
25:68 Teaterhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	(ram)	23 994				
25:69 Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.	(ram)	1 845 764	+70 000		-1 000	+10 000
25:70 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	(ram)	362 066	-362 066		-100 000	-120 000
25:71 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor	(ram)	199 887	-50 000		+100 000	
25:72 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	(ram)	1 631 811				

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(kd)	(c)	(fp)
25:73 Universitets och högskolors premier för de statliga avtalsförsäkringarna	(ram)	1 164 969				
25:74 Högskoleverket	(ram)	168 899		-30 000		
25:75 Verket för högskoleservice	(ram)	12 790				
25:76 Centrala studiestödsnämnden	(ram)	351 995	+50 000	-15 000		
25:77 Överklagandemyndighet	(ram)	5 000				
25:78 Internationella programkontoret för utbildningsområdet	(ram)	39 711				
25:79 Distansutbildningsmyndigheten	(ram)	60 843	-60 843		+50 000	
25:80 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.	(ram)	37 129				
25:81 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.	(ram)	17 432	-8 716			
25:82 Nationellt kvalitetsinstitut (nytt anslag)	(ram)		+50 000		+200 000	
25:83 Ökade grundutbildningsanslag (nytt anslag)	(ram)		+242 100			
25:84 Ökade fakultetsanslag (nytt anslag)	(ram)		+146 050			
25:85 Minskad volym inom grundutbildningen (nytt anslag)	(ram)			-219 000		
25:86 Minskad volym inom forskning och forskarutbildning (nytt anslag)	(ram)			-150 000		
25:87 Kvalitetssatsning inom spetsutbildningen (nytt anslag)	(ram)			+100 000		
25:88 Ekeskolan och Hällsboskolan (nytt anslag)	(ram)			+5 000		
25:89 Insatser mot läs- och skrivsvårigheter samt dyskalkyli (nytt anslag)	(ram)				+200 000	
25:90 Ökade resurser till forskning och forskarutbildning (nytt anslag)	(ram)				+100 000	+500 000

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(kd)	(c)	(fp)
26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	(ram)	1 777 101	-1 777 101			-76 000
26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning	(ram)	100 722	-100 722			
26:3 Rymdforskning	(ram)	144 817				
26:4 Institutet för rymdfysik	(ram)	41 710				
26:5 Kungl. biblioteket	(ram)	228 004				+1 350
26:6 Polarforskningssekreteriatet	(ram)	23 170				
26:7 Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU	(ram)	12 154				
26:8 Sunet	(ram)	128 592				
26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål	(ram)	116 931				
26:10 Nationella institutet för hälsa och medicin (nytt anslag)	(ram)		+630 698			
26:11 Vetenskapsrådet för naturvetenskap och teknik (nytt anslag)	(ram)		+1 239 966			
26:12 Vetenskapsrådet för humanism och samhällskunskap (nytt anslag)	(ram)		+303 206			
Summa för utgiftsområdet		34 845 518	-1 259 073	-1 369 000	-40 000	-500 050

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	3
Motionerna	4
Utskottet	20
Inledning.....	20
1 Mål för politikområdet Utbildningspolitik.....	20
2 Skola, förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och vuxenut- bildning.....	22
2.1 Inledning	22
2.2 Resultat.....	22
2.3 Lagförslag	26
Garanterad undervisningstid i gymnasieskolan	26
Samordning av vissa ändringar i skollagen	27
En gemensam styrelse för statens skolor för vuxna	27
2.4 Vissa övergripande frågor	28
Nationell skolpeng.....	28
Inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan	28
Gymnasieskolor i utsatta områden.....	30
2.5 Anslagen.....	30
11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsområdena	30
25:1 Statens skolverk.....	31
25:2 Utveckling av skolväsende och barnomsorg	32
25:3 Forskning inom skolväsendet	33
25:4 Program för IT i skolan	34
25:5 Statens institut för handikappfrågor i skolan	35
25:6 Skolutveckling och produktion av läromedel för elever med handikapp	36
25:7 Specialskolemyndigheten och resurscenter	36
25:8 Särskilda insatser på skolområdet.....	37
25:9 Sameskolstyrelsen	38
25:10 Maxtaxa i barnomsorgen m.m.	38
25:11 Bidrag till personalförstärkningar i skola och fritids- hem.....	41
25:12 Bidrag till viss verksamhet motsvarande grundskola och gymnasieskola.....	42
25:13 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	42
25:14 Statens skolor för vuxna	43
25:15 Bidrag till viss verksamhet inom vuxenutbildning	43
25:16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna	43
3 Universitet och högskolor	44
3.1 Inledning	44
3.2 Resultat.....	45
Grundläggande högskoleutbildning.....	45
Forskning och forskarutbildning.....	47
3.3 Ändringar i vissa lagar	47

Regeringens förslag	47
Motionerna	49
Utskottet	49
3.4 Anslagen.....	50
Regeringens förslag.....	50
Motionerna	52
Utskottet	55
3.5 Yrkanden om tillkännagivanden.....	56
3.5.1 Övergripande frågor	56
3.5.2 Vissa lärosäten och regioner.....	58
3.5.3 Vissa utbildnings- och forskningsområden.....	65
3.5.4 Distansutbildning m.m.....	67
3.5.5 Övriga motionsyrkanden	71
4 Vissa centrala myndigheter m.m.	72
4.1 Inledning	72
4.2 Resultat.....	72
4.3 Anslagen.....	73
25:74 Högskoleverket.....	73
25:75 Verket för högskoleservice.....	74
25:76 Centrala studiestödsnämnden	75
25:77 Överklagandemyndighet.....	76
25:78 Internationella programkontoret för utbildnings-	
området.....	76
25:79 Distansutbildningsmyndigheten	76
25:80 Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m.	77
25:81 Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets	
område m.m.	78
5 Mål för politikområdet Forskningspolitik	78
6 Nationella och internationella forskningsresurser m.m.	79
6.1 Inledning	79
6.2 Resultat.....	79
6.3 Anslagen.....	81
26:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation ...	81
26:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning	83
26:3 Rymdforskning.....	83
26:4 Institutet för rymdfysik.....	83
26:5 Kungl. biblioteket.....	84
26:6 Polarforskningssekreteriatet	85
26:7 Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom	
EU	85
26:8 Sunet.....	85
26:9 Särskilda utgifter för forskningsändamål.....	86
7 Anslag inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforsk-	
ning	86
Hemställan	87
Reservationer.....	93
1. Införande av nationell skolpeng, m.m. (mom. 5, 6, 13, 14, 21,	
22, 30, 57, 58 och 65) – m	93

2. Inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan, m.m. (mom. 6, 9, 10, 18, 26, 42, 55, 59 och 60) – c.....	96
3. Inrättande av kvalitetsinstitut inom skolan, m.m. (mom. 6, 7, 11, 17, 18, 30 och 67) – fp.....	99
4. Eleverna och informationen på Internet, m.m. (mom. 12, 18, 35, 49, 50 och 53) – kd.....	101
5. Maxtaxa inom barnomsorgen, m.m. (mom. 15, 27, 29 och 56) – m, kd, c, fp.....	102
6. Den öppna förskolan, m.m. (mom. 16 och 38) – kd, c.....	104
7. Villkoren när tillstånd för lärosäte med offentlig huvudman att utfärda examen återkallas, m.m. (mom. 23, 32 och 64) – m, fp.....	104
8. Centrum för handikappvetenskap vid Linköpings och Örebro universitet (mom. 36) – kd, c, fp.....	106
9. Östersjöuniversitetet – the Baltic University Programme (mom. 63) – m, kd, fp.....	106
Särskilda yttranden.....	107
1. Anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001 (mom. 68) – m.....	107
2. Anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001 (mom. 68) – kd.....	109
3. Anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001 (mom. 68) – c.....	110
4. Anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2001 (mom. 68) – fp.....	111
Bilagor.....	113
1. Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100).....	113
2. Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1402) om ändring i skollagen (1985:1100).....	114
3. Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1108) om statens skolor för vuxna.....	115
4. Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).....	116
5. Förslag till lag om ändring i lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.....	118
6. Utskottets, regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2001 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	119